

ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ

ΤΗΣ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΕΦΟΡΕΙΑΣ

ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ

ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΣ

(ΝΕΒ-ΣΕΧΙΡ)

1820 — 1920

Δόξα και τιμή παντί τῷ ἐργα-
ζομένῳ τὸ ἀγαθόν.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΤΥΠΟΙΣ Α. Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑ

1920

4060
2. αριθμ.

ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ

ΤΗΣ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΕΦΟΡΕΙΑΣ

ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ

ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΣ

(ΝΕΒ-ΣΕΧΙΡ)

1820 – 1920

Δόξα και τιμή παντί τῷ ἐργα-
ζομένῳ τὸ ἀγαθόν.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΤΥΠΟΣ Α. Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑ

1920

ΤΗΙ ΙΕΡΑΙ ΣΚΙΑΙ .

ΤΩΝ ΥΠΕΡ ΑΥΤΗΣ ΕΡΓΑΣΑΜΕΝΩΝ

Η ΠΑΤΡΙΣ

ΕΥΓΝΩΜΟΝΟΥΣΑ

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐφορεία τῶν Ἑλληνικῶν Ἐκπαιδευτηρίων Νέβσεχιρ ἐπὶ τῇ συμπληρώσει ἑκατονταετίας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ πρώτου ἐν Κωνσταντινουπόλει σωματείου τῶν Νεαπολιτῶν, ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῇ 27 Ἰουλίου 1920 ἀπεφάσισεν ὅπως τὸ εὐτυχές τοῦτο τέρμα τῆς μακρᾶς σταδιοδρομίας αὐτοῦ ἑορτάσῃ διὰ πανδήμου πανηγυρικῆς ἑορτῆς.

Εἰς τὴν διωργανωτικὴν ταύτης Ἐπιτροπὴν ἀνετέθη καὶ ἡ σύνταξις καὶ ἔκδοσις ἀναμνηστικοῦ λευκώματος ἐξεικονίζοντος τὸν ἑκατονταετῆ βίον τῶν κοινοτικῶν σχολείων καὶ τὴν δρᾶσιν ἐν γένει τῆς κοινότητος ὑπὲρ τοῦ ἔργου τῆς ἐκπαιδεύσεως. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῆς ἐντολῆς τῆς εὐρέθῃ πρὸ σπουδαίων κωλυμάτων τὸ μὲν ἔνεκα τῆς ἀνεπαρκειᾶς τοῦ εἰς τὴν διάθεσίν της χρόνου, τὸ δὲ, ὅπερ καὶ τὸ κυριώτερον, ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως συγκοινωνίας, ἵνα περισυλλέξῃ τὰς ἀπαιτουμένας πρὸς τοῦτο πολυειδεῖς πληροφορίες. Οὐχ' ἦτιον καὶ οὕτως ἐφιλοτιμήθη ἵνα παρουσιάσῃ τοῖς συμπολίταις ἐκ τῶν ἐνόντων τὸ ἀνὰ χειρὸς τεῦχος μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι παρ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ἀτελείας καὶ ἐλλείψεις θὰ

τύχη ἐπιεικοῦς κρίσεως καὶ εὐμενοῦς παρὰ πάντων ὑποδοχῆς.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ καθήκον αὐτῆς ἠγεῖται ἡ Ἐπιτροπὴ ἵνα ἀπονεύμῃ καὶ ἐνταῦθα τὸν ὀφειλόμενον φόρον τιμῆς πρὸς τὴν ἱεράν καὶ ἀγήρω μνήμην τοῦ ὀτρηροῦ σκαπανέως τοῦ καλλιδένδρον φυτωρίου τῆς ἐκπαιδεύσεως παρ' ἡμῖν καὶ Μεγάλου Διδασκάλου τῆς ἡμετέρας κοινότητος Φιλίππου Ἀριστοβούλου, ἐκ τῶν φιλοπόνων συλλογῶν καὶ μελετῶν τοῦ ὁποίου ἠντλησεν οὐκ ὀλίγας τῶν πληροφοριῶν τῆς.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐκφράζει τὰς βαθείας αὐτῆς εὐχαριστίας πρὸς τὸν ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς κ. Ἰωάννην Γεωργίου, εἰς τὴν φιλοπονίαν τοῦ ὁποίου ὀφείλεται ἡ ἐκ διαφόρων πηγῶν σταχυολογία καὶ συναρμολόγησις τοῦ παρόντος τεύχους.

Ἐκφράζομεν ἐν τέλει τὴν εὐχὴν ἵνα ἄλλοι συμπόλιται ἐπ' ἄλλαις εὐκαιρίαις παρουσιάσωσιν ἀριώτερον καὶ τελειότερον τοῦ εἶδους τούτου ἔργον.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 10 Ὀκτωβρίου 1920.

Η ΕΦΟΡΕΙΑ

ΙΩΡΔΑΝΗΣ Ι. ΔΗΜΝΙΑΔΗΣ
ΠΟΔΥΚΑΡΠΟΣ ΡΑΗΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΙΑΚΩΒΟΣ ΣΩΦΡΟΝΙΑΔΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΕΛΜΑΛΟΓΛΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΕΥΜΟΔΠΙΔΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΕΠΕΡΙΚΟΓΛΟΥ
ΙΩΡΔΑΝΗΣ ΛΕΟΝΤΙΑΔΗΣ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΔΙΟΡΓΑΝ. ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΡΙΣΤΟΒΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΕΛΜΑΛΟΓΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΕΥΜΟΔΠΙΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΚΩΘΩΝΙΑΔΗΣ ΣΩΚΡΑΤΗΣ
ΛΕΟΝΤΙΑΔΗΣ ΙΩΡΔΑΝΗΣ
ΔΗΜΝΙΑΔΗΣ Ι. ΙΩΡΔΑΝΗΣ
ΠΑΠΑΠΑΝΣΙΟΥ ΙΑΚΩΒΟΣ, ἱεροδ.
ΠΑΚΛΑΖΟΓΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ροτιθέμενοι νὰ δώσωμεν διὰ μικρῶν τὴν ἱστορικὴν σκιαγραφίαν τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Νέβσεχιρ καὶ τὴν ἔκθεσιν οὕτως εἰπεῖν τῶν ὑπ' αὐτῆς ἀπὸ ἐκπαιδευτικῆς ἀπόψεως συντελεσθέντων κατὰ τὴν συμπληρωθεῖσαν ἑκατονταετίαν, δὲν θὰ ἦτο ἄσκοπον νὰ διεξέλθωμεν συντόμως καὶ περὶ τῆς πόλεως αὐτῆς γενικώτερον.

Ἡ ἱστορία τῆς Νέβσεχιρ (Νεάπολις), ὅπως καὶ τὸ ὄνομά της δηλοῖ, δὲν εἶνε παλαιά. Ἡ κτίσις αὐτῆς ἀνάγεται εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος· συνωκίσθη δὲ ἐπὶ μικροῦ τινος καὶ ἀσημάντου χωριδίου, ἐξ οὗ εἴλκε τὴν καταγωγὴν ὁ ἰδρυτής.

Ἐπειδὴ πᾶσα γωνία τῆς Καππαδοκίας, ὡς χώρας ἀρχαίας μὲ μακρὰν ἱστορίαν καὶ πολιτισμόν, εἶνε φυσικὸν νὰ ἔχη καὶ τὴν ἰδιαιτέραν τῆς ἱστορίαν, θὰ εἶχε δι' ἡμᾶς ἀρχαιολογικὸν ἐνδιαφέρον

νά γνωρίζωμεν ποία πόλις Ἰδρυτο τὸ πάλαι εἰς τὴν θέσιν τῆς σημερινῆς ὠραίας κωμοπόλεως, ἢ ποῖος ἐκεῖ που συνοικισμὸς ἔζησε καὶ ἔδρασε κατὰ τὴν μακρὰν περίοδον τοῦ μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ. Δυστυχῶς δὲν ἔχομεν περὶ τούτου ἀκριβεῖς καὶ θετικὰς γνώσεις. Τοῦτο μόνον εἶνε γνωστὸν, ἐξαγόμενον ἐκ τῶν ἀρχείων τῆς ἐπιτοπίου κυβερνήσεως, ὅτι τὸ χωρίον ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ὁποίου ἐκτίσθη ἢ νέα πόλις ἐκαλεῖτο **Μούσκαρα**, κατεῖχε δὲ μικρὰν ὑπώρειαν τοῦ λόφου, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου Ἰδρυται τὸ ἄχρηστον σήμερον φρούριον (καλέ), κατερχομένην πρὸς νοτιανατολικὴν διεύθυνσιν μέχρι τοῦ ἀρχαίου τουρκικοῦ λουτροῦ.

Τὸ ὄνομα τοῦτο, εἴτε Μούσκαρα εἶνε ἢ ἀληθῆς προφορά, εἴτε Μόσχαρα ἢ Μόσχαρα, καθὼς καὶ ἡ μορφή τῆς λέξεως καταδεικνύουσι σαφῶς ὅτι δὲν εἶνε τουρκικὴ ὀνοματοθεσία. Ἡ ἀνακάλυψις ἐξ ἄλλου παρεκκλησίου παρὰ τὴν ἀρχαίαν ταύτην τοποθεσίαν καὶ ἡ ἀνεύρεσις λίθων φερόντων γεγλυμένους σταυρούς μαρτυροῦσι περὶ τῆς ἀρχαίας καταγωγῆς καὶ ἐθνότητος τῶν κατοίκων αὐτῆς ὑποστάντων κατὰ τοὺς μετὰ τὴν ἄλωσιν χρόνους τὴν αὐτὴν τύχην, ἣν καὶ πᾶσαι αἱ εὐφοροὶ καὶ περιβλεπτοὶ περιφέρειαι τῆς Καππαδοκίας. Εἶνε ἄλλως τε ἐκ παραδόσεως γνωστὴ ἢ οὐχὶ εἰς πολὺν μεμακρυσμένους χρόνους ἐξισλάμισις δύο γειτονικῶν χωρίων, εἰς ἡμισείας ὥρας ἀπόστασιν ἐκατέρωθεν αὐτοῦ κειμένων, καὶ τοῦ μὲν πρὸς νότον **Γκιόρε**

τοῦ δὲ πρὸς βορρᾶν **Νὰρ** καλουμένων. Εἰς ἀμφοτέρωτα ταῦτα τὰ χωρία καθὼς καὶ τὴν μικρὸν τοῦ Νὰρ ἀπέχουσαν θέσιν **Ἀτσηκ-σεράϊ** διατηροῦνται πλεῖστα παρεκκλήσια καὶ ἐκκλησῖαι λελαξευμένα μετὰ ἀγιογραφῶν ἐπὶ τῶν τοίχων σωζομένων, πρὸς δὲ ἐν τῷ Νὰρ καὶ οἰκογενειακὰ ἐπίθετα τούρκων ἑλληνοχριστιανικά. Μία δὲ παράδοσις μέχρι σήμερον παραδόξως διασωθεῖσα μαρτυρεῖ περὶ τῆς προγενεστέρας τῶν κατοίκων τοῦ Γκιόρε ἐθνότητος. Λέγεται περὶ τούτων, ὅτι μετὰ τὸν ἐξισλαμισμόν των καταλύσαντες πᾶν ἴχνος τῆς προτέρας των θρησκείας ἐσκέφθησαν νὰ ἀφήσουν ἐν παρεκκλήσιον ἀνέταφον **διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον** (νὲ ὄλουρ νὲ ὀλμάζ). Ἡ φράσις αὕτη μέχρι σήμερον δυσαρέστως ἤχει ἀκουομένη παρὰ τοῖς Γκιορελήδαις.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἀρχαῖα ὀνόματα τῶν δύο τούτων συνοικισμῶν, πρόδηλον μὲν εἶνε ὅτι τὸ ὄνομα Νὰρ δὲν εἶνε ἐπίσης τουρκικόν, ἀλλὰ συγχρόνως δὲν ἔχει καὶ σχέσιν τινὰ μὲ τὰ Νῶρα τοῦ Στράβωνος, τὴν μετέπειτα Νηροασσόν, τὸ μὲν διότι δὲν συμφωνεῖ ἡ τοποθεσία¹, τὸ δὲ διότι ὁ Στράβων ἀναφέρει τὰ Νῶρα ὡς ἰσχυρὸν φρούριον, τοῦ ὁποίου οὐδὲν ἴχνος δείκνυται παρὰ τὸ Νὰρ. Περὶ δὲ τοῦ

1. Τὰ Νῶρα, περίφημον διὰ τὴν πολιορκίαν ἣν ἔστησεν αὐτόθι ὁ Εὐμένης κατὰ τοῦ Ἀντιγόνου (320 π. X.), τίθησιν ὁ Στράβων παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Ταύρου. Ἡ ἀκριβὴς θέσις τῆς πόλεως ταύτης ἀμφισβητεῖται σήμερον παρὰ τοῖς ἀρχαιολόγοις.

Γνωρε ὁ μακαρίτης Γ. Μαυρίδης² ἐξάγει ἕκ τινος ἐπιγραφῆς ἐπιτυμβίων λίθων ἐσκαφέντων ἐκεῖ που πλησίον τὸ 1894 καὶ ἀναγομένης εἰς τὰς πρώτας τοῦ Χριστιανισμοῦ ἑκατονταετηρίδας, ὅτι ἡ ἀρχαία του ὀνομασία ἦτο **Φήνητα**. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ σχετικὴ ἐπιγραφὴ εἶνε [. ΦΗΝΗΤΩΝ ΙΕΡΕΩΣ], πιθανὸν ἢ λέξις ΦΗΝΗΤΩΝ νὰ εἶνε αἱ τελευταῖαι συλλαβαὶ ἄλλης λέξεως, ἧς αἱ πρῶται συλλαβαὶ διὰ τοῦ χρόνου ἐξηλείφθησαν, ἢ δὲ ὅλη λέξις νὰ ἦτο ὄχι τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ἢ τοῦ χωρίου, ἀλλ' ὄνομα τοπικὸν ὡς Συνασιτῶν, Ὀσιανιτῶν κλπ., ὅπερ μᾶλλον συμφωνεῖ μὲ τὴν ἐπομένην λέξιν ΙΕΡΕΩΣ.

Ἄλλὰ καὶ περὶ αὐτῆς τῆς πόλεως Νέβσεχιρ προκειμένου εὐρεθῆσαν οἱ διῦσχυρίζομενοι ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ Μεγ. Βασιλείου ἀναφερομένη **Νύσσα**, ἔδρα τῆς ἐπισκοπῆς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Γρηγορίου, ἦτο εἰς τὴν θέσιν τῆς σημερινῆς πόλεως. Τοῦτο πρωτίστως ὑπεστήριξαν ὁ Ρίττερ, ὁ διάσημος Γερμανὸς γεωγράφος, καὶ ὁ Γάλλος ἀρχαιολόγος καὶ περιηγητὴς Texier. Ὁ τελευταῖος τὴν περὶ Νύσσης γνώμην του ἐξάγει ἐξ ὅλως ἀπιθάνων διδομένων. Ὅτε διήλθεν ἐκ Νέβσεχιρ, ἐτελείτο αὐτόθι ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἁγ. Γεωργίου τὴν 3 Νοεμβρίου, καθ' ἣν πανηγυρίζεται ἡ ἐπέτειος τῶν ἐγκαινίων τοῦ ὁμωνύμου ναοῦ καὶ καθ' ἣν συνέπεσε νὰ εὐρίσκηται καὶ ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Μητροπο-

2. Ἴδε Μικρασ. Ἡμερολόγιον «Ἀστήρ» Ἔτος Α' σ.106.

λίτου Καισαρείας τιτλοφορούμενος Νύσσης. Περιγράφων ὁ Texier τὰ τῆς ἑορτῆς παριστάνει παραδόξως καὶ τὴν Νέβσεχιρ ὡς τακτικὴν ἔδραν τοῦ ἐπισκόπου καὶ ἐπὶ τῆς ἀσθενοῦς ταύτης μαρτυρίας στηρίζει τὴν γνώμην του. Τὸ ἐσφαλμένον αὐτῆς κατέδειξεν ὁ ἡμέτερος Γ. Μαυρίδης διὰ πειστικῶν ἐπιχειρημάτων (Μικρασ. Ἡμερολόγιον «Ἀστήρ» Ἔτ. Α' Σελ. 104-106).

Ὅπωςδῆποτε ἡ θέσις τοῦ Μούσκαρα, καὶ ἐὰν δὲν ὑπῆρξε τὸ πάλαι σημαντικὴ τις πόλις, ἤξιζεν ἐν τοσοῦτῳ νὰ ἀποτελέσῃ ποτὲ ὠραίαν καὶ ρομαντικὴν κωμόπολιν. Γραφικωτάτη θέσις κειμένη μεταξὺ δύο ὠραίων βουνῶν, τῶν ὁποίων τὸ μὲν, ἐκτεινόμενον ἀκριβῶς πρὸς ἀνατολάς, δεικνύει πρὸς τὴν πόλιν τὴν καταπράσινον διὰ μαγευτικωτάτων ἀμπελοκήπων ὑπώρειαν αὐτοῦ, τὸ δέ, κείμενον ὀπισθεν, διὰ τῶν ἀποκρήμνων καὶ καταμαύρων αὐτοῦ βράχων ἐπικάθηται ὡς γρανιτῶδες στέμμα, καὶ ὁ διὰ τῆς μεταξὺ κοιλάδος διερχόμενος ρύαξ, ποτίζων τοὺς ἐκατέρωθεν αὐτοῦ θελκτικωτάτους κήπους, καθιστῶσι τὴν ἐν αὐτῇ διαμονὴν μαγευτικωτάτην μὲ ρομαντικωτάτην θέαν, ὥστε ὅλοι οἱ περιηγούμενοι τὴν χώραν ὁμοφώνως ἀποφαίνονται ὅτι ἡ Νέβσεχιρ εἶνε, ἂν ὄχι ἡ ὠραιότερα, πάντως ὁμως μία τῶν ὠραιωτάτων πόλεων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Πρὸ τοῦ οἰκισμοῦ τῆς πόλεως τὸ χωρίον Μούσκαρα ὑπαγόμενον εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Οὐργκιουπ μόλις ἠρθῆμει 12-15 οἰκογενείας. Τῷ 1668 εἰς τῶν

νεαρῶν κατοίκων αὐτοῦ 16-18 ἐτῶν ἡλικίας ὀνόματι Ἰμπραχίμ, υἱὸς τοῦ καλουμένου βοεβόδα Ἰζετιν Ἀλῆ ἀγά, πέμπεται ὑπὸ τῶν γονέων του εἰς τὴν πόλιν, ὅπου τῇ ἐνεργείᾳ συγγενοῦς του τινος ἀνακτορικοῦ ὑπαλλήλου εἰσαχθεὶς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς αὐλῆς διὰ τῆς ἐμφύτου αὐτῷ εὐφυΐας προάγεται βαθμηδὸν καὶ ἀποκτῆσας τὴν εὐνοίαν τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέδ τοῦ Γ' ἀνέρχεται εἰς ὑψηλὰ ἀξιώματα τιμηθεὶς νὰ γίνῃ καὶ αὐτοκρατορικὸς γαμβρός³. Τὸ 1718 δεχθεὶς τὸ ἀξίωμα τοῦ Μεγ. Βεζύ-

3. **ΙΜΠΡΑΧΙΜ ΠΑΣΑΣ.** Ὁ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους ὑπὸ τὸ ὄνομα Δαμάδ Ἰμπραχίμ πασᾶς ἀναφερόμενος οὗτος ἀνὴρ εἶνε εἰς τῶν διαπρεπεστέρων πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Τουρκίας. Τὸ ἔτος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ εἶνε ἀόριστον λαμβανομένης ἑμὸς ὑπ' ὄψιν τῆς κατὰ τὸ 1668 ἀναχωρήσεως αὐτοῦ εἰς Κων)πολιν πιθανολογεῖται ὅτι ἐγεννήθη περὶ τὸ 1650. Ἐλθὼν εἰς Κων)πολιν διέμεινεν ἐπὶ τινα χρόνον παρὰ τῷ ἐκ Σινασοῦ χαβιαροπώλῃ διασήμεϋ Χ' Σεραφείμ Ταντουρτζόγλου, ὡς ἐξάγεται τοῦτο ἐκ τῶν ἀρχείων τῆς ἐν Ζινδζίδερε τῆς Καισαρείας ἱερᾶς μονῆς τοῦ Προδρόμου. Λαθὼν αὐτόθι τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς ἀγωγῆς, διὰ τοῦ συγγενοῦς αὐτοῦ Μουσταφᾶ ἀγά προσελήφθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἀνακτόρων καταγραφεὶς πρῶτον εἰς τὴν τάξιν τῶν χαλδατζήδων τῆς αὐλῆς κατόπιν δὲ εἰς τὸ σῶμα τῶν δεπερδαρᾶν (μπαλατζήδων). Εὐφυῆς φύσει καὶ δραστηριώτατος ἀπέκτησε τάχιστα τὴν εὐνοίαν τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέδ τοῦ Γ' ὅταν ὁ Σουλτάνος οὗτος ἦτο ἐτι πρίγκηψ, ὁ Ἰμπραχίμ δὲν ἔλειπε στιγμὴν ἀπὸ πλησίον του, ἦτο ὁ μᾶλλον εὐνοούμενος καὶ ἀχώριστος συνήθως καὶ τρόπον τινα μυστικὸς σύμβουλος αὐτοῦ. Μετὰ τὴν ἀνάρρησιν αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον

ρου δὲν ἐπελάθετο τῆς ἰδιαίτερας αὐτοῦ πατρίδος, τὴν ὅποιαν ἐφιλοτιμήθη νὰ ἀνεγείρῃ εἰς ὠραίαν καὶ μεγάλην κωμόπολιν.

ὁ Ἰμπραχίμ βέης προσελήφθη εἰς τὴν γραμματεῖαν τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Δάρ-ους-σααδὲτ Ἀπδουρραχμᾶν ἀγά. Εἰς τὸ σπουδαῖον τοῦτο ὑπουργεῖμα διαμείνας ἱκανὸν χρόνον διὰ

Δαμάδ Ἰμπραχίμ πασᾶς.

τῆς ἱκανότητος καὶ τῶν συμβουλῶν του πλείστας ὄσας προσέφερεν πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς τὸν Σουλτάνον. Κατὰ τὸ

Τὰ Μούσαχα, καίτοι μικρὸν χωρίον, ἀπετέλει σταθμὸν συγκοινωνίας μεταξὺ τῶν πόλεων Ἀσκεραϊ Νίγδης καὶ Καισαρείας, ἡ δὲ θέσις αὐτοῦ εἶχε σπου-

διάστημα τοῦτο, καίτοι ἐπανελημμένως τῷ ἐπροτάθη ἡ Μεγ. Βεζυρεία, ἀπεποιήθη, τοῦθ' ὅπερ ἐπηύξανεν ἔτι μᾶλλον τὴν ἀξίαν καὶ τὸ γόητρον αὐτοῦ. Ἐν τῷ μεταξὺ πεσόντων, ὡς φαίνεται, εἰς δυσμένειαν ἀπεμακρύνθη εἰς Ἀνδριανούπολιν. Κατὰ τὴν πρωθυπουργίαν τοῦ Σιλιχῶδρ Ἀλῆ πασᾶ μετέβη μετ' αὐτοῦ εἰς Πελοπόννησον ὡς διευθυντὴς τῆς ἀλληλογραφίας τῶν καταλαμβανομένων ἐπαρχιῶν (1714). Τὸ 1715 ἦτο δεφτερδάρης τῆς Νύσσης. Ὁ πόλεμος Αὐστρίας-Τουρκίας τὸ 1716 εὔρε τὸν Ἱμπραχίμ ἐν Πέτερ Βαρδαῖν μετὰ τὸ ἀξίωμα μεθκουφατζῆ. Μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἀτυχοῦς μάχης, ἣτις ἔκρινε τὴν τύχην τοῦ πολέμου, ἀνετέθη εἰς αὐτὸν ἐκ μέρους τοῦ στρατοῦ νὰ κομίσῃ τὴν ἔκθεσιν εἰς τὸν ἐν Ἀδριανουπόλει εὐρισκόμενον Σουλτᾶνον. Ὁ Σουλτᾶνος τοσοῦτον ἐχάρη, λέγει ὁ Χάμμερ, ἐπαναβλέπων τὸν ἑταῖρον τῆς νεότητός του, ὥστε μικροτέραν προξένησεν εἰς αὐτὸν αἰσθησὶν ἢ τοῦ Πέτερ-Βαρδαῖν συμφορά. Ὁ Ἱμπραχίμ διορισθεὶς καὶ πάλιν εἰς σπουδαίας ἐν τῷ ἀνακτόρῳ θέσεις, καίτοι εἰς αὐτὸν ἀπέδλεπε, θανόντος μάλιστα τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, τὸ τοῦ Μεγ. Βεζύρου ἀξίωμα, οὐχ' ἦττον ἀπεποιεῖτο προτιμῶν νὰ μείνῃ καϊμακάμης τῆς Αὐλῆς. Ἐν τοσοῦτῳ ἦτο τοῖς πᾶσι γνωστόν, ὡς καὶ εἰς τοὺς πρεσβευτάς, ὅτι αὐτὸς ἦτο κυρίως ὁ διοικῶν τὸ κράτος ἐκ τῶν παρασκηνίων. Ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε συζευχθῆ καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ Σουλτᾶνου Φατημάν, χήραν τοῦ ἐν τῷ πολέμῳ πεσόντος Ἀλῆ πασᾶ. Μετὰ τὴν συνομολόγησιν μόνον τῆς εἰρήνης ἐν Πασαρόφτσα ἐδέχθη τὴν μεγ. βεζυρείαν, τὴν ὁποίαν διατηρήσας μέχρι τέλους τῆς βασιλείας Ἀχμέδ Γ' διώκησε τὸ κρά-

δαιότητα εὐρισκομένη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῶν καραβανίων Τοκάτης καὶ Διαρβεκίῳ.

τος μετὰ σπανίας συνέσεως, προτιμήσας ἐπὶ πᾶσι τὴν εἰρήνην καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς ἀγαθὰ καὶ ἀποδειχθεὶς χρηστὸς μὲν καὶ φιλόανθρωπος, δίκαιος δὲ καὶ δεξιὸς κυβερνήτης. Προσεπάθησεν ὑπὲρ πάντα ἄλλων νὰ ἐξυψώσῃ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ κράτους, μὴ φειδόμενος διὰ τοῦτο δαπανῶν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε ἔδωκάν τινες αὐτῷ τὸ ἐπίθετον **σπάταλος** (σεφίχ) ἐφρόντιζεν ὅμως καὶ εἰργάζετο ἀφ' ἑτέρου ἵνα αὐξήσῃ ἀναλόγως καὶ τὰς προσόδους αὐτοῦ. Συμπαθῶς λίαν διακείμενος πρὸς τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν ἐπροσάταυσε τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας, πρῶτος αὐτὸς ἰδρύσας ἐν Κωνπόλει τῷ 1727 τυπογραφεῖον καὶ συστήσας ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν διασημοτέρων σοφῶν τῆς ἐποχῆς τοῦ πρὸς μετάφρασιν καὶ ἔκδοσιν τῶν ἀριστουργημάτων τῆς περσικῆς καὶ ἀραβικῆς φιλολογίας. Ἐπεσκεύασε τὰ τείχη ἀπὸ Ἑπταπυργίου μέχρις Ἐγρίκαπου, ἤγειρεν εἰς πλείστα σημεῖα τοῦ κράτους τεμένη, σχολεῖα, πτωχοκομεῖα, βιβλιοθήκας. Φίλος τοῦ Πατριάρχου Ἰερεμίου τοῦ Γ', ὅτε ἦτο ἀκόμη οὗτος μητροπολίτης Καισαρείας, συνείργησεν εἰς τὴν ἔκδοσιν αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος δι' ἀνέγερσιν χιλίων ἐκκλησιῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ Ἱμπραχίμ πασᾶς ἐθανατώθη ἀγρίως κατὰ τὴν στάσιν τοῦ Πατρόνα Χαλλήλ καθ' ἣν μόλις ὁ Σουλτᾶνος ἐξηγόρασε τὴν ἰδίαν ζωὴν ἐξαναγκασθεὶς εἰς βιαίαν παραίτησιν ἀπὸ τοῦ θρόνου. Ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ εὐρισκόμενον ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ τεμένους Σεχζαδέμπαση ἀναγινώσκεται τὸ ἐξῆς χρονολογικὸν ἐπίγραμμα.

Ἴδι Ἱμπραχίμ πασᾶ τζὸν βεφάτ,
ραχμὲτ ὀλοσὸν ρουχηνά Ράμπ-οὐλ-ἡπάδ.
Σαδραζάμ ὀλμοὺς ἰδι σάπηκα,
νίδζε χαῖρου ἄσαρ εἰλεδὶ ὀλ χουσαδ.

Τοὺς χρόνους ἐκεῖνους ἐβασίλευεν ἐν Ἀνατολῇ ἡ ἐποχὴ τῶν δερεμπέδων καὶ δελημπάσηδων ἐκ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν ὁποίων πλεῖστα ὄσα ὑπέφερον ὁ ἑλληνικὸς ἰδιὰ πληθυσμὸς τῶν χωρίων⁴. Ἐπεπύ-

*ἽΟλδῆ τζοὺν χαῖρὲ μουστεχὰκ δογορησῆ,
λαζῆμ ἱμὲκ ρουχουνοῦ χαῖρ ἰλε γιάδ.*

*ἽΤιμεγὲ χαδζέτ νε τατβίλι σουχέν,
βασφδὰν ἀρήδηρ ὄλ ἀλι μουράδ.*

Φεβτινὲ ἽΑσῆμ δεδίμ ταρίχ ἀνήν (1143)

ρουχοὺν ἽΙμπραχίμ πασᾶ ὀλά σάδ.

Περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ ἽΙμπραχίμ πασᾶ διῆσχυρίσθησαν τινες ὅτι ἦτο ἔκθετον.

4. Ἀπὸ τὰ ἽΑπομνημονεύματα τοῦ ἀοιδίμου Φιλίππου ἽΑριστοβούλου ἀποσπῶμεν τὰ ἐξῆς ὡς ἐνδεικτικὰ μεταξὺ πολλῶν τῆς τρομοκρατίας ἐν τῇ ἔξῳν οἱ πατέρες μας. « Βορειο-
» οδυτικῶς τῆς Νιγῆς, μίαν περίπου ὥραν μακρὰν αὐτῆς,
» ὑπῆρχε μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΗ' αἰῶνος χωρίδιόν τι μικρόν
» ἽΑμως καλούμενον (πιθανώτερον ἽΑμὰς ἐξ οὗ καὶ τὰ
» σωζόμενα μέχρι σήμερον ἐπώνυμα ἽΑμασλής καὶ ἽΑμα-
» σλόγου). Περὶ τοῦτους τοὺς χρόνους εἰς τῶν τότε πολλῶν
» ἀνὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν τυραννίσκων (Δερεμπέδων—
» πριγκιπῶν τῶν φαράγγων) προσδαλὼν καὶ λεηλατήσας
» κατέσφαξε τοὺς πλείστους τῶν κατοίκων τοῦ εἰρημένου
» χωρίου, τινὲς δὲ προλαβόντες κατεκλείσθησαν σὺν γυναίξιν
» καὶ τέκνοις εἰς ὑπόγειόν τι καταφύγιον ἀλλ' ὁ αἰμοβόρος
» τύραννος, Κηρήμογλους ἐπωνυμούμενος, ὡς νομίζω, ἀνα-
» καλύψας καὶ τὸ ἔσχατον τοῦτο καταφύγιον τῶν δυστυχῶν
» χριστιανῶν καὶ μὴ δυναθεὶς νὰ εἰσέλθῃ, ἀνοίγει ἄνωθεν
» ὀπήν καὶ δι' αὐτῆς πληρώσας τὸ ὑπόγειον ἀχύρου ἐμβάλ-
» λει πῦρ ἵνα δι' ἀσφυξίας ἐκ τοῦ καπνοῦ καταπνίξῃ τοὺς

λαζον πλὴν τούτων καὶ πλεῖσται συμμορίαὶ ληστῶν, αἵτινες ἐπιπίπτουσαι ἐπὶ τῶν ταξειδιωτῶν καὶ τῶν καρραβανίων ἐλήστευον μὲν καὶ διήρπαζον τὰ ἐμπορεύματα, ἐκακοποιοῦν δὲ συχνάκις καὶ ἐφόνευον τοὺς ταξειδιώτας.

ἽΟ ἽΙμπραχίμ πασᾶς λαβὼν τὸ αὐτοκρατορικὸν διάταγμα τοῦ οἰκισμοῦ τῆς πόλεως, ἵνα προσελκύσῃ κατοίκους εἰς τὴν νέαν πόλιν, ἐκήρυξεν ἀσυδοσίαν καὶ ἀπαλλαγὴν ἀπὸ οἰουδήποτε ἐν γένει φόρου ἐπὶ τινα χρόνον, προσέφερεν οἰκόπεδα δωρεὰν ἀντὶ πέντε μόνον γροσίων ἐφάπαξ πληρωνομένων καί, τὸ σπουδαιότερον, ὑπεσχέθη ὅτι θὰ ληφθῶσι μέτρα πρὸς ἀσφάλειαν τῶν κατοίκων ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν δερεμπέδων καὶ τῶν λυμαινομένων τὴν ὕπαιθρον χώραν ληστῶν.

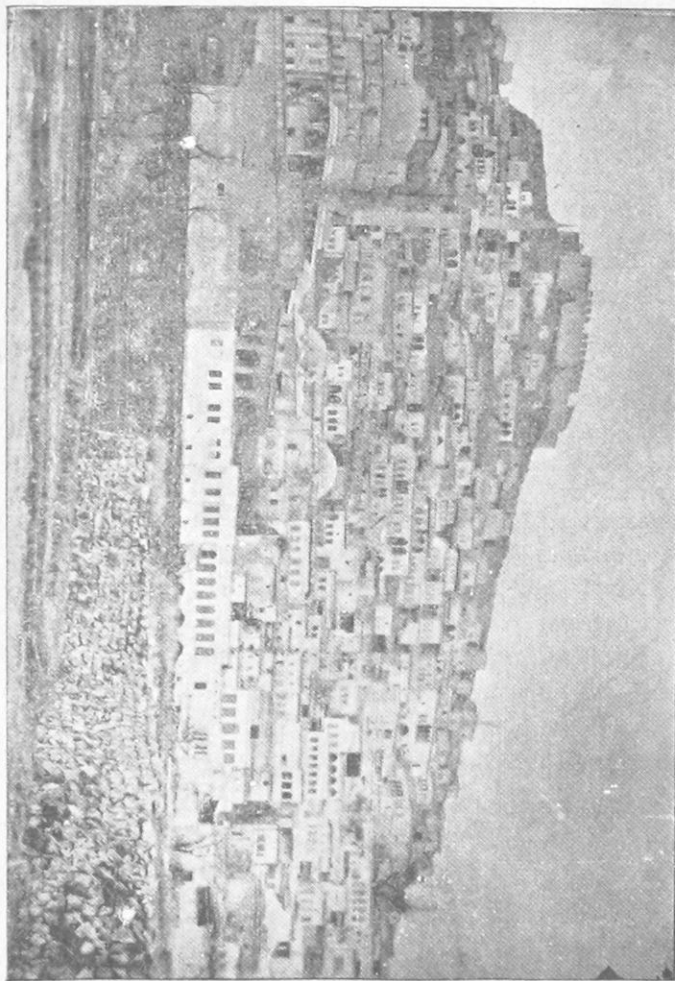
Αἱ παρεχόμενα αὐταὶ εὐκολίαι καὶ τὰ πλεονεκτήματα προσεέλκυσαν πλῆθος πολιτῶν μουσουλμάνων καὶ χριστιανῶν πανταχόθεν ἐκ τῶν περιόικων καὶ ἐντὸς ὀλίγου χρόνου τὸ τέως μικρὸν καὶ ἄσημον

» κεκλεισμένους. ἽΑφοῦ δὲ τὸ θηρίον ὑπολαβὼν τοὺς πάντας
» ἀπολεσθέντας ἀπῆλθεν εἰς τὰ ἴδια συνασπόμενον τὴν λείαν
» ὁ δὲ ἐν τῷ ἄντρῳ καπνὸς διελύθη, μόλις ὀλίγαὶ οἰκογένειαι
» ὡς ἐκ θαύματος διασωθεῖσαι ἀπῆλθον ἵνα ἐγκαταστα-
» θῶσιν εἰς ἀσφαλεστέρας πόλεις». ἽΑπὸ μίαν τούτων, ἐγκατασταθεῖσαν κατ' ἀρχὰς ἐν ἽΑγκύρα καὶ μετοικήσασαν βραδύτερον εἰς τὴν νεωστὶ συνοικιζομένην Νέβσεχιρ, ἔλκει τὴν καταγωγὴν, ὡς γράφει αὐτόθι, ὁ ἀοίδιμος μέγας Διδάσκαλος τῆς κοινότητος Φίλ. ἽΑριστόβουλος.

χωρίον μετετρόπη εἰς μεγάλην καὶ ἀκμαίαν κωμόπολιν. Ὁ ἰδρυτὴς ἔδωκεν αὐτῇ τὸ ὄνομα **Νέβσεχιρ**⁵ (Νεάπολις) καὶ ἐκόσμησε κτίσας μεγαλοπρεπέστατον τζαμίον καὶ περὶ αὐτὸ δύο σχολάς, ἓν ἱμαρέτιον, μίαν βιβλιοθήκην, ἓνα λουτρῶνα, καὶ διάφορα ἄλλα κυβερνητικὰ κτίρια, ἀναδείξας αὐτὴν εἰς ἔδραν ἰδιαιτέρας ὑποδιοικήσεως. Ἐφερεν ἐπίσης καὶ διωχέ-
τευσεν ἐντὸς τῆς πόλεως ὕδωρ ἐκ τοῦ δίωρον ἀπέ-
χοντος πρὸς νότον ὄρους Γκιουβερδζινλίκ.

Ἡ πόλις, καθὰ φαίνεται ἐκ τῆς ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου λουτροῦ ἐπιγραφῆς ἐκτίσθη τῷ 1720. Διακρίνεται δὲ εἰς δύο κυριώτερα τμήματα. Ἡ τουρκικὴ συνοικία κατέχει τὸ κέντρον τοῦ λόφου ἐπὶ τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ φρούριον καὶ ἐπεκτείνεται πέραξ ἐπὶ τῶν κλιτύων αὐτοῦ ἔχουσα πρὸς τὴν νοτιανατολικὴν αὐ-

5 Ὁ αἰδίδιμος Κοραῆς (Συμβουλὴ τριῶν ἐπισκόπων Σελ. 74) ἐσφαλμένως παρεδέχεται ὡς κειμένην τὴν ἀρχαίαν Νύσσαν εἰς τὴν θέσιν τῆς σημερινῆς Νέβσεχιρ, πλανώμενος προφανῶς ἐκ τῆς φαινομενικῆς παρηχίσεως καὶ τὴν τουρκικὴν γραφὴν نېسهەر ἀναγινώσκων Nusseher. Παραπλησίαι τις εἶνε καὶ ἡ πλάνη τοῦ Μόρδμανν, ὅστις ἀπορρίπτων τὴν περὶ Νέβσεχιρ ὡς Νύσσης δῆθεν κρίσιν τοῦ Ritter περιπίπτει εἰς ἄλλην κρίσιν ὅχι ὀλιγώτερον πεπλανημένην διὰ τῆς προσθήκης, «ὅτι τὰ Νῶρα τοῦ Εὐμένους πιθανῶς πλησίον αὐτοῦ (τῆς Νέβσεχιρ δηλ.) ἔκειντο, ὄντως δὲ ὑπάρχει χωρίον καὶ νῦν ἔτι (ἐννοεῖ τὸ Νὰρ) ἔγγιστα τοῦ Νέβσεχιρ. Νῶρα σημαίνει νέον, ἀρμενιστὶ Νὸρ, τὸ δὲ μεταγενέστερον ὄνομα Νεράσσοσς (Νηροασσὸς κατὰ Στράβωνα) σημαίνει ἀπλῶς Νεάπολιν» (Ἑλλην. Φιλολ. Συλλ. Τόμ. Α' Σελ. 213).

Ἀποψὶς τῆς Νέβσεχιρ δεικνύουσα τὸ παλαιὸν φρούριον

τοῦ διεύθυνσιν, ἐφ' ἧς καὶ ἡ ἀρχαία τοποθεσία τοῦ Μούσκαρα, τὰ προαναφερθέντα εὐαγῆ καθιδρύματα τοῦ οἰκιστοῦ καὶ τὰ κυβερνητικὰ κτίρια, βορείως δὲ τούτων τὴν ἀγοράν. Ἡ δὲ ἑλληνικὴ συνοικία καταλαμβάνει ὅλην κατὰ μῆκος τὴν ὑπώρειαν τοῦ βουνοῦ ἔχουσα ἀπέναντί της τὸ καλούμενον ἐπιτοπίως ὄρος τῆς Παναγίας⁶ μὲ ὁδοὺς μᾶλλον εὐθυγράμμους καὶ μὲ οἰκίας ἐπίσης ἀμφιθεατρικῶς ἐκτισμένας⁷. Ἡ δὲ ἀρμενικὴ συνοικία ἣτις φαίνεται συνοικισθεῖσα πολὺ βραδυτέρον, καταλαμβάνει ἐπίπεδον πρὸς τὴν βορει-

6 Πιθανῶς κληθὲν οὕτω ἐκ παλαιᾶς τινος ἐκκλησίας κειμένης ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ, ἧς σώζονται σήμερον τὰ εἰρεπία. Πέριξ αὐτῆς δὲν φαίνονται ἔχνη συνοικισμῶν ἄλλως τε οὐδὲ τὸ μέρος εἶνε κατάλληλον. Περὶ τῆς ἐκκλησίας σώζεται παράδοσις ὅτι νύκτα τινα τῆς Ἀναστάσεως κατεστράφη ὑπὸ τῶν ἐξομωσάντων κατοίκων τοῦ Γκιόρε, οὐδεμία ὁμως θετικὴ γνώσις περὶ τῆς ἐποχῆς τῆς καταστροφῆς.

7 Τὸ ἔδαφος τῶν κατωτέρων τμημάτων τῆς ἑλληνικῆς συνοικίας ὑπέστη καθίζησιν κατὰ Μάρτιον καὶ Ἀπρίλιον τοῦ 1891 συνεπεία τῆς ὁποίας εἰς τοὺς τοίχους 120 περίπου οἰκιῶν κατ' ἀρχὰς ἐφάνησαν ρήγματα ἅτινα βαθμηδὸν πλατυνθέντα καὶ ἐπεκταθέντα κατέστησαν τὰς ἐν λόγῳ οἰκίας μὴ κατοικησίμους. Ρήγματα ἐπίσης ἠνοίγησαν καὶ εἰς τὰς ὁδοὺς εἰς βάθος ἱκανῶν μέτρων ἑνιαχοῦ. Καίτοι ἡ γεωλογικὴ αἰτία τοῦ φαινομένου δὲν διευκρινίσθη, ἀποδίδεται κοινῶς εἰς τὴν διάθρῃσιν ἣτις διὰ τοῦ χρόνου ἐπῆλθε διὰ τοῦ κατασταλάζοντος ὕδατος τοῦ τε μικρὸν ἄνωθεν διερχομένου ὕδραγωγείου τοῦ Ἰμπραχίμ πασᾶ καὶ τοῦ ρέοντος διὰ τῶν ὁδῶν.

ανατολικὴν διεύθυνσιν τῆς τουρκικῆς συνοικίας ἐκεῖ ὅπου λήγει ἡ ἀγορά.

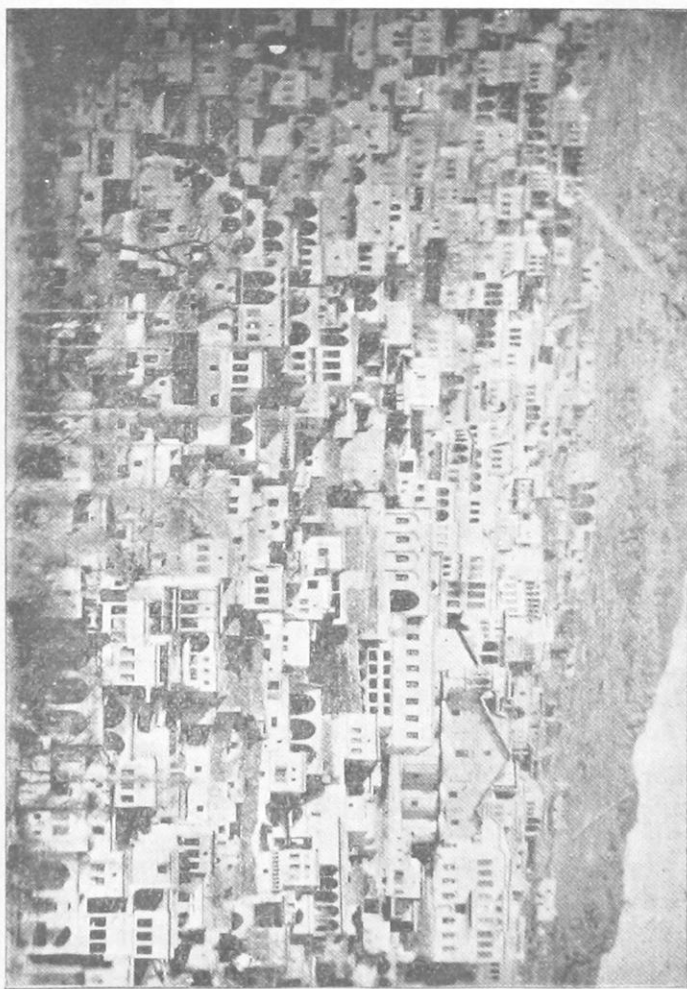
Κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν ἡ Νέβσεχιρ εἶχεν 21526 κατοίκους, ἐξ ὧν 13210 (6987 ἄρρ. 6223 θηλ.) Τούρκοι, 7306 (3824 ἄρρ. 3482 θηλ.) Ἑλληνας, 878 Ἀρμένιοι γρηγοριανοί, 87 Ἀρμέν. διαμαρτυρόμενοι καὶ 45 Ἀρμενοκαθολικοί.

Ἡ ἀγορὰ αὐτῆς περιλαμβάνει 1055 καταστήματα, 9 χάνια καὶ 12 φούρνους· πλὴν τούτων καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ συνοικίᾳ ὑπάρχει ἰδιαιτέρως μικρά τις ἀγορὰ πρὸ τοῦ αὐλογύρου τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγ. Γεωργίου μὲ 30 καταστήματα 3 φούρνους καὶ ἓν φαρμακεῖον συντηρούμενον ὑπὸ τῆς κοινότητος. Ἡ κοινότης κέκτηται ἐπίσης καὶ ὠραιότατον λουτρῶνα κτισθέντα τὸ 1893 ἐπὶ τοῦ γηπέδου τοῦ παλαιοῦ νεκροταφείου διὰ κοινῶν ἐράνων τῶν συμπολιτῶν παρὰ τὰ πολλὰ κωλύματα τὰ ὁποῖα παρενέβαλλεν ἡ τοπικὴ ἀρχή⁸.

8 Ἀπόπειρα πρὸς ἀνέγερσιν κοινοτικοῦ λουτροῦ ἐν τῇ ἑλληνικῇ συνοικίᾳ εἶχε γίνεαι καὶ ἐνωρίτερον τῆ 1874, ὅτε καὶ ἀδελφότης ἰδιαιτέρα ἐπὶ τούτῳ συνέστη «Ἰνδικτιὰς» καλουμένη, σκοποῦσα νὰ ἀπαλλάξῃ τὰς ἑλληνίδας ἰδίως ἐκ τοῦ ἀτόπου νὰ μεταβαίνωσιν ὄχι ἄνευ ἐνοχλήσεων εἰς τὸν ἀρκετὰ ἀπέχοντα τουρκικὸν λουτρόν. Αἱ ἐνοχλήσεις αὐταὶ συνιστάμεναι εἰς λιθοβολισμοὺς παρὰ τῶν τούρκων ἀγιοισπαίδων καὶ ἀγριοκυττάγματα τῶν νέων ἦσαν πλέον κοινὰ καὶ συνήθη καίτοι οὐκ ὀλίγον ἔθιγον τὴν φιλοτιμίαν τῶν ἑλλήνων κατοίκων. Ἄλλ' ἡ ἰδέα παρουσιάσεως σοβαρωτάτων προσκομμάτων ἐκ μέρους τῆς τοπικῆς ἀρχῆς δι' ἀνέγερσιν

Ἡ ἑλληνικὴ κοινότης φαίνεται συνοικισθεῖσα ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν τοῦ οἰκισμού τῆς πόλεως. Οἱ

κοινοτικοῦ λουτροῦ, ἐκ τοῦ ὁποῦ σπουδαίως θὰ ἐζημιούτο τὸ βακούφιον τοῦ Ἰμπραχίμ πασᾶ, παρεῖχε καὶ εἰς πολλοὺς τῶν ἡμετέρων κάπως ψυχραιμότερον σκεπτομένους ἀτολίαν, ὥστε ἀντέδρασαν κατὰ τῶν ἐνεργειῶν τῆς ἀδελφότητος, αἰ-
τινες ἀπέμειναν τοιοιτοτρόπως ἄγονοι. Θρασύτατον ὅμως ἐπεισόδιον ἀποτολμηθὲν κατὰ τὸ ἔτος 1892, μὴ καταλήξαν εὐτυχῶς εἰς ἀπευκταῖα, οὐ μόνον ἐπλήγωσε καιρίως πλεόν τὴν ἐθνικὴν φιλοτιμίαν τῶν χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς εὐλογον ἀφορμὴν ἵνα ἐπιχειρήσωσιν ἀμέσως τὴν ἀνε-
γερσιν τοῦ λουτροῦ. Ἡμέραν τινα Παρασκευὴν, καθ' ἣν συνειβίζετο νὰ μεταβαίνωσιν αἱ ἑλληνίδες, νέαι τινες τοῦρκοι ἡγουμένου τοῦ υἱοῦ τοῦ τότε ὑποδιοικητοῦ Ζουχδῆ βέη πα-
ρηκολούθησαν δι' ἀσέμνων λόγων τὰς ἑλληνίδας, μὴ ἀρ-
κούμενοι δὲ εἰς τοῦτο, καθ' ἣν ὥραν εὕρισκοντο αὐταὶ ἐντὸς τοῦ λουτροῦ ἀπεπειράθησαν νὰ παραβιάσωσιν καὶ τὴν εἴσο-
δον αὐτοῦ παρὰ τὴν ἀντίστασιν τῆς ἐπιστατρίας ὀθωμανίδος καὶ τὴν ταραχὴν τῶν ἐνδον λουομένων τουρκισσῶν. Θὰ συ-
νέβαινον δέ, τίς οἶδεν, ὅποιαι σκηναί, ἐὰν μὴ ἀκούσαντες τὸ πρᾶγμα οἱ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἔσπευδον ἵνα προλάβωσιν αὐτάς.
Τὴν 14 θορίου, ἑορτὴν τοῦ Ἀποστόλου Φιλίππου, ὅτε πολ-
λοὶ πρόκριτοι τῆς κοινότητος ἦσαν συνηγμένοι ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἀοιδίμου διδασκάλου Φιλ. Ἀριστοβούλου ἐπὶ τῇ ἑορτῇ του, λόγῳ γενομένου περὶ τοῦ ἐπεισοδίου ἐλήφθη ὁμόθυμος ἀπόφασις ἵνα ἀμέσως ἐπιληφθῶσι τῆς ἀποκτήσεως κοινοτι-
κοῦ λουτροῦ. Καὶ ἅμ' ἔπος ἅμ' ἔργον οἱ παρόντες ἐν τῇ ἑορτῇ οἱ καὶ λαβόντες τὴν πρωτοβουλίαν ἐνεγράφησαν ἐν τῷ ἅμα διὰ γενναῖα ποσά. Τὴν ἐπαύριον ἀκουσθεῖσα ἡ ἀπό-
φασις ἔτυχε τῆς ἀνεπιφυλάκτου ἐγκρίσεως πάντων τῶν πο-
λιτῶν καὶ αἱ ἐγγραφαὶ ἐπήρχοντο ἀθρόαι. Ἀμέσως μὲ τὰς

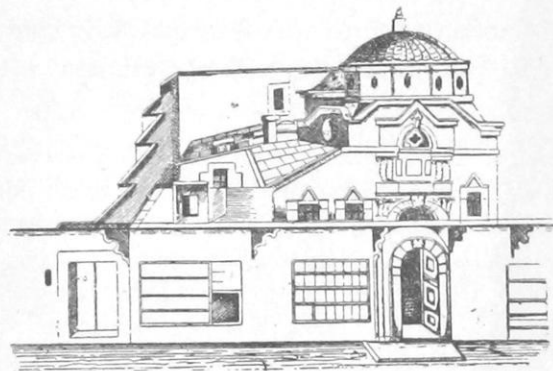

Ἐπιτομή τῆς Νέβσεχιρ δεικνύουσα τὴν χριστιανικὴν συνοικίαν

χριστιανοὶ ἐξ ὄλων τῶν πέριξ χωρίων, τὰ πάνδεινα πάσχοντες ἐκ τῶν συχνῶν ἐπιδρομῶν τῶν δερεμπέδων, ἐπωφελοῦμενοι τῶν παρασχεθεῖσων εὐκολιῶν ὑπὸ τοῦ Ἰμπραχίμ πασᾶ προσέτρεξαν πανταχόθεν, ὥστε δὲν παρήλθον πολλαὶ δεκαετηρίδες ἵνα ἡ κοινότης τῆς Νέβσεχιω καταστῆ ἡ πρώτη καὶ πολυπληθεστέρα τῆς Καππαδοκίας. Δὲν ὑπάρχει κοινότης Καππαδοκική, καὶ ἐκ τῶν μικροτέρων ἀκόμη ἡ ὁποία νὰ μὴ ἀριθμῆ 3-4 ἢ καὶ πλείονας οἰκογενείας ἀποί-

πρώτας ἐγγραφὰς τῶν ἐράνων ἤρχισαν αἰέσκασαί διὰ τὴν κατάθεσιν τῶν θεμελίων, αἱ δὲ ἀλλεπάλληλοι συνδρομαὶ τῶν ἐν Κων)πόλει συμπατριωτῶν κατέφθανον ἐγκαίρως. Ὁ κατέχων τὴν κοινότητα ἐνθουσιασμός διὰ τὸ ἔργον ἦτο τοιοῦτος ὥστε ὅλως αὐθορμήτως οἱ αὐτοὶ πολῖται ἐνεγράφοντο τρεῖς καὶ τετράκις δι' ἐράνους, αἱ γυναῖκες ἰδίως ἐπροθυμοποιοῦντο νὰ προσφέρωσι ἄλλαι μὲν τὰ κοσμήματα αὐτῶν, ἄλλαι δὲ διαφόρους συνδρομὰς εἰς εἶδη, γάλκινια σκεύη, τρόφιμα μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν προικῶν αὐτῶν. Ὁ νεότευκτος λουτρῶν, περικαλλέστατον μνημεῖον τῆς φιλοτιμίας τῶν ἑλληνορθόδοξων, ἐφείλκυσε τὸν φθόνον καὶ τὴν ζηλοτυπίαν τῶν τούρκων, οἵτινες καὶ διὰ νὰ περισώσωσι τὰ συμφέροντα τοῦ βακουρικοῦ λουτροῦ μετήλθον παντοῖα μέσα ἵνα ἐμποδίσωσιν ἀπὸ τοῦ νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὸν ἑλληγ. λουτρόν τὰς μὲν μουσουλμανίδας διὰ τοῦ φανατισμοῦ τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, τοὺς δὲ Ἄρμενίους διὰ τῆς ἀπειλῆς. Τοῦτο ὅμως δὲν ἠμπόδισεν ἵνα μετ' ὀλίγων χρόνων αὐταὶ αἱ ὀθωμανίδες τῶν προκρίτοτέρων οἰκογενειῶν παραβαίνουσαι τὸν κηρυχθέντα ἀποκλεισμὸν προτιμήσωσι τὸν ἑλληγ. λουτρόνα, ὅστις λόγῳ καὶ τῆς θέσεως αὐτοῦ, τῆς καθαριότητος καὶ τῶν λοιπῶν μέσων ἀνέσεως ἦτο ἀσυγκρίτως ἀνώτερος τοῦ τουρκικοῦ.

κους ἐν Νεαπόλει διατηρησάσας ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ διατηρούσας ἔτι ὡς ἐπώνυμον τὸ τοπικὸν ὄνομα

Ἡ λουτρῶν τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος

τῆς μητροπόλεως τῶν, ὡς Νιγδελόγλου, Μισθιλόγλου, Φερτεκλόγλου, Μελεκιοπλόγλου κλπ.⁹

9) Ἐκ τινος ἀντιγράφου ληφθέντος ἐκ τοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἐκ τῶν προυχόντων Ταχῆρ βέη σωζομένου κώδικος καὶ ὕπερ ὀφείλομεν εἰς τὴν ἀκάματον φιλοπονίαν τοῦ αἰοῦ. Φιλ. Ἀριστοβούλου ἐξάγεται ὅτι μέχρι τοῦ 1730 εἶχον μετοικήσει εἰς τὴν νέαν πόλιν αἱ ἐξῆς οἰκογένειαι :

Ἐκ **Φερτεκίου**, Βασίλειος Ἡσαΐου, Παπαγεώργιος Νικολάου, Σάββας Κυριακοῦ, Πρόδρ. Κυριακοῦ, Σταμάτιος Λαζάρου.

Ἐκ **Φαράσων**, Μιχαὴλ Λευθερός, Μουράτ Ἀναστασίου, Στέφανος Κων)τίνου.

Ἐκ **Σάλαντα**, Σάββογλου, Βασίλογλου, Μιχαὴλ Κων)τίνου, Παῦλος Σάββα, Κυριάκος Κυριάκου, Λαυρέντογλου,

Τὸ πρῶτον ἔγγραφον μνημεῖον ὅπερ ἔχομεν ἀνά χειρας περὶ τῆς πρώτης κοινοτικῆς ζωῆς τῶν Ἑλλήνων τῆς Νέβσεχιρ εἶνε ἀντίγραφόν τι κώδικος ἐν τῷ ὁποίῳ δηλοῦται ὅτι ἡ πρώτη ἐκκλησία ἐκτίσθη τὸ 1744 ἤτοι 23 ἔτη ἀπὸ τῆς κτίσεως τῆς πό-

Σάββογλου, Συμιώνογλου, Ἀρσλάνογλου, Κυριάκος Κωνσταντίνου, Ἀποστόλογλου, Μερκούρογλου, Βασίλ. Μαυρός, Μαυρόσογλου, Ἀβραάμογλου, Ἀναστάσ. Παρασκευᾶ, Ἀρσλάνογλου, Ἰωάννογλου, Κωνστ. Κωνσταντίνου, Σταῦρος Σαχίν, Θεόδ. Παρασκευᾶ Σταύρογλου, Σάββ. Κωνσταντίνου, Γιολδζόγλου, Δανιήλ Γιάννη, Κυριάκος Ζαχαρίου.

Ἐκ **Μισθίου** Ἰσραήλγλου, Δανιήλ Ἀλεξάνδρου, Δημήτριογλου, Τοζάκ, Παρασκευᾶς Ἰωάννου, Σάββογλου, Σαμουήλογλου, Κυρ. Γαρίπ. Φώτιος Εὐστάθιος καὶ ἀδελφοί.

Ἐκ **Γιολδζούκ** Κυριάκος Σουμπούλ, Ἀρσλάνογλου, Χ' Λεύθερος Κυριακοῦ, Ἡλιάογλου, Κιργόρογλου, Ἀντώνιος Κυριακοῦ, Στράτιος Γκιροπὲ Γιόργι, Γαρίπ Καλενδέρ, Γκιουμοῦς Ρωμανοῦ, Ἰσπὺρ Σαλμάν, Ἀρσλάν Πιναίτ, Εὐθύμιος Εὐστρατίου, Γκιροπὲ Σάββα καὶ ἀδελφοί του Νεόφυτος καὶ Καπλάν, Νικόλ. Ἡσαΐα, Μερκούριος Παλδζή Λεύθερος καὶ Στράτιος, Χ' Καπλάν Ἀδριανός.

Ἐκ **Τηρχήν** (Τροχοῦ), Ἀγιάν Γιολδζοῦ, Γιολδζοῦ καὶ υἱοὶ Ἀναστάσιος καὶ Μουράτ, Στέφανος Ἀντωνίου, Κωνσταντ. Ἀντωνίου, Παρασκ. Πέτρου, Παρασκευᾶς Λευθερόσογλου, Νικολάογλου.

Ἐκ **Σουβερεμέζ**, Σάββας Ποδόρ, Βασίλ. Ποδόσογλου, Π' Ἀβραάμ Λαζάρου, Ἀναστάσ. Μιχαήλ καὶ υἱοί, Χρύσανθος Γκιουμοῦς, Σάββας Ἀναστασίου καὶ υἱοὶ Ἰσραήλ, Ἀπόστολος, Στέφανος, Πρικόπιος, Σάββας Χρήστου, Ματ' Γκιουμοῦς, Ἰορδάν. Λαζάρου, Πρέδρ. Λαζάρου, Μάξιμος

λεως ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀγ. Γεωργίου¹⁰. Φαίνεται δὲ ὅτι ὅταν ἐκτίσθη ὁ ναὸς οὗτος, ἡ κοινότης δὲν ἦτο ἀκόμη τόσοσ πολυπληθής, κατὰ συνέπειαν ὁ ναὸς μετὰ τινα χρόνον εὐρέθη στενόχωρος διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ὁσημέραι αὐξανούσης κοινότητος. Διὸ μετὰ πεντήκοντα ἀκριβῶς ἔτη τὸ 1794 ἐλήφθη φιορμάνιον διὰ τοῦ ὁποίου κατηδαφίσθη οὗτος καὶ ἀνηγέρθη εἰς τὴν θέσιν του ὁ νῦν σωζόμενος ἐπ' ὀνόματι τοῦ αὐτοῦ Ἀγίου ναός. Ὁ κώδικς οὗτος φέρων τὴν ἐπιβραβίωσιν τοῦ ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ Ἰγνατίου ἀναφέρει ὅτι μετὰ τὴν ἐπιθεώρησιν ἀπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ἀρχῆς ἤρξατο ἡ κατεδάφισις τῇ 9 Ἰουνίου 1794 ἡμέρα Πέμπτη, ἡ δὲ ἀνέγερσις τῇ 14 Ἰουνίου ἡμέρα Τετάρτη, τὰ δὲ ἐγκαίνια ἐγένοντο τῇ 3 9)βρίου 1796. Ὁ τροῦλλος ἐκτίσθη τὸ 1837 διότι τὸ ληφθὲν φιορμάνιον διὰ τὴν προσθήκην αὐτοῦ

Παντελῆ, Στρατοῦλης Αἰθάζ, Λευθερός Γκιουλπαλῆ, Γκιουλπαλόγλου, Παῦλος Κωνσταντίογλου, Μάρκος Ἀγαπίου.

Ἐξ **Ἀνδαβάλ**, Θεόδωρος Ἰωάννου, Στρατῆς Σάββα, Σάββας Μιχάλογλου καὶ ἀδελφοὶ Κλίμα καὶ Μισαήλ, Θωμᾶς Γαβριήλ, Ἀρσλάνογλου, Γεσίφ Παρασκευᾶ, Νικόλαος Παρασκευᾶς.

Ἐκ **Τιλ**, Ἀνθιμος Π' Ἀβραάμ, Φώτης Ἀβραάμ.

Ἐκ **Μαλακοπιᾶς**, Ἀδὰμ Κλήμεντος, Σαμουνόλογλου Μιχαήλ Π' Ζαχαρία, Κιρκὸρ Σάββα, Καπλάν καὶ υἱοὶ Γιάννης καὶ Στρατῆς.

10 Ὡς εἰς τῶν πρώτων ἱερέων τῆς κοινότητος ἀναφέρεται ὁ Πάπα Σάββας.

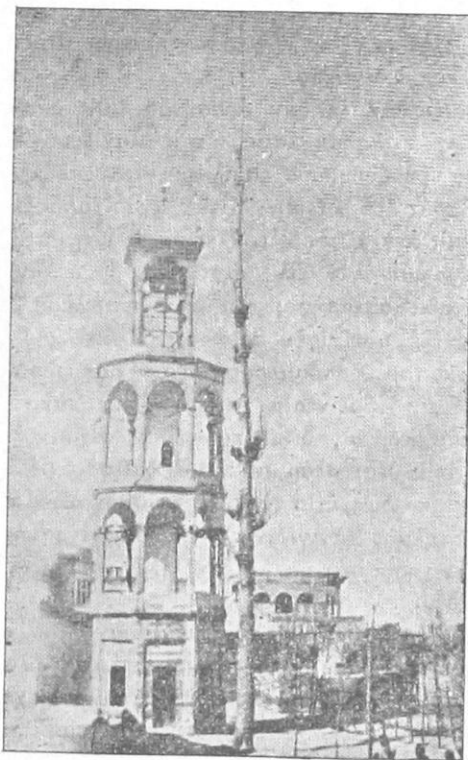
δὲν ἐπέτρεπεν οὔτε τὴν κατὰ ἓνα πῆχυν μεγέθυνσιν τοῦ κτιρίου. Τῷ 1870 ἀνηγέρθη ἐν τῇ αὐτῇ αὐτοῦ ὠραῖον τριώροφον κωδωνοστάσιον. Εἰς τὴν βάσιν αὐτοῦ ῥεεῖ μικρὰ κρήνη καλουμένη τοῦ Ἁγ. Γεωργίου, τῆς ὁποίας τὸ ὕδωρ καὶ παρὰ τοῖς τούρκοις τιμᾶται ὡς ἰαματικόν. Ὅπισθεν δὲ αὐτῆς ἐπὶ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ κτιρίου μαρμάρινος πλάξ ἀναθηματικὴ φέρει τὴν ἐξῆς ἐπιγραφήν.

ΤΗΙ ΑΓΑΘΗΙ ΚΑΙ ΜΑΚΑΡΙΑΙ ΨΥΧΗΙ
 ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΙΕΡΕΩΣ
 ΤΟΥ ΠΟΛΛΑ ΚΑΜΟΝΤΟΣ
 Η ΠΟΛΛΑΧΩΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΘΕΙΣΑ
 ΠΑΤΡΙΣ

*Πρὶν μὲν Γεώργιος Καπλαδοκῶν ἱερεὺς ὃχ' ἄριστος
 πολλῶν πετράων σκληρὰ μέτωπα τεμὼν
 ὕδωρ ὄπλασεν ἰδὼν Τροπαιοφόρῳ ἔμεναι ἧς
 ψυχῆς καὶ τε πολλῶν εὐσεβέων λοετρῶν
 Κωδῶνων δ' ἀνέθεντο πύργον τὸν δὲ εὐσεβῆς τι
 καὶ εὐγνωμοσύνης εἵνεκα Πατρὶ θύτη
 Κλίετε θεοσπεσίην ἰαχὴν ἔγρεσθε δὲ λαοὶ
 ἀμφὶ νεῶν δὲ θεοῦ δεῦτε προσευξόμενοι
 ,αωο' Ἀυγούστου ιε'*

Ὅ τε κατεδαφισθεὶς καὶ ὁ εἰς τὴν θέσιν του ἀνεγερθεὶς οὗτος ναὸς ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ κοινότης καίτοι ὀσημέραι αὐξάνουσα δὲν ἦτο ἀκόμη εἰς ἀνθηρὰν κατάστασιν διότι ὑπολείπονται πολὺ κατὰ

τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ μετὰ ἡμῶν αἰῶνα ἀνεγερθέντος ἐτέρου ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου.

Τὸ κωδωνοστάσιον

Ὁ δεύτερος οὗτος ναὸς ἀνηγέρθη τῷ 1849, ἐδαπανήθησαν δὲ 12 χιλ. λίραι ἅπασαι προερχόμεναι ἐξ ἐράνων τῆς κοινότητος. Ἐπὶ τῆς κεντρικῆς

θύρας εἶνε ἐγκεχαραγμένη ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς ἢ ἐξῆς ἐπιγραφή συνταχθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν διδασκάλων τοῦ Γένους Γεωργίου Ραφάνου ἐκ Νέβ-σεχιρ.

Τὸν περικαλλέα τὸν δ' ἐκ βάρθρων ναὸν ἔδειμαν

Νουσεχιρεῖς καινὸν Μητρὶ Θεοῦ, δαπάναις

ἀδραῖς καὶ μόχθοις καμόντες θαῦμα ιδέσθαι

ὄπλοτε Παῖσιος ἀρχιτέτης διέπε

τὸν τῶν Καππαδόκων λαὸν πραπίδου ἐῆσι.

τῷ τοι Ἄχραντε, τοῖς δὲ πόροιςφιλήν

αωμθ' Ὀκτωβρίου ις'

Ἐπὶ δὲ τοῦ ἐτέρου τμήματος τῆς πλακὸς ἕτερον ἐπίγραμμα τουρκιστὶ δι' ἑλληνικῶν χαρακτήρων ἀναφέρει τὰ ὀνόματα τοῦ Σουλτάνου Μεδζιήδ, βασιλεύοντος τοῦ ὁποίου ἐκτίσθη ὁ ναός, τοῦ ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ Λεοντίου καὶ τοῦ ἀρχιτέκτονος Γρηγορίου.

Λήγοντος τοῦ ιη' αἰῶνος ἢ προϋούσα αὔξεις τῆς κοινότητος ἐλάμβανε τὴν μεγαλειέραν ἔντασιν¹¹.

11 Ὁ αἰδιμος Γεώρ. Βαϊάνης, πατήρ τοῦ ἀειμνήστου Κωνσταν. Βαϊάνη, πλείστας ὁμοίως προσενεγκῶν ὑπηρεσίας εἰς τὴν κοινότητα διέσωσεν ἡμῖν μίαν στατιστικὴν δεικνύουσαν τὴν αὔξισιν τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ. Κατὰ ταύτην τὸ 1260 ἔτος (1844) ὁ ἄρρην ἑλλην. πληθυσμὸς κατὰ συνοικίας ἦτο:

τῆς ἄνω ἑλλην. συνοικίας	763
τῆς μέσης „	642
τῆς κάτω „	699
	<u>2104</u>

Διὸ οἱ Ἕλληνες κάτοικοι συνησθάνοντο δυσχέρειαν περὶ τὴν προμήθειαν τοῦ ποσίμου ὕδατος, ἀναγκαζόμενοι νὰ μεταβαίνωσι μέχρι τῆς ἀπομεμακρυσμένης πλέον τουρκικῆς συνοικίας ὅπου εὐρίσκοντο αἱ ὑπὸ τοῦ Ἰμπραχίμ πασᾶ ἀνεγερθεῖσαι κρήναι. Δυστυχῶς δὲ τὸ ὑπ' αὐτοῦ διοχετευθὲν ὕδωρ ἦτο ἀνεπαρκὲς διὰ νὰ τροφοδοτῇ καὶ ἄλλας κρήνας, κατασκευασθισομένης ἐν τῇ ἑλληνικῇ συνοικίᾳ. Ἀκριβῶς περὶ τὸν χρόνον τοῦτον ἠτύχησεν ἡ κοινότης νὰ ἔχη ἓνα ἱερέα ἄξιον τοῦ ὀνόματος τούτου, τὸν Παπᾶ Γεώργιον, φημισθέντα καὶ παρὰ τοῖς τούρκοις μὲ τὸ ἐπώνυμον **Κιουτζοῦν Κεῖς** (μικρόσωμος ἱερεὺς). Ὁ ζηλωτὴς οὗτος τοῦ Χριστοῦ Λευίτης, **ὁ μικρὸς μὲν τὸ δέμας ἀλλ' ἅπαν καλόν**, ἦτο ἀπὸ τοὺς σπανίους ἐκείνους ποιμένας, οἵτινες συναισθανόμενοι πλήρως τίς ἡ ἀληθὴς ἀποστολὴ τοῦ ἑλλήνος ἱερέως κατὰ τοὺς δυσχειμέρους ἐκείνους χρόνους δὲν περιώριζον τὸν βίον μόνον εἰς τὰ ἱερατικὰ αὐτῶν καθήκοντα ἀλλ' ἐθυσίαζον καὶ τὴν ψυχὴν των ὑπὲρ τοῦ ἑαυτῶν ποιμνίου.

τῷ δὲ 1267 (1851) κατὰ τὴν νέαν ἀπογραφὴν εὐρέθησαν

	Ἐνθήμεοντες ἘνΚων) πόλει ἄρρηνες θήλειες τὸ ἔλον				
τῆς ἄνω συνοικίας	640	257	897	890	1787
τῆς μέσης „	604	174	778	756	1534
τῆς κάτω „	534	249	883	914	1797
			<u>2558</u>	<u>5118</u>	

Ἦτοι ἐντὸς ἐπταετίας ὁ ἄρρην πληθυσμὸς ἠὔξησεν (2558-2104) κατὰ 454 μὲ ἀναλογίαν 65 περίπου κατ' ἔτος.

Τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἀνέλαβε, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν πόρων τῆς κοινότητος, τῆς ἀποστάσεως τοῦ διοχετευθησομένου ὕδατος, τῶν τεχνικῶν δυσχερειῶν τῆς ὁδοῦ, δι' ἧς ἔμελλε νὰ διοχετευθῆ καὶ ἐπὶ πᾶσι τῶν ἀνυπερβλήτων προσκομμάτων τῆς

Ο ΠΑΠΑ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

κυβερνήσεως, ἦτο ἀληθῶς ἄν ὄχι γιγάντιον πάντως ὅμως χρήζον πλείστων μόχθων καὶ ἀκαταβλήτου ἐπιμονῆς καὶ ἀκριβῶς τὸ τελευταῖον τοῦτο ἦτο τὸ ἔξοχον προτέρημα τοῦ ἀκαμάτου ἱερέως.

Μεταβὰς ὁ ἴδιος εἰς τὴν Κων)πολιν ἐπέτυχε

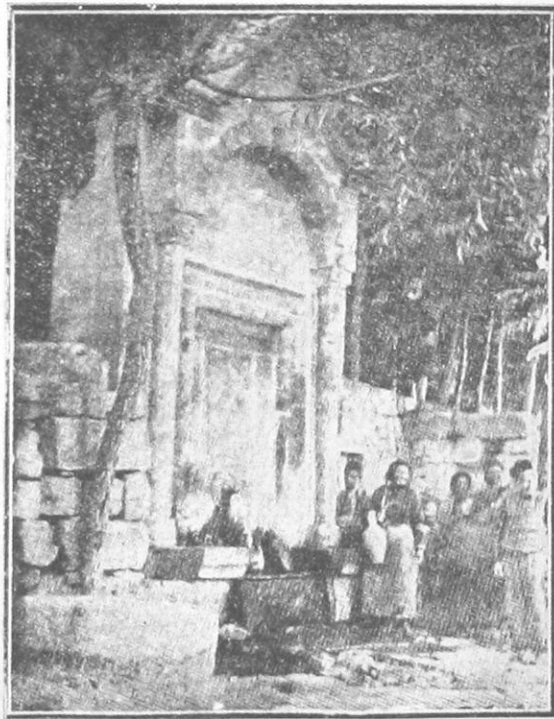
πολλῶν ἀγώνων τὸ ἀπαιτούμενον αὐτοκρατορικὸν φερμάνιον¹². Περιοδεύων πλείστας κοινότητας συνέ-

12 Τὸ φερμάνιον τοῦτο δυστυχῶς ἀπωλέσθη. Σῶζεται ἀντίγραφον σενεδίου φέροντος χρονολογίαν 1220 καὶ διαλαμβάνοντος ὅτι ὁ Ἀχμέδ πὶν Ρεδζέπ ὡς ἰδιοκτῆτης τοῦ τόπου, δι' οὗ ἔμελλε νὰ διέλθῃ τὸ ὕδωρ καὶ κειμένου παρὰ τὸ Κιουβερδζινλίκ, πωλεῖ ἀπέναντι 300 γρ. τῇ Μπενλῆ ὀγλου Χρήστῃ ὡς ἀντιπροσώπῳ ὑπὸ τὸν ἕρον ὅπως μία κρήνη φέρῃ τὸ ὄνομά του. Περὶ τοῦ ἀπολεσθέντος φερμανίου λέγεται ὅτι ἦτο τόσο ἰσχυρὸν ὥστε ἐπέτασεν ἵνα καὶ ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ διατρηθῆ κοιλία ἐγκύου γυναικὸς διὰ νὰ διοχετευθῆ τὸ ὕδωρ μὴ ἐμποδίζηται ἡ ἐργασία. Ἡ λεπτομέρεια δὲ αὕτη συνδέεται μὲ μίαν παράδοσιν, ἣτις διεσώθη παρὰ τῷ λαῷ, τὴν ἐξῆς. Ὅτε ὁ Παπᾶ Γεώργιος μετέβαινεν εἰς Κων)πολιν πρὸς λήψιν τῆς ἀδείας, ἐταξείδευε μόνος καὶ πεζὸς ἐπισκεπτόμενος καὶ τὰς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἑλληνικὰς κοινότητας καὶ συλλέγων ἐράνους. Ἐλλείψει δὲ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην θαλασσίῳ συγκοινωνίας, μόνη ὁδὸς ἦτο ἡ μέσον Ἀγκύρας διὰ Ξηρᾶς, ὅταν ἐπλησίασεν εἰς τὴν Ἀγκυραν ἦτο πλέον ἡ ὥρα προκεχωρημένη πολὺ, ἡ πόλις ἦτο βεθυσιμένη εἰς σκότος, εἰς μίαν δὲ μόνην οἰκίαν ἣτις ἐφαίνετο νὰ ἦνε πλουσίῳ τινός, διεκρίνετο φῶς. Ὁ Ἱερεὺς κρούει τὴν θύραν καὶ παρακαλεῖ τὸν ἀνοίξαντα θεράποντα νὰ φιλοξενηθῆ μέχρι τῆς πρωῆς, στέργων νὰ διανυκτερεύσῃ καὶ εἰς γωνίαν σταύλου τινός. Ὁ ὑπηρέτης ἐκπληκτος κατ' ἀρχὰς καὶ μετὰ δισταγμούς καὶ ἐξηγήσεις εὐσπλαγχνισθεὶς ἐπὶ τέλους τῷ παρεχώρησε μέρος τι χωρὶς νὰ λάθωσι γνῶσιν οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ. Ὁ Ἱερεὺς ἀκούει καὶ βλέπει τὴν νύκτα ἐκτακτὸν τινα κίνησιν, τοὺς ὑπηρέτας ἀνεβοκαταβαίνοντας, ἐρχομένους καὶ ἀπερχομένους καὶ ἀπορῶν ἐρωτᾷ τὸν εὐσπλαγχνισθέντα αὐτὸν θεράποντα τὴν αἰτίαν τῆς ταραχῆς τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ.

λεγεν ἐράνους. Ἐπιστατῶν αὐτοπροσώπως ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν προέτρεπε τοὺς πάντας διὰ τοῦ παραδείγματος του, ἐνεψύχου, ἐνεθάρρυνεν, ὥστε πάντες οἱ κάτοικοι βλέποντες τὸν ζῆλον καὶ τὴν αὐτοθυσίαν τοῦ ἱερέως τῶν προσέφερον προθύμως καὶ τὸ χρῆμα καὶ τοὺς βραχίονας αὐτῶν. Ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιά συνενουοῦσι τὰς προσπαθείας τῶν καὶ μετὰ τριετῆ ἀδιάκοπον ἐργασίαν καθ' ἣν διετρήθησαν βράχοι, ἰσοπεδώθησαν κοιλώματα καὶ χαράδραι καὶ μετὰ πλείστων ἄλλων προσκομμάτων κατορθουοῦσι νὰ

Μαθὼν δὲ ὅτι ἡ σύζυγος τοῦ οἰκοδεσπότη ὅστις ἐκ τῶν λίαν σημαινόντων ἐτύγχανεν, ἐπίτοκος οὔσα ἔπασχεν ἀπὸ δυστοκίαν, παρεκάλεσε τὸν ὑπερέτην ὅπως γίνῃ δεκτὸς ἵνα ἀνέλθῃ καὶ εὐχηθῇ ἐπὶ τὴν ἀσθενῆ. Ἡ ξενίσασά πως τὸν θεράποντα αἰτήσας αὐτῆ, φθάσασα, ὡς φαίνεται, εἰς τὴν ἀκοὴν τοῦ οἰκοδεσπότη πληροφορηθέντος καὶ τὴν μυστηριώδη παρουσίαν ἱερέως κατὰ τιαύτην τῆς νυκτὸς ὥραν, προσέκαλεσεν εὐελπί τι καὶ μυστικὸν αἶσθημα παρ' αὐτῷ καὶ προσεκάλεσε τὸν Πατᾶ Γεώργιον. Μόλις ὁ ἱερεὺς τελειώσας τὴν εὐχὴν του κατήρχετο τὰς βαθμίδας τῆς κλίμακος ἵνα ἐπανέλθῃ εἰς τὸ κατάλυμα αὐτοῦ, ἠκούσθη θόρυβος χαρᾶς καὶ κλαυθμηρισμοὶ νεογεννήτου βρέφους, τῷ δὲ οἰκοδεσπότη εὐηγγελίζοντο ὅτι ὁ τοκετὸς ἐπῆλθεν αἰσίως καὶ υἱὸς τῷ ἐγεννήθη. Περιχαρῆς οὗτος ἐπὶ τῷ γεγονότι προσκαλεῖ πάλιν τὸν Πατᾶ Γεώργιον καὶ πυνθάνεται παρ' αὐτοῦ τίς ἦτο, πόθεν καὶ ποῦ μετέβαινεν καὶ πρὸς τίνα σκοπὸν ἔδωκε δὲ αὐτῷ συστατικὰς πρὸς σημαίνοντα πρόσωπα ἐν τοῖς ἀνακτόροις, δι' ὧν ἐπέτυχε τὸ μὲ τὴν ἰσχὺν φερμάνιον.

μεταφέρωσι τὸ ὕδωρ μέχρι τῆς πόλεως καὶ νὰ μεταχετεύσωσιν ἐντὸς τῶν κτισθεισῶν καὶ ἐτοιμῶν ἐκ τῶν προτέρων 16 κρηνῶν. Τὰ ἐγκαίνια αὐτῶν ἐγένοντο

Ἐπιτοκίαν ἐπὶ τῆς ἀσθενῆ. Ἡ ξενίσασά πως τὸν θεράποντα αἰτήσας αὐτῆ, φθάσασα, ὡς φαίνεται, εἰς τὴν ἀκοὴν τοῦ οἰκοδεσπότη πληροφορηθέντος καὶ τὴν μυστηριώδη παρουσίαν ἱερέως κατὰ τιαύτην τῆς νυκτὸς ὥραν, προσέκαλεσεν εὐελπί τι καὶ μυστικὸν αἶσθημα παρ' αὐτῷ καὶ προσεκάλεσε τὸν Πατᾶ Γεώργιον. Μόλις ὁ ἱερεὺς τελειώσας τὴν εὐχὴν του κατήρχετο τὰς βαθμίδας τῆς κλίμακος ἵνα ἐπανέλθῃ εἰς τὸ κατάλυμα αὐτοῦ, ἠκούσθη θόρυβος χαρᾶς καὶ κλαυθμηρισμοὶ νεογεννήτου βρέφους, τῷ δὲ οἰκοδεσπότη εὐηγγελίζοντο ὅτι ὁ τοκετὸς ἐπῆλθεν αἰσίως καὶ υἱὸς τῷ ἐγεννήθη. Περιχαρῆς οὗτος ἐπὶ τῷ γεγονότι προσκαλεῖ πάλιν τὸν Πατᾶ Γεώργιον καὶ πυνθάνεται παρ' αὐτοῦ τίς ἦτο, πόθεν καὶ ποῦ μετέβαινεν καὶ πρὸς τίνα σκοπὸν ἔδωκε δὲ αὐτῷ συστατικὰς πρὸς σημαίνοντα πρόσωπα ἐν τοῖς ἀνακτόροις, δι' ὧν ἐπέτυχε τὸ μὲ τὴν ἰσχὺν φερμάνιον.

μετὰ πάσης ἐπισημότητος τὸ 1812. Ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, διὰ τὸ ὅποιον ἔκτισε καὶ δεύτερον προβλεπτικὸν δι' ἀσφάλειαν ὑδραγωγεῖον, προσέφερεν ὁ

μεγαλόφρων ἱερεὺς καὶ 18 σωληνάρια εἰς τὴν μωα-
μεθανικὴν κοινότητα, ἀναδειχθεὶς οὕτω εὐεργέτης
ὅλης τῆς κωμοπόλεως.

Πλὴν τοῦ ἔργου τούτου ὅπερ καὶ μόνον καθ' ἑαυτὸ ἤρκει ἵνα ἀποθανάτιση τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τῇ εὐγνώμονι μνήμῃ τῶν συμπολιτῶν του, ὁ Παπᾶ Γεώργιος καὶ ποικιλοτρόπως ἄλλως εἰργάσθη καὶ ὠφέλησε τὴν πατρίδα αὐτοῦ. Ἡ ἀνοικοδόμησις κατὰ τὸ 1794 τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγ. Γεωργίου, ὡς εἶπομεν προλαβόντως, αὐτοῦ ἔργον ἦτο. Ἡ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς κοινοτικοῖς πράγμασι κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοῦ τηρουμένη εὐκοσμία καὶ τάξις ἦτο παραδειγματική, οὐδέποτε κατὰ τὴν ζωὴν του ἔπαυσε νὰ κηρύττη τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπ' ἐκκλησίας δημοσία, καὶ κατ' ἰδίαν νουθετῶν καὶ συμβουλευῶν τοὺς χριστιανούς του καὶ ἐποικοδομῶν τὴν ἠθικοποίησιν τοῦ ποιμνίου του. Ἰδρυσε συσσίτιον διὰ τοὺς πτωχοὺς, ἐσύστησε συνδέσμους καὶ ἀδελφότητας τῶν συντεχνιῶν μετὰ βοηθητικῶν ταμείων. Ἐπὶ τοῦ γηπέδου τοῦ παλαιοῦ νεκροταφείου, ὅπου σήμερον εἶνε ὁ κοινοτικὸς λουτρῶν καὶ τὰ νέα κτίρια τῆς Ἀστικῆς Σχολῆς, ἀνήγειρεν εὐρύχωρα οἰκοδομήματα ὅπως χρησιμεύσωσιν ἄλλα μὲν πρὸς στέγασιν τῶν ἀπροστατεῦτων καὶ κατάλυσιν καὶ φιλοξενίαν τῶν ξένων, ἄλλα δὲ ὡς διαμερίσματα καὶ λέσχαι τῶν διαφόρων συντεχνιῶν καὶ ἀδελφοτήτων τὸ δὲ ὅλον περιεκόσμησε διὰ μεγάλου καὶ περικαλλοῦς δημοσίου

κῆπου. Δυστυχῶς ὅμως, εἴτε φθόνῳ κινούμενοι, εἴτε φανατισμῷ οἱ κάτοικοι τοῦ γειτονικοῦ χωρίου Γκιόρε διέβαλον παρὰ τῇ κυβερνήσει ὅτι ἀνεγείρει ἀγνώστου προορισμοῦ κτίρια ἐν εἴδει φρουρίου καὶ ἐπέτυχον τὴν κατεδάφισιν αὐτῶν. Ὁ Παπᾶ Γεώργιος συνέγραψε καὶ μετέφρασε διάφορα κοινωφελῆ βιβλία τὰ ὅποια, τυγχάνοντα ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων εἰς τὴν ἐπιτόπιον διάλεκτον ἐκδεδομένων, εἶνε σήμερον σπανιώτατα καὶ περιζήτητα παρὰ τοῖς τουρκοφώνοις Μικρασιάταις. Ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν πρόοδον τῆς κοινοτικῆς ἐκπαιδεύσεως φαίνεται ὅτι δὲν παρέλιπε νὰ ἐργασθῆ, ὡς ἀποδεικνύεται τοῦτο ἐκ τοῦ ὅτι οὐ μόνον προέτρεψε τὸν συμβουλευόμενον πατέρα τοῦ μετέπειτα Μητροπολίτου Χαλεπίου Θεοκτίστου ὅπως ἐνδώσῃ εἰς τὴν περὶ σπουδῆς ἔφεσιν τοῦ παιδὸς ἀλλὰ καὶ χρηματικῶς συνέτρεξε καὶ ἐνήργησεν ἵνα ἀποσταλῆ οὗτος εἰς τὴν ἐν Καισαρείᾳ ἀκμάζουσαν τότε σχολὴν τοῦ περιωνύμου Γερμανοῦ.

Μεθ' ὅλα ὅμως ταῦτα τὸ ἀκέραιον τοῦ ἠθους καὶ ὁ αὐστηρὸς καὶ ἀδέκαστος αὐτοῦ χαρακτήρ ἐφείλκνον τὸν φθόνον καὶ τὴν ἐχθρότητα τινῶν ἐκ τῶν προϋχόντων. Εἶνε, ὡς μὴ ὄφελεν, ἐθνικὸν ἐλάττωμα ἡμῶν τῶν ἐλλήνων νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ τιμῶμεν διαπαντὸς ζῶντας τοὺς μεγάλους ἡμῶν ἄνδρας. Μόλις ἡ κοινότης ἐδραιωθεῖσα ἤρχισε νὰ δεικνύῃ κάποιαν δρᾶσιν, ἡ φοβερὰ ἐλληνικὴ νόσος, ἡμάστιξ τῆς διχονοίας καὶ τοῦ κομματισμοῦ ἤγειρε τὴν κεφαλὴν

της. Ὑπῆρχον τότε ἐν τῇ κοινότητι δύο μερίδες ἀμφοτέρα ἐξίσου ἰσχυραί, ἡ τοῦ Ἰορδάνου Νιγδελόγλου καὶ ἡ τοῦ Παύλου Ἰωάννογλου. Ἀγνοοῦμεν ἐὰν ἡ ἐτέρα τῶν μερίδων διέκειτο φιλίως πρὸς τὸν Παπᾶ Γεώργιον ἢ το ὅμως φυσικὸν ἀνὴρ ἀκεραίου χαρακτῆρος καὶ ἐλευθέρων καὶ ἀνεξαρτήτων φρονημάτων νὰ μὴ δύναται νὰ εὐαρεστῇ εἰς ἀμφοτέρας. Καὶ ὁ Παπᾶ Γεώργιος εἶχε τοὺς ὁπαδούς του, τοὺς φίλους του, δὲν κατώρθωσεν ὅμως νὰ μὴ ἔχῃ καὶ ἐχθρούς. Τοιοῦτοι δὲ λέγεται ὅτι ἦσαν οἱ προσκείμενοι εἰς τὴν μερίδα τοῦ Ἰωάννογλου, ὅπερ πιθανώτερον, διότι ἡ αὐτὴ μερίς ἦτο ἡ πρότερον συκοφαντήσασα καὶ καταπολεμήσασα τὸν Θεόκτιστον. Καὶ ὁ Παπᾶ Γεώργιος ἐσυκοφαντήθη πολλαχῶς καὶ ἀπηνῶς κατεδιώχθη· ἐξάκις μάλιστα ἐπέτυχον τὴν καταδίκην του εἰς ἔξορίαν. Καὶ ἠναγκάζετο ὁ ἀνὴρ νὰ ἀπομακρύνεται τῆς προσφιλοῦς πατρίδος του ἀλλ' ἀποδεικνυομένης φαίνεται, τῆς ἀθωότητός του μετὰ μικρὸν ἀνεκαλεῖτο ἡ περὶ ἔξορίας ἀπόφασις. Τοῦτο τοῦλάχιστον συμπεραίνεται ἐξ ἐνὸς πρακτικοῦ ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ ἱεροδικαστηρίου, τοῦ ὁποίου ἀντίγραφον διέσωσεν ὁ ἀοίδιμος Φίλιππος Ἀριστόβουλος, καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ ἀναφέρεται ὅτι πέντε πρόκριτοι χριστιανοὶ ἐξ Οὐργιουπίου, ὁ Φώτηογλου Παπᾶ Συμεὼν, ὁ Δεμιρτζῆ Μιχαήλ, ὁ Κεσίσογλου Νικόλαος, ὁ Ταλασλῆ Ἰωσήφ καὶ ὁ Γεώργιογλου Θεόδωρος προσελθόντες κατέθεσαν πρὸ τοῦ Ἱεροδι-

καστοῦ προφορικὴν μαρτυρίαν περὶ τοῦ ἀνεπιλήπτου χαρακτῆρος τοῦ Παπᾶ Γεωργίου.

Ἐφοῦ κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον διέμεινε περὶ

Ἀρχαία γυναικεία ἀμφίεσις ἐν Νεαπλίῳ.

τὰ τέσσαρα ἔτη μακρὰν τῆς πατρίδος αὐτοῦ, τέλος ἡμέραν τινα τοῦ Μαΐου 1816 ἐξωρίζετο ὀριστικῶς αὐτὴν τὴν φορὰν εἰς Κύπρον, ὅπου καὶ ἐκ τῶν κακουχιῶν τῆς ὁδοιπορίας καὶ ἐκ τῆς θλίψεως

ἦν ἐνδομύχως ἠσθάνετο διὰ τὴν ἀγνωμοσύνην τῶν συμπολιτῶν του μὴ ἐπιζήσας πολὺ ἀπέθανεν ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους¹³.

Διαρκοῦντος τοῦ σάλου τούτου τῆς διχονοίας καὶ τῶν κομματικῶν ἀντεγκλήσεων, ὡς ἦτο ἐπόμενον, τὰ κοινοτικὰ πράγματα παρημελήθησαν. Ἡ ἀρτισύστατος κοινοτικὴ σχολή, ἣτις ὑπὸ τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν τοῦ φωτοβόλου φάρου τῆς Καισαρείας, τῆς περιπύστου σχολῆς τοῦ Γερμανοῦ, εἶχεν ἀνοίξει καὶ ἐνταῦθα τὰς πύλας της, καὶ εἰς ἦν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εὐδοκίμως ἐδίδασκεν ὁ σοφὸς Θεόκτιστος¹⁴, ὁ μετέπειτα μητροπολίτης Χαλεπίου

13 Ὁ Παπᾶ Γεώργιος ἐγεννήθη ἐν Νέβσεχιρ τῇ 29ῃ Μαρτίου 1760 ἐκ πατρὸς Ἡπειρώτου ἐξ Ἰωαννίνων, Γιάννην τὸ ὄνομα καὶ ἀρτοποιοῦ τὸ ἐπάγγελμα καὶ μητρὸς Νεαπολίτιδος ἀγνώστου ὀνόματος. Νέος ὢν ἐχειροτονήθη ἱερεὺς περιελθὼν πλεῖστα μέρη ἐν αἷς τὴν Κωνσταντινούπολιν, Σμύρνην, Ἱερουσαλήμ, Ἅγιον Ὄρος, Ἀγκυραν, Καισάρειαν, Ἄδανα κλπ. Ἐγγαμος ὢν εἶχεν ἀποκτήσει τρεῖς θυγατέρας καὶ ἓνα υἱὸν ἀποθανόντα ἀνήλικον. Ἀπέθανεν ἐν Λευκωσίᾳ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1816 ἄγων τὸ 56 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ. Ἀγνοεῖται ἐὰν σώζεται ἢ οὐ ὁ τάφος αὐτοῦ.

14 ΘΕΟΚΤΙΣΤΟΣ. Ὁ Θεόκτιστος, οὗτινος τὸ κοσμικὸν ὄνομα ἦτο Θωμᾶς, ἐγεννήθη ἐν Νέβσεχιρ τῇ 1786. Ὁ πατὴρ του Ἀβραάμ κατήγετο ἐκ τοῦ παρὰ τὴν Νίγηδην, ἀρχομένου τοῦ 1ῆ αἰῶνος, καταστραφέντος χωρίου Ἀμάς. Τὰ πρῶτα γράμματα ἔμαθε φοιτῶν ὡς φαίνεται εἰς ἓν τῶν γραμματοδιδασκαλείων τὰ ὁποῖα συνετηροῦντο τότε ἐλλείψει τακτικῆς κοινοτικῆς σχολῆς ὑπ' ἀνδρῶν τε καὶ γυναι-

ἔμεινεν ἤδη ἄνευ διδασκάλου, ἄνευ διευθυνούσης ἀρχῆς, ἔρμαιον τῆς κομματικῆς ἀτασθαλίας.

Εὐτυχῶς περὶ τὸν χρόνον τοῦτον μία ἄλλη μερὶς συμπολιτῶν, ὑγιῆς καὶ καθαρὰ πάσης κομμα-

κῶν. Νικόλαός τις (ὁ μετὰ ταῦτα ἐπίσκοπος τοῦ Καισαρείας Παΐσιου Νεκτάριος ὁ Ναζιανζοῦ) συμπαίκτηρ καὶ γείτων τοῦ Θωμᾶ, προαποσταλεῖς εἰς τὴν ἐν Καισαρείᾳ ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ διευθυνομένην κοινόβιον σχολὴν ἐπέστρεψε μετὰ τινα χρόνον εἰς τὴν γενέθλιόν του πόλιν πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν οἰκείων του καὶ ἐξεφώνησεν ἐπ' Ἐκκλησίας ἐγκώμιόν τι. Τὸ ἐγκώμιον τοῦτο ὑπῆρξε τὸ πρῶτον κέντρον τοῦ Θωμᾶ, ὅστις ἀκροασθεὶς αὐτοῦ μετὰ τοῦ πατρὸς του ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἠρώτα τὸν πατέρα του τί ἦσαν ὅσα ἔλεγεν ὁ Νικόλαος, ὁ δὲ πατὴρ ἐν τῇ ἀμαθείᾳ καὶ τῇ ἀπλοκότητί του ἀπήντα, «παιδί μου αὐτὰ ὀνομάζονται μεγάλα γράμματα». Ὁ Θωμᾶς ἐπιμόνως ἐζήτηε ἀπὸ τὸν πατέρα του νὰ τῷ σπουδάσῃ τὰ μεγάλα γράμματα· ἡ ἐπιμονὴ δὲ τοῦ παιδὸς ἠνάγκασε τὸν ἀποροῦντα πατέρα νὰ συμβουλευθῇ τὸν Παπᾶ Γεώργιον, ὅστις οὐ μόνον συνεβούλευσεν αὐτὸν νὰ εἰσακούσῃ τῆς παρακλήσεως τοῦ παιδὸς, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος συνέδραμε πρὸς ἀποστολὴν αὐτοῦ εἰς Καισάρειαν. Ἐπὶ ἐπταετίαν μαθητεύσας ἐκεῖ παρά τε τῷ Γερμανῷ καὶ τῷ διαδεχθέντι τοῦτον Παΐσιῳ καὶ τινι ἱεροδιακόνῳ Ἰωσήφ, καθηγητῇ τῶν μαθηματικῶν, ἐγένετο ἐγκρατὴς πάσης τῆς ἐγκυκλίου παιδείσεως. Καρεὶς μοναχὸς καὶ χειροτονηθεὶς ἀκολούθως καὶ ἱερεὺς, τῷ 1806 προσεκλήθη ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του ὡς διδάσκαλος τῆς συσταθείσης ἑλληνικῆς σχολῆς χρηματίσας πρῶτος αὐτῆς διδάσκαλος. Μετὰ διετῆ διδασκαλίαν γενόμενος θῦμα τῶν φατριακῶν διενέξεων ἐνομίσθη παραλόγως ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων

τικῆς ἀποχρώσεως, ἔφερε μετὰ πόνου τὴν ἐν παρα-
λυσίᾳ εὐρισκομένην κατάστασιν τῆς μὲ τόσας ἐλπί-
δας λειτουργούσης ἀρτισυστάτου ἑλληνικῆς σχολῆς.
Ἦσαν οὗτοι οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐμπορευό-
μενοι Νεαπολίται καὶ ἰδίως ἡ καλουμένη συντε-
χνία τῶν ὀψοπωλῶν.

Ὅπως τὸ εὐεπίφορον εἰς ἀδιαλλάκτους φα-

ῶς προσκείμενος εἰς τὴν μερίδα τοῦ Νιγδελόγλου καὶ κατε-
διώχθη ὑπ' αὐτῶν ἰσχυροτέρων ὄντων κακοποιηθεὶς ἐν
αὐτῇ τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ μόλις σωθεὶς καταφυγὼν εἰς τὸ
ἱερόν. Ἀναχωρήσας μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐκ τῆς πατρίδος
του ἀπέρχεται πάλιν εἰς τὴν ἱεράν μονὴν ἐν ἣ μετὰ τὸν
θάνατον τοῦ Γερμανοῦ ἡγούμενος μὲν ἀνεδείχθη ὁ Παΐ-
σιος, ὁ δὲ Θεόκτιστος ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐν αὐτῇ
ἱερατικῆς σχολῆς ἀντὶ τοῦ Παΐσιου. Αὐτόθι μεταφράσας ἐξέ-
δωκε διὰ τύπου τὸν Α' τόμον τῶν Κυριακοδρομιῶν τοῦ Θεο-
τόκη. Μικρὰς τινας ψυχρότητος ἐπισυμβάσης μεταξὺ αὐτοῦ
καὶ τοῦ Παΐσιου ἀπῆλθε περὶ τὸ 1810 εἰς Κωνσταντινούπο-
λιν, μετὰ ὀλιγοχρόνιον δὲ προεστὶαν ἐν τῇ ἐνορίᾳ Ποτηρᾶ
τοῦ Φαναρίου, ἐντολῇ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ κατὰ
ζήτησιν τῶν Προυσαίων μετέβη εἰς Προῦσαν διδάσκαλος
τῆς αὐτόθι Ἑλληνικῆς σχολῆς. Μετὰ τετραετῆ καρποφό-
ρον διδασκαλίαν ἐν τε τῇ σχολῇ καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ προσ-
καλεῖται εἰς Μιχαλήσιον τῆς Προύσης. Ἄλλ' ἐνταῦθα ὀ-
λίγον διαμείνας χρόνον ἐπανῆλθεν εἰς Προῦσαν ἀποφεύ-
γων τὰς ἐκεῖ ἔριδας· οἱ Μιχαλησιῶται μὴ ὑπομένοντες τὴν
ἐνεκα διαστρόφων τινων στέρησι τοῦ διδασκάλου τῶν προσ-
κλαίονται τῇ Μεγ. Ἐκκλησίᾳ ζητοῦντες τὴν ἐπάνοδον αὐ-
τοῦ. Ἐπιστρέψας ὁ Θεόκτιστος καὶ προαγαγὼν δύο ἐκ τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ καὶ καταστήσας αὐτοὺς ἱκανοὺς εἰς τὴν

τριασμούς εἶνε τὸ ἐθνικὸν τοῦ Ἑλλήνος ἐλάττωμα
ἐθνικὸν ἐπίσης προτέρημα αὐτοῦ εἶνε, ὡσάκις εὐ-
ρίσκεται ἐν τῇ ξένη μακρὰν τῆς Κοινότητος ἢ γε-
νικώτερον τῆς πατρίδος του, νὰ αἰσθάνεται θερ-
μοτέραν πρὸς αὐτὴν ἀγάπην καὶ στοργὴν καὶ μὲ
ἀκραιφνεστεράς νὰ ἐξυψηρετῇ αὐτὴν προθέσεις.
Πάντες οἱ Εὐεργέται τοῦ Ἔθνους μεγάλοι καὶ
μικροὶ, πάντες οἱ διακριθέντες διὰ τὴν ἐθνικὴν
αὐτῶν δρᾶσιν ἄνδρες κατὰ πλειονότητα τοῦλά-

διαδοχὴν του ἐπανῆλθε καὶ πάλιν εἰς Κωνσταντινούπολιν
εἰς τὴν παλαιὰν ἐνορίαν του κατ' ἀπαίτησιν αὐτῆς προχει-
ρισθεὶς ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος. Τῷ 1826 ἀποθανόντος
τοῦ Χαλεπίου Κυρίλλου τοῦ μονοφθάλμου τοῦ ἀπὸ Καισα-
ρείας, ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας μητροπολίτης εἰς
τὴν ἐπίκαιρον ἐκείνην ἐπαρχίαν ὡς μόνος ἱκανὸς ἵνα περι-
φρουρήσῃ αὐτὴν ἐκ τῶν ραδιουργιῶν τῶν ἰσχυρῶν αὐτόθι
ἐτεροδόξων κοινοτήτων. Ἐγραψεν ἐνταῦθα ἐν σχήματι δια-
λόγου πραγματεῖαν περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύ-
ματος, μεταφράσθεισαν καὶ εἰς τὴν Ἀραβικὴν, τὸ χειρό-
γραφον τῆς ὁποίας σώζεται ἐν τῇ κοινοτικῇ βιβλιοθήκῃ.
Μετὰ 1ῆετῇ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ ὑπηρεσίαν προσεκλήθη
ἐπὶ ἀδίκῃ τινων διαβολῇ ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων καὶ ἀνε-
χώρησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τῷ 1841 δωρησάμενος τὴν
ἐκ 400 τόμων βιβλιοθήκην του εἰς τὴν κοινότητα τοῦ Χα-
λεπίου. Ἐν ἔτος διαμείνας ἐν τοῖς κελλίοις τοῦ Ἁγ. Ἐθα-
νασίου ἐν Φαναρίῳ, τῷ 1842 ζητηθεὶς ἐγκατεστάθη ἀρχιε-
ρατικῶς προϊστάμενος Κοντοσκαλοῦ, κηρύττων ἔστιν ὅτε
τουρκιστὶ χάριν τῶν Μικρασιατῶν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις καὶ
διατελέσας μέλος τῆς Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπι-

χιστον εἶνε ἐκ τῶν ἐν τῇ ξένη ἐγκατεστημένων πατριωτῶν. Ἡ ἀλήθεια αὕτη ἀποδεικνύεται περιτρώως καὶ ἐν τῇ ἑκατονταετῇ δράσει τῶν σωματείων τῆς ἐνταῦθα παροικίας τῶν Νεαπολιτῶν, ἧτις χωρὶς μηδὲν νὰ σημειοῖ μέλαν νέφος διχονοίας καὶ κομματισμοῦ εἶνε μία ἀδιάλειπτος σειρά ἐναμίλλου προσπαθείας πρὸς ἐξασφάλισιν πόρων διὰ τὴν ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν καὶ προαγωγὴν τῶν κοινοτικῶν ἐκπαιδευτηρίων.

Δυστυχῶς ὁ χρόνος δὲν διέσωσεν ἡμῖν τὰ ὀνόματα τῶν θερμοργῶν ἐκείνων ἀνδρῶν¹⁵, οἵτινες

τροπῆς. Ἀπέθανε τῇ 20ῇ Ἰανουαρίου 1848. Ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἐν Βαλουκλίῳ εὐρίσκεται τὸ ἐξῆς ἐπιγράμμα ποιηθὲν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Ἡλία Τανταλίδου.

*Σῆμα Θεοκίστου περικλυτοῦ Ἱεράρχου
τόν ποτε Χαλεπίου πόλις ἔσχε πατέρα
Μείλιχον, ἠδνεπῆ, λάτριον μέγαλοιο θεοῦ
τῆς ἱερῆς Σοφίης κτήτορα ἠδὲ δότην
Τοῖον ὁ κεύθει τύμβος ἀριπροπέ' ἐνθεον ἄνδρα
εὖχος Καππαδοκῶν εὐσεβίης πρόμαχον
Ἦτοι ὁ μὲν σιγὰ ἀποπνεύσας εὖλαλον αὐδῆν
οὖς δ' ἐπόνησε λόγους πᾶσι λαλοῦσι φίλοις.*

15 Τυχαίως ὄλως περιῆλθεν εἰς χεῖράς μας μία ἐπιστολή ἀπευθυνομένη ὑπὸ 8 προσώπων ἐνταῦθα ἐγκατεστημένων πρὸς τοὺς ἐν Νέβσεχιρ προὔχοντας, δι' ἧς ἀπαντῶντες εἰς σχετικὸν ἐκείνων γράμμα περὶ ἐκδόσεως ἀπανταχούσης πρὸς συλλογὴν ἐράνων δι' ἀνέγερσιν κρηνῶν ἀπορρίπτουσι μεγαλοφρόνως τὴν γνώμην ταύτην λέγοντες ὅτι πρωτίστως χρειάζεται νὰ οἱ ἴδιοι οἱ πολῖται ἀνοίξωσι

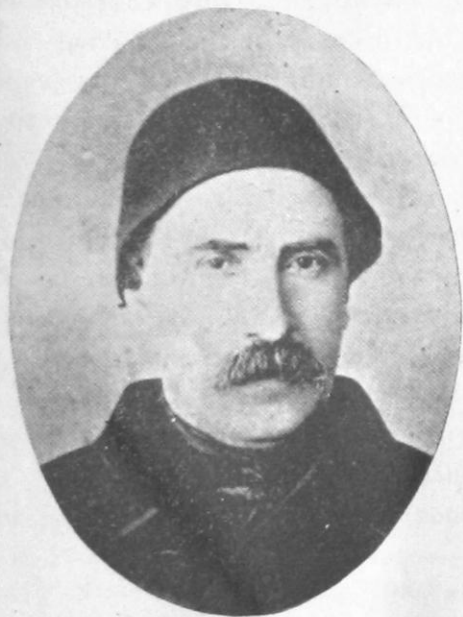
πρὸ ἑκατονταετίας ἀκριβῶς τὴν παραμονὴν τοῦ ἔτους τῆς ἐθνικῆς ἀνεγέρσεως ἔθεντο τὴν κρηπίδα τοῦ ἀσφαλοῦς μέλλοντος τῶν σχολείων τῆς πατρίδος των. Τιμὴ καὶ εὐλογία εἰς τὴν ἱεράν μνήμην τῶν ἀπλοϊκῶν ἐκείνων ἐργατῶν τῆς Μεγάλης Ἰδέας οἵτινες κατὰ τοὺς ζοφεροὺς ἐκείνους χρόνους τῆς Ἐθνικῆς δοκιμασίας ἀπέβλεψαν μετὰ θρησκευτικῆς πεποιθήσεως πρὸς τὸν βωμὸν τῆς κατ' ἐξοχὴν ἑλληνικῆς θεᾶς ὄπου ἀνυψοῦτο ἡ ἐλπίς τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἐθνους.

Καὶ συστήσαντες τὴν πρώτην ἀδελφότητα δὲν παρέμειναν μόνον μετὰ τὸν ἐνθουσιασμόν, ἀλλὰ καὶ κατέλιπον εἰς τοὺς ἐκγόνους αὐτῶν ἕνορκον διαθήκην, ἵνα ἐν ὁμονοίᾳ ἐξακολουθήσωσιν ἐργαζόμενοι πρὸς κραταίωσιν καὶ ἐπιστέγασιν τοῦ ἔργου οὕτινος αὐτοὶ ἔθεντο τὸ θεμέλιον. Ἡ διαθήκη αὕτη εἶνε τὸ πολύτιμον πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν σιγίλλιον ὅπερ κοσμεῖ ἡ ὑπογραφή τοῦ Ἐθνομάρτυρος Μεγάλου Πατριάρχου καὶ τῶν μετ'

τὰ βαλάντια αὐτῶν, καὶ ἐγγραφέντες αὐτοὶ δι' ὀκτὼ χιλ. γρόσια ὑπόσχονται νὰ συμπληρώσωσι τὸ ποσὸν εἰς 10 χιλ. τοῦτ' αὐτὸ δὲ καὶ συμβουλεύουσι νὰ πράξουν καὶ οἱ ἐν Νέβσεχιρ. Τὸ ἐγγράφον εἶνε ἀχρονολόγητον. Ἐκ τῶν ἐν ταῖς σφραγῖσι ὁμοῦς χρονολογιῶν φαίνεται ὅτι εἶνε μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1840—1842. Ἴδου τὰ ὀνόματα αὐτῶν: Σάββας Χ' Γαρίπ, Χρῆστος Ἀρσενίου, Ἀντώνιος Ἰωάννογλου, Δημήτριος Ἰωάννου, Ἰωάννης Θωμᾶ, Πρῶδρ. Δεβελλόγλου, Νικόλαος Μάρκου Χηράογλου, Παρασκευᾶς Σταύρου.

αὐτοῦ συμμαρτυρησάντων Ἱεραρχῶν. Αὐτὸ ἦτο τὸ βιβλίον τῶν πρακτικῶν των, αὐτὸ ἦτο καὶ ὁ κανονισμὸς τοῦ σωματείου των.

Καὶ οἱ ἐπιγεγόμενοι ὁμῶς δὲν ὑστέρησαν εἰς

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΪ-ΑΝΗΣ

τὸ κληροδοτηθὲν αὐτοῖς ἱερὸν ἔργον εὐόρκως ἐκπληρώσαντες τὸ καθήκον αὐτῶν ἐφύλαξαν πιστῶς καὶ παρέδωκαν εἰς τοὺς ἐπερχομένους ἀλώβητον τὴν ἱερὰν παρακαταθήκην.

Καὶ παρελαύνουσι κατὰ τὴν ἑκατονταετίαν ταύτην φυσιογνωμίαι τίμιαι καὶ ὀνόματα σεβαστὰ τῶν Χ'' Θεοφίλου Μουπαγιαδῆ καὶ Γεωργίου Βαϊάννη, τῶν Μιχ. Παπάζογλου καὶ Παρασκευᾶ Ἀποστόλου, τῶν Κωνστ. Παναγιωτίδου καὶ Γεωργίου Φερτεκλόγλου καὶ ἡ ἐπίλοιπος πλειὰς Σάββα Ἰωαννῶφ καὶ Κυριακοῦ Καϊκδζόγλου, Ἰορδάνου Μαϊνῶφ καὶ Χ'' Ἰωάν. Βλασίου, Γεωρ. Φιλίπιδου, Κωνστ. Τεπερίκογλου, Γ. Χαϊαλίδου, Ἰάκ. Κασάπογλου, Ἀνέστη Θεοφάνογλου, Ι. Καραεὐθύμογλου, Θεοδ. Κοσμίδου, Πρ. Ἰωσηφίδου, Στεφ. Σοφιάδου. Παρ. Δημητρίου, Παύλου Πορλόγλου, Ἰορδ. Χριστοφορίδου, Γεωργ. Ἀποστολίδου κλπ. ἀνδρῶν ἐργασθέντων μετὰ ζήλου καὶ αὐταπαρησίας, μεθ' ὁμονοίας ἀγαστῆς πρὸς αὔξησιν καὶ παγίωσιν τῶν πόρων καὶ ἐξασφάλισιν τῆς προόδου τῶν ἐκπαιδευτηρίων.

Πρὸ τοῦ 1820, ὡς εἵπομεν ἤδη, πιθανῶς περὶ τὸ 1804 εἶχεν ἀνοίξει τὸ πρῶτον τὰς πύλας αὐτῆς ἡ ἐλληνικὴ κοινοτικὴ σχολῆ, διότι κατὰ τινα μαρτυρίαν τοῦ Ναζιανζοῦ Λεοντίου τοῦ διδάξαντος ἐν αὐτῇ κατὰ τὰ ἔτη 1847—1848 ὁ μνημονευθεὶς Θεόκτιστος ὅστις ἐδίδαξε τῷ 1805 φέρεται ὡς πρῶτος αὐτῆς διδάσκαλος.

Πρὸ τούτου καὶ μετ' αὐτὸν πρὸς τῇ κοινοτικῇ σχολῇ ὑπῆρχον καὶ οὐκ ὀλίγα γραμματοδιδασκαλεῖα ὑπὸ ἰδιωτῶν συντηρούμενα ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν

πρὸς μετάδοσιν στοιχειώδους¹⁶ ἀναγνώσεως καὶ γραφῆς πρὸς μαθητευομένους ἀμφοτέρων τῶν φύλων.

Μεταξὺ τῶν ἰδιωτικῶν τούτων σχολείων, ὅποια τῇ ἀνοχῇ τῆς κοινότητος ὑφίσταντο καὶ μέχρι τῶν μέσων τῆς ἑκατονταετηρίδος, ἐν δὲ καὶ μέχρι λήγοντος τοῦ αἰῶνος, ἰδιάζουσαν θέσιν καταλαμβάνει ὡς διάπτων ἀστὴρ μικρὸν δυστυχῶς χρόνον διαρκέσασα ἡ σχολὴ τοῦ Συμεῶν τοῦ ἐπιλεγομένου **Παιδονόμου**. Νεώτερος οὗτος ἀδελφὸς τοῦ προμνησθέντος μητροπολίτου Χαλεπίου Θεοκτίστου (γεννηθεὶς πιθανῶς τῷ 1798) παῖς ἔτι παρελήφθη παρ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἱεράν μονὴν τοῦ Προδρόμου καὶ ἐξεπαιδεύθη

16 Τὸ οἰκοδιδασκαλεῖον τοῦ Κ. Φερτεκλόγλου διατηρηθὲν μέχρι τοῦ 1882 δὲν ἦτο ἄξιον περιφρονήσεως παρέχον εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πλὴν τῆς στοιχειώδους ἀναγνώσεως καὶ γραφῆς καὶ ἀρκετὰ στοιχεῖα τῆς ἐγκυκλίου παιδείσεως, οἱ δὲ ἐκ τούτου ἀπολυόμενοι μαθηταὶ ἦσαν ἱκανοὶ κατόπιν ἐξετάσεως νὰ γίνωσι δεκτοὶ εἰς τὰς μεσαίας τάξεις τῆς κοινοτικῆς σχολῆς.

Ἰδίως κατὰ τὰ μέσα τῆς ἑκατονταετηρίδος, τὸ γυναικεῖον οἰκοδιδασκαλεῖον τῆς Ὀκουμοῦς Ραχήλ (= Ἐγγράμματος Ραχήλ), ἐπωνύμιον ἐκφραστικὸν τῆς σπάνεως κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην στοιχειώδους παιδείσεως παρὰ τῷ θήλει φύλῳ) προσέφερεν ὑπηρεσίας, αἵτινες εἶνε ἄξια πολλῆς ἐκτιμήσεως, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι πολὺν χρόνον μέχρι τῆς ἰδρύσεως τῶν κοινοτικῶν Παρθεναγωγείων αὐτὸ παρεῖχε τὸ εὐεργέτημα τῆς στοιχειώδους παιδείας εἰς τὴν θήλειαν νεολαίαν.

αὐτόθι ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπιστασίαν τοῦ ἀδελφοῦ. Πεπρoικισμένοι ὑπὸ τῆς φύσεως μὲ εὐφυίαν καὶ πνεῦμα δημιουργικὸν ἠῦρυνε διὰ τῆς ἰδίας μελέτης τὰς ἀποκτηθεῖσας γνώσεις καὶ ἐπανελθὼν τῷ 1814 εἰς Νέβσεχιρ ἠνοιξε σχολὴν ἰδιωτικὴν ἐντὸς τῆς πατρικῆς οἰκίας αὐτὸς μὲν λαβὼν τὸ ἐπώνυμον **Παιδονόμος** τὴν δὲ σχολὴν αὐτοῦ ὀνομάσας **ψυχιατήριον**. Περὶ τῆς διδασκαλικῆς αὐτοῦ δράσεως, ὡς παρουσιαζούσης ἀρκετὴν πρωτοτυπίαν καὶ προοδευτικότητα ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς, θεωροῦμεν σκόπιμον νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα τὰ ἐξῆς ἐκ τῶν ἀπομνημονευμάτων τοῦ ἀοιδ. Φιλ. Ἀριστοβούλου, οὗτινος θεῖος ἐκ πατρὸς ἐτύγγανεν.

« Ἐχων πνεῦμα νεωτεριστικὸν καὶ δημιουργικὸν συνέταξεν ἰδιαιτέρους κανόνας περὶ τῆς ἐσωτερικῆς εὐταξίας καὶ καθηκόντων τῶν τε διδασκάλων καὶ μαθητῶν ἐχάραξεν ὅλως καινὴν ὁδὸν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, δι' ἧς καὶ εὐκολώτερον ἐμάνθανον οἱ παῖδες καὶ λίαν εὐνοϊκοὶ καθίσταντο πρὸς τὸ σχολεῖον, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ ἀνυπότακτοι καὶ δι' ὄλης τῆς ἡμέρας εἰς τὰ βουναὶ καὶ τοὺς ἀγρούς περιφερόμενοι παῖδες, περὶ ὧν οἱ γονεῖς παντάπασιν εἶχον ἀπελπισθῆναι, αὐθόρμητοι προσήρχοντο τῷ Παιδονόμῳ καὶ κατέτασσον ἑαυτοὺς ἐν τοῖς τούτου μαθηταῖς, καὶ οἱ γονεῖς τὸ ἐσπέρας ἐβλεπον τὰ ὡς ἀπωλολότα αὐτῶν τέκνα περὶ τὴν τράπεζαν ὡς πειθήνια ἀρνία καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Παι-

» δονόμου εὐλογεῖτο παρὰ πλείστων τοιούτων γονέ-
» ων. Ὅποια δέ τις ἦτο ἡ μέθοδος αὐτοῦ; Ὁ Συ-
» μεὼν διαιρέσας τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἰς κλάσεις
» τὴν τε ἀνάγνωσιν καὶ τὴν γραφὴν καὶ τὴν ἀριθμη-
» τικὴν ἐδίδασκειν ἂν ὄχι τελείως ἀλλὰ σχεδὸν ὁμοι-
» ὄτατα κατὰ τὴν Λαγκαστριανὴν λεγομένην ἀλληλο-
» διδακτικὴν μέθοδον. Διὰ τοῦ πατρός του Ἀβραάμ
» εὔρεν ἐν τοῖς πέριξ βουνοῖς λίθον λευκὸν παρεμφερῆ
» εἰς κιμωλίαν, δι' οὗ ἔγραφον ἐπὶ πινάκων μεμαυρι-
» σμένων. Ἐπίσης εὔρε λίθους ἐπιπέδους μέλανας
» μὲν ἀλλὰ σκληροτέρους τῶν νῦν ἐν χρήσει πλακῶν
» τῆς γραφῆς, ὡς γραφίδας δὲ μετεχειρίζετο τεμάχια
» αὐτῶν τούτων τῶν λίθων. Ἐχων μεγίστην εὐχέρει-
» αν πρὸς τὸ στιχουργεῖν μετέτρεπεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ
» τὰ τῆς ἀναγνώσεως βιβλία εἰς στίχους ὅπως εὐχε-
» ρέστερον ἐντυπῶνται εἰς τὸν νοῦν τῶν παιδῶν.
» Ταῦτα πάντα πράττων ὁ Παιδονόμος πρὸ τοῦ
» 1815 πολὺ πιθανὸν ὅτι ἤκουσε μόνον περὶ τῆς Λαγ-
» καστριανῆς μεθόδου, οὐχὶ δὲ ὅτι ἔλαβεν εὐκρινῆ
» αὐτῆς γνῶσιν, διότι μήτε πρὸ τοῦ 1820 εἰσῆχθη ἡ
» μέθοδος αὕτη παρὰ τῷ ἡμετέρῳ ἔθνει ὅτε ὁ μὲν
» μακαρίτης Γεώργιος Κλεόβουλος μόλις εἶχε συλ-
» λάβει τὴν σωτήριον ταύτην ἰδέαν, μὴ δυνηθεὶς
» ὁμως ἔνεκα τῶν τῆς ἐθνεγεροσύας ἀνωμαλιῶν καὶ
» εἰς πρᾶξιν νὰ βάλῃ, ὁ δὲ Ἀθαν. Πολίτης μόλις
» εἶχε πραγματοποιήσει ἐν Ἑπτανήσῳ, μήτε ὁ Παι-
» δονόμος εἶχεν ἐξέλθει τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος ἵνα

» λάβῃ γνῶσιν τοῦ πράγματος ἐκ σχέσεων, ἀλλ' ὡς
» εἶπον, πολὺ πιθανὸν ὅτι ἐξ ἀκοῆς μόνον ἔλαβεν
» ἀμυδρὰν τινα ἰδέαν αὐτοῦ . . . Τὸ παιδαγωγικὸν
» αὐτοῦ ἀποδεικνύει καὶ τοῦτο. Κατὰ τὸ 1814 λοι-
» μὸς φρικτὸς ἤρξατο νὰ θερίζῃ μικροὺς καὶ μεγά-
» λους, περὶ τοῦ ὁποίου ἰδοὺ τί σημειοῖ αὐτὸς οὗτος
» ὁ Παιδονόμος ἐν τῷ ἰδιογράφῳ αὐτοῦ σημειωμα-
» ταρίῳ: Λοιμοῦ ἤδη σφοδροῦ ἐπιγεγονότος ἐν τῇ
» φίλῃ ἡμῶν πατρίδι Νευσεχρῆ καὶ πάντων ἐν ἀπο-
» ρία ὄντων, ἐπειδὴ ὅλην τὴν χώραν εἶχε κατακυρι-
» εὔσει ἡ νόσος, μᾶλλον δὲ δι' ἀμάθειαν καὶ πλάνην,
» ἡμεῖς ἀνέβημεν εἰς τὸ ἀντικρὺ τῆς Νευσεχρῆς ὁ-
» ρος καὶ ἰδόντες αὐτὸ λίαν εὐθετον εἰς θεωρίαν
» καὶ διάχυσιν, ἐβουλεύθημεν ἵνα ἀπὸ τῆς Λαμ-
» προφόρου ἡμέρας μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου ἀνα-
» βάντες ἐκεῖ ποιήσωμεν τὴν βουλήν τοῦ ψυχιατη-
» ρίου». Ἐπὶ 4 μῆνας ὁ Παιδονόμος μετὰ τῶν μα-
» θητῶν καὶ τῶν οἰκείων αὐτοῦ διέμεινεν ἐπὶ τοῦ
» εἰρημένου ὄρους ὀνομαζομένου ἐπιτοπίως Μπο-
» γιούκ Σιβρί, ὃ ἐστὶ Μέγα ὀξύβουνον, καὶ διεφύ-
» λαξε καὶ τοὺς μαθητὰς καὶ τοὺς οἰκείους ἐκ τοῦ
» λοιμοῦ, ὥστε ἐκ τῶν μετ' αὐτοῦ οὐδεὶς ἔπαθεν, ὁ
» δὲ γέρον αὐτοῦ πατὴρ ἐπήρκει αὐτοῖς μακρόθεν
» μετακομίζων τροφήν τε καὶ ὕδωρ ».

Καὶ διατὶ μὲν ὁ Συμεὼν ἐπροτίμησε νὰ ἀνοί-
ξῃ ἰδιωτικὴν σχολὴν ἢ διατὶ δὲν προσελήφθη διδά-
σκαλος τῆς ἐλληνικῆς σχολῆς, οὐδεὶς λόγος ἀναφέ-

ρεται. Πιθανὸν ὅμως νὰ τὸν ἠνάγκασεν εἰς τοῦτο τὸ πάθημα τοῦ ἀδελφοῦ του Θεοκτίστου, ἢ πρὸς τὸν ὁποῖον συμπεριφορὰ τῶν συμπολιτῶν ἔμεινε ζωηρὰ ἐν τῇ φαντασίᾳ του, ὅτε μικρὸν ἔτι παῖδα, ἀπερχόμενος φυγὰς εἰς τὴν μονὴν ὁ Θεόκτιστος, τὸν παρελάμβανε μαζί του. Ἄλλ' οὐδ' οὕτω κατώρθωσε νὰ ἀποφύγῃ παντελῶς τὸν φθόνον καὶ τὴν καταδίωξιν πολλῶν ἰδίως γραμματοδιδασκάλων, οἵτινες δὲν ἔβλεπον μὲ εὐχάριστον βλέμμα τὴν ὀσημέραι ἀξάνουσαν πρόοδον καὶ φήμην τῆς σχολῆς αὐτοῦ. Ἐξυφάνθη κατ' αὐτοῦ αἰσχυρὰ συκοφαντία κατὰ τῆς ὁποίας μάτην ἠγωνίσθη ὅλαις δυνάμεσι νὰ ὑπερασπισθῇ αὐτὸν ὁ Παπᾶ Γεώργιος μετ' ἀποτροπιασμοῦ ἀποκρούων τὴν διαβολήν.

Καταδιωχθεὶς ὑπὸ ἀμαθῶς ὄχλου καὶ κρυβεὶς ἐπὶ τινὰς ἡμέρας ἐν γειτονικαῖς οἰκίαις ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἐν Ζινδζί-δερεῖ μονὴν παρὰ τῷ ἀδελφῷ Θεοκτίστῳ μεθ' οὗ ἀπῆλθεν εἰς Κων)πολιν τῷ 1816. Χρηματίσας ἐνταῦθα ἐπὶ τινὰς μῆνας οἰκοδιδάσκαλος παρὰ τινι Βογιαρικῇ οἰκογενείᾳ ἐν Φαναρίῳ, ἐπιθυμῶν εὐρύτερον στάδιον ἀπῆλθε τὸ 1817 μετὰ τινος καλογήρου εἰς Σκοπὸν τῆς Θράκης, ὅπου τάχιστα ἀπέκτησε φήμην τιμώμενος παρὰ πάντων. Ὡς φαίνεται ἔκ τινος ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὸν Θεόκτιστον γεγραμμένης τῇ 1 Ἰουλίου 1818, οἱ πατριῶται ἀνανήψαντες ἐζήτησαν ἐπιμόνως αὐτὸν ὡς διδάσκαλον τῆς κοινοτικῆς Σχολῆς. Ὁ Συμεὼν ἐν τῇ εἰρημένῃ

ἐπιστολῇ δεικνύει τὴν ἐπὶ τούτῳ χαρὰν καὶ εὐχαρίστησίν του, μὴ θέλων ὅμως ἀφ' ἑτέρου νὰ φανῇ ἀχάριστος πρὸς τοὺς μεγάλως τιμῶντας αὐτὸν Σκοπιανούς, παρακαλεῖ τὸν ἀδελφόν του ὅπως διὰ πατριαρχ. γράμματος αἰτηθῇ παρὰ τῶν Σκοπιανῶν ἐπὶ τὸ εὐσχημότερον. Ἄλλ' ὁ θάνατος προέλαβε, διότι μετὰ ἓνα μῆνα ἀπὸ τοῦ γεγονότος τούτου ἀπέθανεν ἐν Σκοποῖς νεαρῶτατος μόλις εἰκοσαετῆς ὢν.

Φαίνεται ὅτι ἢ τε κάθοδος τοῦ Συμεὼν ὡς διδασκάλου εἰς τὴν γενέτειράν του ἐκ τῆς μονῆς, ἢ σύστασις τῆς οἰκιακῆς σχολῆς καὶ ἡ καταδίωξις του συμπίπτουσι μὲ τὸν σάλον τῶν κομματικῶν ἐκείνων διενέξεων αἵτινες κατέληξαν εἰς τὴν ἔξορίαν τοῦ Παπᾶ Γεωργίου, κατὰ τὸ διάστημα δὲ τοῦτο σὺν τοῖς ἄλλοις κοινοτικοῖς πράγμασι καὶ ἡ ἀρτισύστατος κοινοτικῇ σχολῇ διετέλει ἀργή. Διότι ἐν τῷ προμησθέντι κώδικι τοῦ ἀρχιμ. Λεοντίου, τοῦ μετέπειτα ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ, μετὰ τὸν Θεόκτιστον ὡς δευτερος διδάσκαλος τῆς ἑλλην. σχολῆς ἀναφέρεται Γρηγόριός τις Κιράζογλου ἐξ Ἀγκύρας, ὅστις ὁμως ἄγνωστος πότε προσελήφθη καὶ πόσον χρόνον ἐδίδαξεν. Ἡ δὲ ζήτησις τοῦ Συμεὼν ὡς διδασκάλου τῆς κοινοτικῆς σχολῆς ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του κατὰ τὸ 1818 ἐξηγεῖ τὴν κίνησιν ἣτις εὐοιῶνως ἤρχιζε νὰ διαγράφηται παρὰ τοῖς ἐν Κων)πόλει διαμένουσι Νεαπολίταις, ὅπως φροντίσωσι περὶ γενναιοτέρων μέτρων πρὸς ἀνασύστασιν καὶ ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν τῶν κοινοτικῶν ἐκπαιδευτηρίων.

Πρῶτος λοιπὸν διδάσκαλος διορισθεὶς κατ' ἔγκρισιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἅμα τῇ ἐκδόσει τοῦ σιγιλιώδους γραμματος, διὰ προτροπῆς καὶ τοῦ τότε μητροπολίτου Καισαρείας Ἰωαννικίου, ἀπεστάλη ὁ ἐν Κων)πόλει διατρίβων καὶ ἐκ Μουταλάσκης καταγόμενος ἐκ τῶν μαθητῶν τοῦ ἀοιδίου Γερμανοῦ.

Τοῦτον διδάξαντα δύο μόνον ἔτη (1820-1822) διεδέχθη ὁ ἱεροδιάκ. Γερμανὸς ἐκ Νβέσεχιρ, μαθητῆς καὶ οὗτος καὶ ἱερομόναχος τῆς ἐν Ζινδζί-δερέ μονῆς διδάξας ἐπὶ τρία ἔτη (1822-1825) καὶ ἀπελθὼν κατόπιν εἰς Κων)πολιν. Περὶ αὐτοῦ γράφει ὁ Λεόντιος ὅτι ἔζη ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του διδάσκων ἐν Κων)πόλει καὶ ὠφελῶν τὸ Γένος¹⁷.

Ὁ τὸν Γερμανὸν διαδεχθεὶς Δωρόθεος ἱερομόναχος καταγόμενος ἐκ Ταβλουσούνιου διέπρεπεν ἐπὶ παιδείᾳ τε καὶ χαρακτηρῶσε μιν ἐν τῇ καὶ σοβαρότητι ἡθους. Διδάξας ἐπὶ ἑννέα συναπτὰ ἔτη (1825-1834)

17 Καὶ ἕτερον τέκνον τῆς κοινότητος, ὁ Γεώργιος Ραφάνης (Φανὶ Ἰωάννογλου) μικρὸν μετὰ ταῦτα χρόνον εὐδοκίμως ἐδίδασκεν ἐν Κων)πόλει, ἐν τῇ ἐνοριακῇ σχολῇ τοῦ Φαναρίου τῇ γνωστῇ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀλληλοδιδασκατικῆ Σχολῆ Ραφάνους, καὶ τὴν ὁποίαν εἰς διαπρεπῆ προήγαγεν ἀκμήν. Παρὰ τούτῳ ἐμαθήτευσαν πλὴν ἄλλων καὶ ὁ ἡμέτ. Φίλ. Ἀριστόβουλος (1848) καὶ ὁ ἐκ τῶν καθηγητῶν τῆς ἐν Ζινδζί-δερέ Ἱερ. Σχολῆς Ἀναστ. Λεβίδης (1854). Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Ραφάνους δωρηθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν πατρίδα του ἀπετέλεσε τὸν πρῶτον πυρῆνα τῆς κοινοτικῆς βιβλιοθήκης.

παρητήθη οἰκειοθελῶς ἀναχωρήσας εἰς Ἁγιὸν Ὄρος ὅπου διῆλθε τὸν ἐπίλοιπον βίον αὐτοῦ. Ἡ ἀναχώρησις τοῦ Δωροθέου πολλὴν προὔξενησε λύπην εἰς τὸν λαόν.

Τοῦτον διεδέχθη ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ὁ ἐκ τῶν μαθητῶν τοῦ Γερμανοῦ Ἱερομόν. Ἰωάσαφ καταγόμενος ἐκ Μουταλάσκης. Ἐδίδαξεν ἑπτὰ ἔτη (1834-1841) ἀποβιώσας ἐκ γῆρατος ἐνταῦθα καὶ ταφείς ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγ. Γεωργίου. Μετὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ προσεκλήθη εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς σχολῆς ἱερομόναχος τις Ἀγαθάγγελος Χερτέμογλου καλούμενος ἀπὸ Ταβλουσούνιου ἕνεκα τῶν διχονοιῶν τῆς κοινότητος ἐν καὶ ἡμισυ μόλις ἔτος διατρίψας παρητήθη καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ἱερουσαλήμ.

Μετὰ τοῦτον ἐδίδαξεν ἐπὶ ἕν καὶ ἡμισυ ἐπίσης ἔτος κάποιος Ἰωακείμ ἐκ Γκέλβερι τῆς ἐπαρχίας Ἰκονίου ὅστις εἶχε μαθητεύσει παρὰ τῷ προμνησθέντι Ἰωάσαφ καὶ ἐπὶ τινὰ κατόπιν χρόνον παρὰ τῷ Ἀγαθαγγέλῳ ἐν τῇ μονῇ Ζινδζί-δερέ. Δυσαρεστήσας οὗτος τὴν κοινότητα διὰ τὸ ἄτακτον, ὡς λέγεται, τῆς πολιτείας του ἀπῆλθε τῷ 1844 εἰς τὴν πατρίδα του ὅπου διετέλεσεν ἐπὶ τινὰ χρόνον διδάσκαλος.

Καὶ ὁ τούτου διάδοχος Ἰωαννίκιος ἐκ Καισαρείας μαθητῆς καὶ ἀνεψιὸς τοῦ ἐν Καισαρεία διδασκάλου Ἀνθίμου, καίτοι ἔχων συμβοηθὸν τὸν Καισαρέα ἐπίσης Πρόδρομον δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀναπτύ-

ξη πλείονα ἰκανότητα ἀναγκασθεὶς νὰ ἀπέλθῃ τῷ 1846.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος ἡ Δημογεροντία τῆς κοινότητος δ' ἀναφορᾶς πρὸς τὸν αἰόιδιμον Μητροπολίτην Καισαρείας Παῖσιον ἐζήτησεν ὡς διδάσκαλον τὸν ἀρχιμανδριτὴν αὐτοῦ Λεόντιον, ἄνδρα δραστήριον, ἵνα ἀναδιοργανώσῃ τὴν μεταρρυθμίσεων χρήζουσαν κοινοτικὴν Σχολὴν ἔλθων οὗτος κατὰ Μάρτιον τοῦ 1847 ἐπελήφθη μετὰ ζήλου τοῦ ἔργου, ἐπενεγκῶν νέαν τάξιν καὶ ὄργανισμὸν εἰς τὴν νεόκτιστον Σχολὴν ἀριθμοῦσαν πλέον τῶν 65 μαθητῶν καὶ προσλαβὼν βοηθὸν ὑποδιδάσκαλον κάποιον Καισαρέα Σεραφεῖμ. Μετὰ δέκα ὀκτὼ μηνῶν εὐδόκιμον διδασκαλίαν προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ Γέροντος αὐτοῦ ἀγ. Καισαρείας εἰς Κων)πολιν, ἀπῆλθε χειροτονηθεὶς αὐτόθι ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ.

Τοῦτον διεδέχθη τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1848 ὁ ἐξ Ἰνδζέσου ἱερεὺς Π' Εὐγένιος ὁ ἐπὶ μακρὰν κατόπιν σειρὰν ἐτῶν διατελέσας προϊστάμενος τῆς μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἐν Βαλουκλῆ. Ὁ Πα' Εὐγένιος ἐδίδαξεν ἐν Νέβσεχιρ τέσσαρα ἔτη ἀπὸ τοῦ 1848 μέχρι τοῦ 1852, ἔχων ἀλληλοδιδάκτην μὲν ἰκανὸν τὸν ἐκ Μοσχονησιῶν Κωνσταντῖνον (1850-1851) ὑποδιδάσκαλον δὲ μέχρι μὲν τοῦ 1851 τὸν προαναφερθέντα Σεραφεῖμ, κατόπιν δὲ τὸν ἐκ Νέβσεχιρ Γεώργιον Φιλιππίδην, μεθ' οὗ καὶ ἀπῆλθε τῷ 1852 εἰς τὴν πατρίδα του Ἰνδζέσου ἵνα ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐκεῖ κοινοτικῆς σχολῆς.

Τοῦτον διεδέχθη ὁ ἐκ Νεοχωρίου τοῦ Βοσπόρου καταγόμενος Σταυράκης Σαββίδης ἐπὶ τῆς διευθύνσεως τοῦ ὁποίου ἐδίδαξαν ὡς βοηθὸς καὶ ἀλληλοδιδάκτης ὁ Θεόδωρος Προδροῦμου καὶ ὁ ἐκ Νέβσεχιρ Ἰωάννης ὁ καλούμενος Εὐνοῦχος.

Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1853 προσεκλήθη διδάσκαλος τῇ συστάσει τοῦ ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ Γερασίμου ὁ ἐκ Ζινδζί-δερε Λάζαρος Χ' Χαρίτωνογλους, διαμείνας μέχρι Ἰουλίου 1854 ὅτε ἠναγκάσθη νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν πατρίδα του. Τὸν Ἰανουάριον 1855 προσελήφθη διδάσκαλος ὁ ἐκ Ζινδζί-δερε Δημήτριος Ἡλιάδης μὲ μισθὸν 6000 γρ. ἐτησίως καὶ τὰ τροφεῖα αὐτοῦ εἰς βᾶρος τῆς κοινότητος ἔχων βοηθὸν ὡς ἀλληλοδιδάκτην τὸν εἰρημένον Θεόδωρον Προδροῦμου.

Τὸ φθινόπωρον τοῦ 1856 νεαρὸς τελειόφοιτος τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς ἄρτι λαβὼν τὸ διδακτορικὸν αὐτοῦ πτυχίον καὶ διαμείνας ἡμέρας τινὰς φιλοξενούμενος ἐν τῇ ἐν Μάλτεπε οἰκίᾳ τοῦ φιλομούσου συμπολίτου του Παπαῦ Ἀβραάμ¹⁸, ἀπεχαιρέτα τῇ 19 Σεπτεμβρίου τοὺς συμπολίτας ἵνα ἀναχωρήσῃ διὰ τὴν πατρίδα, ὅπου θὰ ἀνελάμβανε τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐκπαιδευτηρίων, συναποκομίζων

18 Πατὴρ τῶν μετέπειτα εὐφύμως ἐν τῇ ἀγορᾷ γνωστῶν καὶ ἐπίσης φιλομούσων ἀδελφῶν Ἀβρααμιδῶν καὶ πενθεροῦ τοῦ Μεγάλου τῆς Κοινότητος Εὐεργέτου Σινιὸρ Σάββα Ἰωαννόφ.

καὶ τοὺς ὑπὸ τοῦ μνησθέντος Παπαῦ Ἀβραὰμ δωρηθέντας διὰ τὴν κοινοτικὴν βιβλιοθήκην 40 τόμους βιβλίων. Ἦτο ὁ Φίλιππος Ἀριστόβουλος.

Ἡ ἐφεξῆς ἱστορία τῶν ἑλλήν. ἐκπαιδευτηρίων Νέβσεχιρ εἶνε τοῦτ' αὐτὸ βιογραφία τοῦ Φιλίππου Ἀριστοβούλου. Συνδέσας τὴν ζωὴν του ἀρρήκτως μὲ τὴν τύχην καὶ τὴν ζωὴν τῶν ἐκπαιδευτηρίων, τεσσαράκοντα ὅλα ἔτη εἰργάσθη ἀνεנדύτως ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς αὐτῶν ἐπιτυχῶν ἵνα φέρῃ αὐτὰ εἰς ἀκμὴν ἀνταξίαν τῆς περιοπῆς τῆς κοινότητος.

Βεβαίως ἐπὶ τῶν πρώτων χρόνων τῆς διευθύνσεως αὐτοῦ δὲν εἶχεν ἔτι εἰσαχθῆ εἰς τὰ σχολεῖα τὸ νεώτερον σύστημα, ἐφαρμοσθὲν μόλις μετὰ τὸ 1880, ἀλλ' ὅ,τι ὑπελείπετο εἰς μέθοδον ἀνεπλήρου ὁ ζῆλος καὶ ἡ ἐργασία, ὡς πρὸς δὲ τὸ ἀποτέλεσμα ὁ ἀμητὸς τῶν σχολείων ἦτο πλουσιώτατος. Καὶ ὅμως ἐν τῇ ἐργασίᾳ αὐτοῦ εἶχε νὰ παλαίσῃ κατὰ μυρίων δυσχερειῶν, προλήψεων ἀπηρχαιωμένων, ἀδιαλείπτων κομματικῶν ἐρίδων καὶ βιωτικῶν περισπασμῶν. Ποσάκις ἐπικράνθη, ποσάκις προσέκρουσεν εἰς σκληρὰν ἀγνωμοσύνην, ποσάκις ἀπογοητευθεὶς ἔβλεπεν ἑαυτὸν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ διανοῆται παραίτησιν; ἀλλ' ἐκάστοτε ἡ στοργὴ πρὸς τὴν Σχολὴν του ὑπερένιχα. Ὅ,τι ὑπὲρ πᾶν ἄλλο πρέπει νὰ θαυμασθῆ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἀριστοβούλου δὲν εἶνε οὔτε ὁ ἀκάματός του ζῆλος καὶ ἡ δραστηριότης του, οὔτε πάλιν ἡ ἔκτακτος φρόνησις καὶ ἡ μετὰ μετριοφροσύνης

ἐπιβολὴ καὶ δεξιότης, δι' ὧν ἐγνώριζεν ἐξουδετερωῦν τὰς διχονοίας νὰ ὑπερπηδᾷ τὰ παρεμβαλλόμενα εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ προσκόμματα, ἀλλ' ἡ σπανίως ἀπαντῶσα αὐταπάρνησις καὶ ἐθελουσία μεθ' ὧν ἐθύσι-

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΑΡΙΣΤΟΒΟΥΛΟΣ

ασεν ἰδιωτικὰ συμφέροντα καὶ τὸ εὖελπι προσωπικόν του μέλλον εἰς τὴν ιδέαν τῆς ἐξυπηρετήσεως τῆς κοινότητος. Κατεσίγησε τὴν φιλοδοξίαν του, περιώρισε τὸ ἐγὼ του εἰς ἐκουσίαν ἀφάνειαν πρὸ τῆς σκέψεως,

ὅτι ὑπὲρ πάντα τὰ ἄλλα ἢ ἰδία πατρίς του εἶχεν ἀνάγκην τῶν ὑπηρεσιῶν του. Καὶ ἔμεινεν ὁ διδάσκαλος τῆς. Διδάσκαλος ὄχι ἐκ τῶν κοινῶν, ἀλλ' ὀνόματί τε καὶ πράγματι διδάσκαλος τῆς κοινότητος καὶ ἀληθῶς ἐπὶ ἡμῖσιν αἰῶνα ὁ ἀγαθὸς δαίμων αὐτῆς, διδάσκων καὶ ἐκτρέφων ἐν μὲν τῇ σχολῇ τὴν νεολαίαν, ἐμφυτεύων εἰς τὰς ψυχὰς αὐτῆς τὴν ἐθνικὴν ἰδέαν, ἐν δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ ἀδιαλείπτως κηρύττων τὰς Κυριακὰς καὶ στηρίζων τὸν λαὸν εἰς τὴν πίστιν καὶ τὴν εἰς τὰ πάτρια ἐμμογήν, οὕτως ὥστε ἐπὶ τῶν χρόνων αὐτοῦ μόνη σχεδὸν ἡ κοινότης τῆς Νέβσεχιω ἔμεινεν ἀπρόσβλητος ἀπὸ τὰ πάντοθεν βαλλόμενα βέλη τῶν ποικίλων προπαγανδῶν. Τὰ ὀνόματα τοῦ Παπᾶ Γεωργίου καὶ τοῦ Φιλ. Ἀριστοβούλου, ὡς πρότυπα ἱερέως καὶ διδασκάλου, θὰ μείνουν ἔσαι ἐγγεχαραγμένα ἐν τῇ εὐγνώμονι μνήμῃ παντὸς Νεαπολίτου. Ὁ μὲν ὑπῆρξεν ἀπλοῦς ἱερεὺς, ὁ δὲ ἕτερος ἀπλοῦς διδάσκαλος, ἀλλὰ ἐκατέρου τὸ ἔργον σκιαῖζει πολλῶν μητροπολιτῶν καὶ καθηγητῶν τὰ ἔργα, πόσον δὲ τὸ ἔθνος θὰ ἦτο εὐτυχέστερον ἐὰν εἶχε πολλοὺς Παπᾶ Γεωργίους καὶ Ἀριστοβούλους. Ἡ κοινότης τιμῶσα τὰς ἐκτάκτους ὑπηρεσίας τῶν δύο τούτων μεγάλων τέκνων τῆς ἀνεκέρυξε τὸν μὲν Παπᾶ Γεώργιον *Πατέρα τῆς Πατρίδος* τὸν δὲ Ἀριστόβουλον *Μέγαν διδάσκαλον τῆς Κοινότητος*.

Ὅταν ὁ Ἀριστόβουλος ἀφίχθεις εἰς Νέβσεχιω ἀνέλαβε τὰ διδασκαλικά αὐτοῦ καθήκοντα, ἡ μορφὴ

εἰς ἣν εὔρε τὰ σχολεῖα ἦτο τοιαύτη. Ἡ Ἑλληνικὴ σχολὴ εἰς τὴν ὁποίαν ἐδιδάσκοντο ἢ σειρὰ τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων καὶ οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς μόλις εἶχεν 20 μαθητὰς καὶ εὐρίσκετο ὑπὸ τὴν διεύθυν-

ΓΑΒΡΙΗΛ Π' ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ

σιν τοῦ προμνημονευθέντος Δημ. Ἡλιάδου. Ἡ προκαταρκτικὴ, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ ἐκ τοῦ ἀλληλοδιδασκτικοῦ ἐρχόμενοι ἐδιδάσκοντο μετάφρασιν ἐκ τῆς ἑλληνικῆς εἰς τὴν τουρκικὴν καὶ μικρὰν τινα Ἀριθμητικὴν καὶ συνοπτικὴν Γεωγραφίαν, περιελάμ-

βανεν 60 μαθητάς, ἐδίδασκε δ' ἐν αὐτῇ ὁ Γαβριήλ Π'' Ἀρχαγγέλου, ἐκ τῶν μαθητῶν τῆς αὐτόθι σχολῆς ἀλλὰ φιλομαθῆς καὶ πλήρης ζήλου νέος, ὁ κατόπιν ἀχώριστος φίλος καὶ σύντροφος τοῦ Ἀριστοβούλου γενόμενος. Ἐπειδὴ ὁ Φίλιππος εἶχε προσυμφωνήσει ἐν τῷ συμβολαίῳ του μετὰ τῆς ἐνΚων)πόλει Ἐφορίας τὴν διατήρησιν τοῦ Δημητρίου Ἡλιάδου, ἡ Ἐφορία τῷ παρέδωκεν 20 μαθητάς ἐκ τῶν τῆς Προκαταρκτικῆς με ἀΐδουσαν ἐν τῇ παρὰ τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Θεοτόκου Ἀλληλοδιδασκτικῆ Σχολῇ. Ἐπειδὴ ὁμως εἶχεν ἀνάγκην παιδονόμου διὰ νὰ ἔχῃ καιρὸν νὰ προπαρασκευάζεται καὶ διὰ τὸ κήρυγμα, τοιοῦτος δὲ δὲν εὑρίσκετο κατάλληλος, συνήνωσαν τὴν λοιπὴν προκαταρκτικὴν μετὰ τῆς ἰδικῆς του ἥτις ἀριθμοῦσα οὕτω 60 μαθητάς ὠνομάσθη **Βασιλειᾶς** πρὸς διαστολὴν ἀπὸ τὴν τοῦ Δημητρίου με βοηθὸν τὸν Γαβριήλ.

Τὸν Δεκέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀποχωρήσαντος τοῦ Δημητρίου με τὸ πρόσχημα τῆς ἀσθενείας ἠναγκάσθη νὰ ἀναλάβῃ καὶ τὰς δύο σχολὰς ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1857 ἔχων πάλιν βοηθὸν τὸν Γαβριήλ Π'' Ἀρχαγγέλου καὶ παιδονόμον κάποιον Ἰωάννην Λουλεδζόγλου, περὶ τοῦ ὁποίου μετὰ πικρίας μνημονεύει ὅτι ἦτο νωθρότατος καὶ ὅτι μολοντοῦτο ἐπὶ ἑπταετίαν ὑπέφερεν αὐτόν.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς πλέον ταύτης τὰ σχολεῖα τεθέντα ὑπὸ τὴν ἐνιαίαν διεύθυνσιν τοῦ Φιλίππου Ἀριστοβούλου προέβαινον ἀκμάζοντα ὁσημέραι. Τῷ

1862 τὰς δημοσίας ἐξετάσεις ἐτίμων διὰ τῆς παρουσίας των ὁ πολὺς Γερμανὸς Γρηγορᾶς, σχολάρχης τότε τῆς κατὰ τὴν Ἱερουσαλήμ Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Σταυροῦ καὶ ὁ Ἰωάννης Ἀναστασιάδης, ὁ ἀοιδίμος μητροπολίτης Καισαρείας, ἱεροδιάκονος τότε ἄρτι ἀφικόμενος κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Παΐσιου πρὸς σύστασιν τῆς κατὰ Καισάρειαν Ἱερατικῆς Σχολῆς.

Ταῖς ἀόκνοις ἐνεργείαις τοῦ Ἀριστοβούλου ἰδρῦθησαν τὸ πρῶτον καὶ τὰ ἀπαραίτητα βάρθρα τῆς κοινοτικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἀγωγῆς, τὰ Παρθεναγωγεῖα καὶ τὸ Νηπιαγωγεῖον. Καὶ παρθεναγωγεῖα μὲν ἰδρῦθησαν ἀλλεπαλλήλως δύο ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἀναλαβόντων τὴν συντήρησιν αὐτῶν τοῦ μὲν ἐνὸς τῶν φιλομούσων Γεωργίου Βαϊάνη, Χ'' Ἰωάννου Βλασίου καὶ Λουκᾶ Ὁραιοπούλου, τοῦ δὲ ἐτέρου τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀοιδίμων Σάββα Ἰωαννῶφ καὶ Κυρ. Καϊκδζόγλου. Τοῦ πρώτου τὰ ἐγκαίνια ἐγένοντο τῇ 3 Νοεμβρίου 1869 με διδασκάλισαν τὴν Αἰκατερίνην Ν. Μακρῇ ἐκ Φερτεζίου, τοῦ δὲ δευτέρου παρθεναγωγείου οὗτινος τὰ ἐγκαίνια ἐγένοντο τῇ 1 Ἰανουαρίου 1870, πρώτη διδασκάλισσα ὑπῆρξεν ἡ Εὐθαλία Ἀχιλλέως Στογιάννου, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, λογιωτάτη γυνὴ¹⁹, προσκληθεῖσα κυρίως ἵνα διευθύνῃ ἀμφοτέρω τὰ Παρθεναγωγεῖα.

19 Τὸ ὄνομα τῆς διευθυντρίας ταύτης μετ' ἐπαίνων

Τὸ πρῶτον δὲ Νηπιαγωγεῖον ιδρύθη τῷ 1872, ἀναλαβόντων τὴν συντήρησιν αὐτοῦ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη ἕξ ἡμισείας τῆς τὸ αὐτὸ ἔτος ἐν Νεαπόλει ιδρυθείσης Φιλεκπαιδευτικῆς Λέσχης « Βασιλειᾶς » καὶ τοῦ ἀειμνήστου Λουκᾶ Ὁραιοπούλου. Νηπιαγωγὸς αὐτοῦ προσεκλήθη ἕξ Ἀθηνῶν τῇ ὑποδείξει καὶ συστάσει τοῦ Λέοντος Μελά ἢ Ἐλένης Οἰκονομοπούλου ἐκ τῶν τελειοδιδάκτων τοῦ Ἀρσακείου²⁰.

ἀναφέρει ὁ αἰοῖδ. Ἀριστόβουλος ὡς λίαν σεμνῆς, φιλοπόνου καὶ ἱκανωτάτης γυναικὸς παρουσιάσασθαι ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους ἀκόμη ἐκπληκτικὰ ἀποτελέσματα. Δυστυχῶς συνεπέφα διαφωνίας μετὰ τῶν ἐν Κων)πόλει συντηρητῶν τοῦ Παρθεναγωγείου δὲν ἔμεινε πολὺν χρόνον εἰς τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ. Ὁ Ἀριστόβουλος παρ' ἑλᾶς τὰς προσπάθειάς του μὴ κατορθώσας νὰ τὴν μεταπέσει, ἐνήργησεν ὅπως ἄλλη τοῦλάχιστον Καππαδοικὴ κοινότης ἐπωφεληθῇ τῶν ἐκτάκτων αὐτῆς προσόντων καὶ ἐπέτυχεν τὸν διορισμὸν τῆς ὡς διευθυντρίας τοῦ ἐν Κερμῆρα Παρθεναγωγείου, ὅπου εὐδοκίμωτατα ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐδίδαξεν.

20 Διὰ νὰ καταδειχθῇ πῶς ὁ αἰοῖδ. Ἀριστόβουλος εἰργάζετο ὄχι μόνον ἐν τῷ φανερῷ ἀλλὰ καὶ κρυφίως ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῶν ἐκπαιδευτηρίων κηδόμενος μετὰ θαυμαστῆς περισκεφείας τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας τῆς κοινότητος δημοσιεύομεν ἐνταῦθα περικοπὰς τινὰς ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν ἐν Ἀθήναις σπουδάζοντα τότε μακαρίτην Ἰωάν. Εὐμολπίδην, ἐν ἧ' δίδει ὁδηγίας διὰ τὴν περιποίησιν καὶ τὰ τῆς ὀδοιπορίας τῆς νηπιαγωγῆς Οἰκονομοπούλου. « . . . Εὐγνωμονῶ σοὶ καὶ πᾶσι τοῖς συνεργοῦσι, πρώτιστα δὲ τῷ φιλογενεστάτῳ κ. Λ. Μελά. Ἀλλ' ὁ ἀγὼν σου εἰσέτι δὲν συνε-

Συγχρόνως ὁ Ἀριστόβουλος ἐνήργησεν παρὰ τῇ Ἐφορίᾳ ὅπως δύο τέκνα τῆς κοινότητος ἐκ τῶν

πληρώθη, ἢ πατρὶς θέλει νὰ κοπιάσῃς ἔτι ὀλίγον· ἐγράφη πρὸς τὸν ἐν Μερσίνη ἀξιότ. κ. Χ' Χρήστου γαμβρὸν τοῦ ἡμετέρου κ. Γ. Βαϊάνη ὅπως διὰ τοῦ ἐν Μερσίνη μεγαλεμπόρου κ. Μαυρομμάτη ἢ ἄλλου τινος μέσου ἐμβιδάσῃ ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸν κ. Λ. Μελά τὸ ἀντίτιμον 20 λιρῶν εἰς δραχμάς. Ἐκ τούτων 100 δρ. διὰ τὰς τοῦ Νηπιαγωγείου ἀνάγκας, 200 δρ. διὰ τὸν μισθὸν τῆς διδασκαλίσεως ἐκ προκαταβολῆς, καὶ τὰ ἐπίλοιπα δι' ὀδοιπορικὰ ἀρκοῦσι νομίζω. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὴν κ. Νηπιαγωγὸν θὰ συστήσῃς εἰς τὸν κ. Χ' Χρήστον, οὗτος παρεκλήθη ὅπως φροντίσῃ καὶ περὶ τῶν ἀπὸ Μερσίνης μέχρις ἐνταῦθα ἐξόδων· ὅθεν δύναται νὰ κρατήσῃ καὶ ὀλόκληρα δύο μηνιαῖα, ἐν ἐσχάτῃ δὲ ἀνάγκῃ δύνασαι νὰ σύρῃς συνάλλαγμα 3 ἢ 4 ἔτι λιρῶν πρὸς τὸν Χ. διὰ τοῦ αὐτοῦ μέσου δι' οὗ θὰ λάβῃτε τὰς 20 λίρας. Ἀλλ' ἀγαπητέ μοι Ἰωάννη, διὰ τὸ ἔργον τοῦτο ἐνῶ εἰς μισθὸν, ὀδοιπορικὰ καὶ λοιπὰς ἀνάγκας ὑπὲρ τὰς 12 χιλ. γρ. ἀφεύκτως χρειάζονται, μόλις ἔτι ἔχομεν ὡς βέβαιον ἕως 8 χιλ. γρ. διὰ τὰ πάντα πρέπει νὰ κατορθώσωμεν μὲ ἀπείρους ἀγῶνας καὶ κόπους. Ὅθεν μὲ κάθε τρόπον πρέπει νὰ προσπαθήσωμεν ὥστε νὰ μὴ φοβίζωμεν τοὺς ἐνταῦθα μέχρι τῆς παρουσίας στιγμῆς δειλιῶντας· ὁ Κύριος γνωρίζει πόσα ὑποφέρω διὰ νὰ τοὺς καθησυχάζω καὶ νὰ τοὺς ἐνθαρρύνω. Ἐν πρώτοις πρέπει μὲ εὐγενῆ τινα τρόπον νὰ δώσῃς νὰ ὑπεννοήσῃ ἢ κ. Νηπιαγωγὸς ὅτι πρέπει νὰ μᾶς λυπηθῇ καὶ νὰ μὴ ἐκτίθεται εἰς ματαίως δαπάνας· ἂν π. χ. θελήσῃ ἕξ Ἀθηνῶν μέχρι Μερσίνης δύναται νὰ δαπανήσῃ 30 λίρας καὶ τότε ἀλλοίμονον εἰς ἐμὲ τί ἔχω νὰ ὑποφέρω. Ἀντὶ διὰ πολλῶν ἐξόδων νὰ δυσαρεστήσῃ τοὺς ἐνταῦθα, καὶ

πρώτων τελειοφοίτων τοῦ νεοσυστάτου Παρθεναγωγείου ἀποσταλῶσιν ὡς ὑπότροφοι αὐτῆς εἰς τὰ ἀκμάζοντα τότε ἐν Ἐπιβάταις Ἀρχιγενεῖα ἐκπαιδευτήρια, ὅπου τελειοποιούμενα ὑπηρετήσωσι κατόπιν ὡς μόνιμοι διδάσκαλοι ἐν τοῖς Παρθεναγωγείοις. Τοιαῦται ἐξελέγησαν πράγματι καὶ ἐξεπαιδεύθησαν τὸ μὲν πρῶτον ἐν τοῖς Ἀρχιγενείοις εἴτα δὲ καὶ ἐν τῷ Ζαπτεῖῳ αἱ μαθήτρια Αἰκατερίνη Πῖ Εὐγενίου καὶ Φωτίκα Λεοντιάς, ἐξ ὧν ἰδίως ἡ πρώτη εὐδοκίμως ἔκτοτε διδάσκει ἐπὶ 40 καὶ πλέον ἔτη.

τοῦτο ἔνεκα ἀνεχεῖας, εἶνε καλὸν δι' ὀλίγων ἐξόδων νὰ ἐπισύρῃ τὴν εὐνοίαν καὶ τῶν ἔτι ἀντιπραττόντων καὶ μὴ δυναμένων νὰ ἐννοήσωσιν εἰς τί χρησιμεύει τὸ Νηπιαγωγεῖον. Ἐπειδὴ εἶνε καλοκαίρι, εἶνε καλὸν νὰ τὴν πείσῃς μὲ καλὸν καὶ εὐγενῆ τρόπον νὰ μένῃ ἐν τῷ καταστρώματι, ἀλλ' ἂν τοῦτο φανῇ πολὺ βαρὺ, τοῦλάχιστον νὰ ἀποφύγῃ τὴν πρώτης θέσεως κάμαραν καὶ νὰ εὐχαριστηθῇ εἰς τὴν δευτέραν θέσιν καὶ ἄνευ τροφῆς, διότι, ὡς γνωρίζεις, καὶ ἡ τροφή ἐκ τοῦ ἀτμοπλοίου σημαίνει πολὺ. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα χωρὶς νὰ δώσῃς νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ὑποβάλλονται παρ' ἡμῶν. . . . Ἄν τύχῃ ἀτμόπλοιον ἀπ' εὐθείας πρὸς Μερσίαν, εἶνε καλὸν νὰ τὴν ὀδηγήσῃς ὥστε νὰ μὴ ἀναγκασθῇ νὰ ἔλθῃ εἰς Σμύρνην καὶ ἐκεῖθεν εἰς Μερσίαν, διότι καὶ ἀπὸ τούτου γίνεται οἰκονομία τοῦλάχιστον μιᾶς λίρας τὴν ὁποῖαν μὲ χιλιάς παρακλήσεις λαμβάνομεν. Ἀλλὰ μολοντί ταῦτα πάντα γράφονται, δὲν πρέπει νὰ ἐκλάβῃς ὅτι γράφονται ὡς προσκόμματα, νὰ προσπαθήσῃς μὲν δι' οἰκονομίαν, ἀλλ' εἰς τρόπον ὥστε συγχρόνως νὰ μὴ προκύψῃ καὶ ψυχρότης καὶ τοῦτο ἔξαρτᾶται ἐκ τοῦ εὐγενοῦς σου τρόπου. Περὶ τούτων μὲν τοιαῦτα. . . . ».

Μετὰ ὀλίγιστα ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου ἔτη τὰ ἐκπαιδευτήρια Νέβσεχιρ ἠρίθμουν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, ταῖς δύο δημοτικαῖς, τῷ Παρθεναγωγείῳ καὶ τοῖς δύο Νηπιαγωγείοις ἄνω τῶν χιλίων διακοσίων μαθητῶν καὶ μαθητριῶν μὲ προϋπολογισμόν ἑπτακοσίων λιρῶν, ἐν δὲ ταῖς πέντε τάξεσι τῆς ἑλληνικῆς Σχολῆς ἐδιδάσκοντο τὰ ἐξῆς μαθήματα: Ἀρχαῖοι συγγραφεῖς (πλὴν τῶν Πεξογράφων καὶ ραψοδῶν τινες τοῦ Ὀμήρου), Ἱστορία Γενική, Πολιτικὴ Γεωγραφία, Κοσμογραφία, Γεωλογία, Ἀνθρωπολογία, Λογική, Ἀριθμητικὴ πρακτικὴ καὶ θεωρητικὴ, Γεωμετρία, Ἀλγεβρα καὶ Τουρκικὰ ἐπὶ τριετίαν. (Ἡ διδασκαλία τῆς Γαλλικῆς εἰσήχθη τὸ πρῶτον κατὰ τὸ 1893). Οἱ ἀπόφοιτοι αὐτῆς ἐγίνοντο δεκτοὶ πρὸς ἐγγραφήν μετὰ ἐξέτασιν εἰς τὴν δευτέραν γυμνασιακὴν τάξιν καὶ ἔστιν ὅτε εἰς τὴν τρίτην τῆς Μεγάλης τοῦ Γ. Σχολῆς.

Ἐν τῶν σπουδαιότερων καὶ κοινωφελεστέρων ἔργων τοῦ Φιλ. Ἀριστοβούλου εἶνε καὶ ὁ συστηματικὸς καταρτισμὸς τῆς κοινοτικῆς βιβλιοθήκης. Ὅτε ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐκπαιδευτηρίων ἡ Βιβλιοθήκη μόλις περιελάμβανε 250 τόμους, ἐξ' ὧν πολλοὶ εὐρίσκοντο τῆδε κακεῖσε διεσπαρμένοι. Περισυλλέξας τούτους ἔτακτοποίησεν ἐν ἰδιαιτέρῳ διαμερίσματι καὶ δὲν ἔπαυσε καθ' ὄλην τὴν ζωὴν του φροντίζων μετὰ στοργῆς διὰ τὴν αὐξήσιν καὶ τὸν πλουτισμὸν αὐτῆς, πλειστάκις δι' ἰδίων ἐξόδων, ὡ-

στε κατά τὸν θάνατον αὐτοῦ ἡ Βιβλιοθήκη περιελάμβανε 1300 τόμους πολυτελῶς δεδεμένων σπουδαίων συγγραμμάτων εἶνε δὲ σήμερον μία τῶν πλουσιωτέρων βιβλιοθηκῶν τῆς Ἀνατολῆς.

Ἐνῶ δὲ τοιοῦτοτρόπως συμπληρωθέντα τὰ κοινοτικά ἐκπαιδευτήρια ἔβαινον πλέον στερεῶ βήματι ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν καὶ τὴν νυχθήμερον μέριμναν τοῦ ἀκοιμήτου αὐτῶν Ἄργου πρὸς τὴν ἀκμὴν καὶ τὴν διαρκῆ πρόοδον ἢ ἐν Κων)πόλει παροικία ἀναδιοργανουμένη ἐλάμβανε νέαν ζωὴν καὶ ἐφρόντιζε μὲ γενναιότερα μέτρα περὶ ἐξασφαλίσεως παγίων πόρων πρὸς ἀσφαλῆ συντήρησιν τῶν ἐκπαιδευτηρίων.

Ἀπὸ τοῦ 1872 ἤδη ὑφίστατο καὶ ἐλειτούργει σωματεῖον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν « ἢ ἐν Κων)πόλει Φιλόπτωχος Ἀδελφότης τῶν ἐφήβων Νεαπόλεως », ὅπερ μετὰ δωδεκαετῆ δρᾶσιν καθ' ἣν ἰδίως ἐκδουλεύσεις προσέφερε τῇ κοινότητι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἐπισυμβάντος τῷ 1874 λιμοῦ, διαλυθὲν τῇ 29 Ἰανουαρίου κατέλιπεν εἰς τὴν ἐφορίαν τῶν ἐκπαιδευτηρίων μίαν οἰκίαν ἐν Φαναρίῳ ἀξίας 26000 γρ. καὶ 276 λίρας εἰς μετρητὰ καὶ ὁμολογίας.

Ἡ δὲ τῷ 1875 ἐκλεγείσα νέα Ἐφορία ἀριθμοῦσα μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς ἄνδρας δραστηρίους καὶ σεβαστοὺς ὡς τοὺς Σάβ. Ἰωαννώφ, Ἰωάν. Βαϊάνην, Βασίλ. Κεχαγιόγλου, Χ" Ἰωάν Βλασίου (Μπισκινόγλου) καὶ Κυρ. Καϊκτζόγλου ἐνεκαινιάζε τὴν

δρᾶσιν αὐτῆς τὸ πρῶτον κρατοῦσα τακτικὰ βιβλία καὶ πρακτικὰ²¹ τῶν συνεδριάσεων αὐτῆς. Ἐπενόει τῶν ἐπὶ δοχείων καλούμενον ἔρανον εἰσπραττόμενον παρὰ τῶν μελῶν τῆς παροικίας διὰ τὰ ἐν τῷ καταστήμασιν αὐτῶν καταναλισκόμενα ἐμπορεύματα ὅστις ἔκτοτε ἀπετέλεσεν ἓνα τῶν σπουδαιοτέρων πόρων, δι' ὧν ἐξησφαλίσθη διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ἐκπαιδευτηρίων σπουδαῖον προσοδοφόρον κτήμα, τὸ φερώνυμον τῆς κοινότητος χάνιον, ἀνεγερθὲν ἐκ θεμελίων τῷ 1902. Διὰ τὸν ἔρανον τοῦτον πολλάκις κατεδιώχθη ἡ Ἐφορία καὶ πολλάκις τὰ μέλη αὐτῆς καὶ τὰ λογιστικά καὶ λοιπὰ βιβλία ἐσύροντο νύκτωρ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Ἀστυνομίας, καὶ ἐπὶ τινὰ χρόνον ἀνεσετέλλετο ἀπαγορευομένης τῆς εἰσπράξεως αὐτοῦ. Μία τοιαύτη ἀπαγόρευσις ἐγένετο τῷ 1889, καθ' ὃν χρόνον ἐπεβουλευόντο τὰ προνόμια τοῦ Πατριαρχείου, διαρκέσασα πλέον τοῦ ἔτους. Ἡ τρομερῶτέρα ὁμως καταδίωξις ἐγένετο ἐπὶ τῆς τρομοκρα-

21 Τὸ βιβλίον τῶν πρακτικῶν φέρει ἐπὶ τῆς πρώτης σελίδος τὸ ἐξῆς ἐκφραστικὸν ἐπίγραμμα τοῦ λίαν φερέλπιδος τότε φοιτητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βασιλείου Κραυιάδου, ὃν προῶρως ἀποθανόντα ἐθρήνησεν ἡ κοινότης.

*Πεννυμένων κεφαλῶν πινυτὰς βουλὰς τόδε κεύθει
κνδαλίμων ἀνδρῶν οἱ μεμίασι λίην*

*Κλυτὰ τε ἔργατα ρέξαι, σιγῇ σὸν πάντ' ἔρατεινῇ
μαρνάμενοι πάτρης σφῶν πέρι καλλιγόνου
Σφῶν δ' ἀπάνευθ' ἴσχοντες ἀεικέα νεῖκεα κείνα
ἅττα λιλεῦνται μογοῦσ' αἰὲν ὁμοφροσύνη.*

τίας τῶν Νεοτούρκων καὶ τοῦ γενικοῦ καταδιωγμοῦ τοῦ ἔθνους, ὅτε ἐπανειλημμένως ἀπὸ τμήματος εἰς τμήμα συρόμενος καὶ ἀνακρινόμενος ὁ πρόεδρος αὐτῆς κ. Βασίλ. Ἀριστόβουλος μετὰ τοῦ γεν. γραμματέως κ. Ἀναστ. Ι. Πακλαδζόγλου ἐγένοντο ἀντικείμενον τῶν χυδαιοτέρων ὕβρεων καὶ προσηλακισμῶν καὶ ἔκτοτε ἐπὶ ἕξ καὶ πλέον ἔτη ἀνεστάλη ὁ ἔρρανος οὗτος διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ μετὰ τὴν ὑπογραφήν τῆς ἀνακωχῆς.

Πρώτη ἐπίσης μετὰ τῶν ὁμογενῶν σωματείων ἢ ἐν Κων)πόλει Ἐφορεία τῆς Νέβσεχιρ ἐσκέφθη καὶ ἐφήρμοσε τὴν ὀργάνωσιν θεατρικῶν παραστάσεων πρὸς ὄφελος τῶν ἐκπαιδευτηρίων. Καὶ ἄνευ σχεδὸν διακοπῆς ἀπὸ τοῦ 1876 διετήρησε τὸ ὥραϊον τοῦτο σύστημα μέχρι τῆς κηρύξεως τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολέμου, ὅτε οὐ μόνον εὐεργετικὴ παράστασις ὑπὲρ Ἑλληνικῶν εὐαγῶν ἰδρυμάτων ἦτο αὐστηρῶς ἀπηγορευμένη, ἀλλ' εἶχον ἀποκλεισθῆ τὰ θέατρα καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἑλληνίδα φωνήν. Κατὰ καθήκον πρέπει νὰ μνημονευθῇ ὅτι καὶ κατὰ τὰς ὀργανώσεις θεατρικῶν παραστάσεων πρὸς λῆψιν τῆς πολλᾶκις μετὰ δυστροπίας παραχωρουμένης ἀδείας καὶ κατὰ τὰς καταδιώσεις τῆς Ἐφορίας διὰ τὸν ἔρρανον ἐπὶ ἐμπορευμάτων πλείστας προστατευτικὰς ὑπηρεσίας προσέφεραν ὁ διὰ ταῦτα Μέγας Εὐεργέτης τῶν ἐκπαιδευτηρίων ἀνακρηχθεὶς αἰοίδιμος Κωνσταντῖνος Βαϊάνης.

Κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1887—1888 τὸ πρῶτον ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν τὸ νεώτερον σύστημα τῶν ἀστικῶν σχολῶν εἰσαχθέντων μὲν εἰς τὸ πρό-

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΑΪΑΝΗΣ

γραμμα τῶν τεχνικῶν μαθημάτων τῆς ᾠδικῆς, γυμναστικῆς καὶ ἰχνογραφίας, προσκληθέντων δὲ διδασκαλιστῶν ἐκ Κων)πόλεως τῶν κ. Σωτηριάδου, Ἀεριστοῦ, Χαλκιοπούλου, Νικολετοπούλου καὶ Ἐγγοπούλου.

Ἐκ τῶν μετὰ τοῦ Φιλ. Ἀριστοβούλου συνεργασθέντων διδασκάλων κατὰ τὸ μακρὸν τῆς διευθύνσεως αὐτοῦ χρονικὸν διάστημα ἀναφέρομεν τὰ ὀνόματα τῶν Γαβρ. Π' Ἀρχαγγέλου, Λαζ. Ὁκεανίδου, Ἰωαν. Ἀρνάκη Φημίου, Πορφυρίου Μαρτίνου, Ἰωάν. Ἰωαννίδου Τρωαδίτου, Ἐλευθερίου Κοντοπούλου, Κυριακοῦ Πασία, Σάβ. Κωνσταντινίδου, Νικ. Ἡ. Κορακίδου, Κωνστ. Φερεκύδου, Μηνᾶ Ποντίδου, Ἀβρ. Ἀνθομελίδου, Κωνστ. Ἀποστολίδου, Μ. Κωνσταντινίδου, Εὐσταθίου Πλατωνίδου, Εὐγεν. Ἀλεξιάδου, Γεωρ. Μιχαηλίδου, Ἰακώβου Σαραφίδου. Εὐθυμ. Π' Ἰακώβου καὶ Εὐθυμίου Π' Εὐγενίου.

Τῷ 1893 ὁ Φίλιππος Ἀριστόβουλος μετὰ 37 εἰς διδασκαλίαν ὑπέβαλε λόγῳ γήρατος τὴν παραίτησίν του ἀπὸ τῆς διευθύνσεως τῶν ἐκπαιδευτηρίων ἀναλαμβάνων ἄμισθί τὴν διδασκαλίαν τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων καὶ ἐξακολουθῶν ἐπ' Ἐκκλησίας νὰ κηρύττῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Διευθυντῆς προσεκλήθη ὁ αἰμίμηστος Βασίλειος Ἰωαννίδης, εἷς τῶν ἀρίστων διδασκάλων τῆς Ἀνατολῆς τέκνον τῆς Κοινότητος ἐπὶ μακρὰ ἔτη διευθύνας τὰ ἐκπαιδευτήρια Πόρου, Φερτεκίου καὶ Τυάνων. Ὁ Βασ. Ἰωαννίδης²² διηύθυνε μέχρι τοῦ 1896 μετὰ

²² Βιογραφίας τοῦ Βασιλ. Ἰωαννίδου καὶ Ἀναστ. Ἀγγελίδου ἴδε Μικρασ. Ἡμερολ. «Ἀστὴρ» Ἔτος Β' Σελ. 102 καὶ 213.

θανουαστῆς δεξιότητος, ὅτε διαφωνήσας πρὸς τὴν ἐν Νεαπόλει Ἐφορίαν παρητήθη λύπην πολλὴν τοῖς μαθηταῖς καταλείπων. Μετὰ μονοετῆ διεύθυνσιν τοῦ νῦν Ἀγίου Νύσσης κ. Παΐσιου, προσεκλή-

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

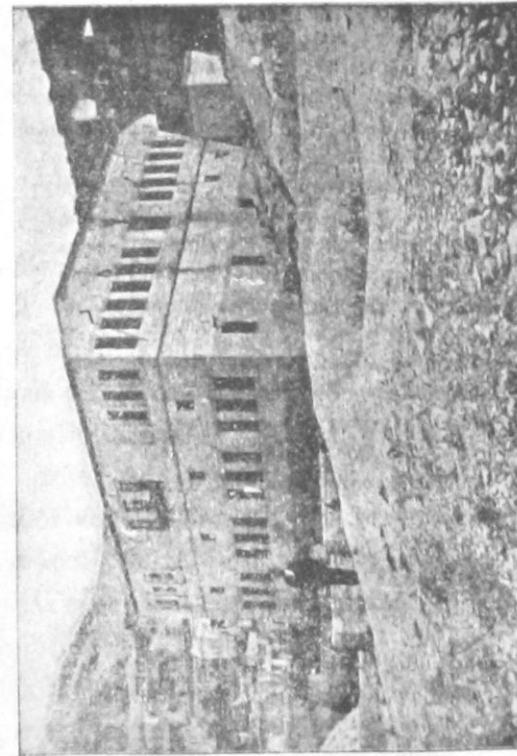
θη καὶ ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν ὁ ἐκ Σινασοῦ Ἄν. Ἀγγελίδης διευθύνας ἐπίσης εὐδοκιμώτατα μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐπισυμβάντος τῷ 1901. Ἐνταῦθα πρέπει νὰ σημειωθῇ χάριν τῆς ἱστορίας ὅτι προστριβαὶ δὲν ἔλειπον δυστυχῶς μεταξὺ τῆς ἐν

Νεαπόλει Ἐφορίας θεωρούσης ἑαυτὴν Κεντρικὴν καὶ μόνην ἀρμόδιον καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀντιποικουμένης ἂν οὐχὶ πλείονα τοῦλάχιστον ἴσα δικαιώματα ὅσον ἀφορᾷ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἔχειν ψῆφον κατὰ τὴν ἐκλογὴν, διορισμὸν καὶ παύσιν τοῦ διδάσκοντος προσωπικοῦ. Συνέπεια τούτων ἦτο ἡ συχνὴ ἀλλαγὴ τῶν διδασκάλων καὶ ἰδίως διευθυντῶν, ἦτις τοσοῦτον ἐπιζήμιος τυγχάνει διὰ τὴν καρποφόρον λειτουργίαν τῶν ἐκπαιδευτηρίων.

Κατὰ τὸ δεκαπενταετὲς μέχρι τῆς κηρύξεως τοῦ παγκοσμίου πολέμου διάστημα διευθύνονται τῶν ἐκπαιδευτηρίων ἐχημάτισαν οἱ κ.κ. Ἰορδ. Σεφεριάδης (1901-1904), Γεωρ. Κ. Ἀσκητόπουλος (1904-1906) Α. Κοσμίδης (1906-1907), Ἰορδ. Σεφεριάδης τὸ δεύτερον (1907-1910) Χρ. Στεργίου (1910-1911), Γεωρ. Κ. Ἀσκητόπουλος τὸ δεύτερον (1911-1914) καὶ Ἀναστ. Ἰωαννίδης. Ὁ κ. Γεωρ Κ. Ἀσκητόπουλος καὶ κατὰ τὰς δύο περιόδους τῆς διευθύνσεως αὐτοῦ πολλὰς κατέβαλε καὶ ἀξιεπαίνους προσπάθει-
ας διὰ τὴν ἐκ βάθρων ἀναδιοργάνωσιν τῶν ἐκπαιδευτηρίων διὰ σπουδαίων μεταρρυθμίσεων καὶ σειρᾶς ἀνακαινιστικῶν μέτρων (νέου παιδαγωγικοῦ προγράμματος, νηπιαγωγείων κατὰ τὸ φροεβελιανὸν σύστημα, σχολικῆς βιβλιοθήκης, τακτικῶν διδασκαλικῶν συνεδριάσεων, σχολικῶν ἐκδρομῶν, μαθητικῶν ἑορτῶν, διαλέξεων κλπ).

Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ παγκοσμίου πολέμου

πάντα ἐν γένει τὰ σχολεῖα τῆς Ἀνατολῆς γενόμενα ἀντικείμενον τῆς ἀσπονδοτέρας καταδιώξεως τοῦ νεοτουρκικοῦ ἄγους δύνανται νὰ θεωρηθῶσι γενικῶς

Ἡ Ἀστική Σχολή.

ὡς εὐρισκόμενα ἐν παραλυσίᾳ. Σκόπιμος στρατολογία διδασκάλων, ἀπαγόρευσις τῶν μαθημάτων τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ τῆς γεωγραφίας, καταναγκα-

στική παῦσις καὶ ἀναστολή τῶν ὑπὲρ τῶν σχολείων εἰσπραττομένων ἐράνων, συλλήψεις καὶ φυλακίσεις διδασκάλων καὶ Ἐφόρων διὰ σατανικῶς παραμορφωθὲν ἐπεισόδιον ἀθώου σχολικοῦ ἄσματος²³ καὶ παντοῖοι ἄλλοι διωγμοὶ· δὲν ἦτο δυνατὸν ἢ νὰ σημειώσωσι διὰ τὰ ἑλλην. ἐκπαιδευτήρια τὴν μᾶλλον μαύρην περίοδον, παρομοίαν τῆς ὁποίας οὐδὲ κατὰ τοὺς ζοφερωτέρους χρόνους τῆς ἀπολυταρχίας δὲν εἶχον δοκιμάσει. Δυστυχῶς ἔτι διὰ τὴν ἡμετέραν πατριδα ἢ ἀνατείλασα αὐγὴ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἐθνικῆς ἀναστάσεως τὴν εὕρισκει ἀκόμη μὲ τὰς πέδας καὶ ὑπὸ τὰς ἀλύσεις τῆς χειροτέρας τυραννίας. Τελούντες δὲ σήμερον καὶ ἐορτάζοντες ἐνταῦθα τὴν ἑκατοστὴν ἐπέτειον τῶν ἐκπαιδευτηρίων ἡμῶν εὕρισκόμεθα εἰς τὴν θλιβεράν θέσιν νὰ μὴ γνωρίζωμεν εἰς ποίαν κατάστασιν ἀπὸ ἔτους διατελοῦσι ταῦτα.

Ἄλλ' ἢ ἐλπίς, ἢ θεία ἐλπίς, τὸ ζώπυρον τοῦτο μὲ τὸ ὁποῖον οἱ πατέρες ἡμῶν ἐπὶ ἑξακόσια ἔτη ἐθυμίασαν πρὸ τοῦ βωμοῦ τῆς ἐθνικῆς θεᾶς, τῆς ἐλευθερίας, βεβαίως δὲν μᾶς καταλείπει τὴν τελευταίαν στιγμὴν. Ἡ ροδοδάκτυλος Ἡὼς ἢ προάγγελος τοῦ χρυσοῦ Φοίβου, προβαίνει ἐν τῷ ὀρίζοντι τῆς Ἀνατολῆς καταναγάζουσα καὶ γεννώσα εἰς τὰς καρδίας

23 Ἴδε κατωτέρω ἐν βιογραφίᾳ Ἄρχ. Γαβριήλ.

τῶν ἐγκαρτερησάντων ἐν τῇ δουλείᾳ τοὺς γλυκυτέρους παλμούς....

Καὶ ὅταν ποτ' ὀλόγη Ἴλιος ἰρή...

Καὶ ἤδη διανοίγεται πρὸ ἡμῶν νέα περίοδος. Ἡ συμπληρωθεῖσα ἑκατονταετία συμπίπτουσα θαυμάσιως μὲ τὴν ὀλοκληρωτικὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Γένους, δὲν φαίνεται ἄρᾳ γε δεικνύουσα ὅτι κάποια μυστηριώδης ἐν τῇ συμπτώσει ταύτῃ σχέσις ὑφίσταται ἐπιβάλλουσα εἰς τὴν κοινότητα τῆς Νεαπόλεως, ὡς μίαν μικρὰν μοῖραν τοῦ Ἔθνους, νέα σπουδαῖα καθήκοντα καὶ ὀρίζουσα νέαν σταδιοδρομίαν ἐπὶ νέου ἐδάφους;

Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐξετέλεσαν τὸ καθήκον των. Ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ἐθνικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἣτις ἦτο ἡ μόνη ἐλπίς τοῦ δουλεύοντος Ἔθνους, διετήρησαν τὴν κοινότητα ἡμῶν εἰς τὴν ἀρμόζουσαν περιωπὴν τῆς, ἀνέδειξαν τὰ σχολεῖά τῆς τὰ πλουσιώτερα, τὰ ἀκμαιότερα καὶ τὰ καλλίτερον ὀργανωμένα τῆς ἁπλοῦς Μικρᾶς Ἀσίας, ὄχι διότι ἠερίθμουν μεταξὺ των μεγαπλοῦτους καὶ πολυταλάντους, ἀλλὰ διὰ μόνης τῆς θελήσεως καὶ τῆς ὀμόφρονος προσπαθείας των. Οἱ Νεαπολίται ἐχαρακτηρίσθησαν γενικῶς ὡς φιλόμουσοι. Σεμνυνόμεθα διὰ τοῦτο· ἀλλ' ἢ πατραγαθία ἐπιβάλλει ἀνδραγαθίαν εἰς τοὺς υἱούς.

Καὶ εἰς τὸ διανοιγόμενον ὄθεν νέον στάδιον

τῆς εἰρηνικῆς ἀναπτύξεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἢ Νέβ-
σεχιω ὡς πρώτη κοινότης τῆς Καππαδοκίας ἀποκτᾶ
νέα καθήκοντα, καθήκοντα βαρέα πλὴν εὐγενῆ:
ΝΑ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΗ ΕΧΟΥΣΑ ΤΗΝ ΠΡΩ-
ΤΟΠΟΡΕΙΑΝ ΤΟΥ ΠΡΟΚΕΧΩΡΗΜΕΝΟΥ
ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ.

Θὰ τὸ πράξῃ; θὰ τὸ ἐπιτύχῃ; Εὐχόμεθα.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΣΙΓΙΛΛΙΟΝ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος
Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οί-
κουμενικὸς Πατριάρχης

Ἐπαινετὰ μὲν εἰσι πάντως καὶ περισπούδαστα
τὰ κατὰ θεῖον σκοπὸν ἀεὶ συντελούμενα ἀγαθὰ, τὸ
δὲ προνοεῖν ὑπὲρ τῆς εὐσταθείας καὶ συντηρήσεως
τῶν κατὰ μέρος κοινῶν φροντιστηρίων, οὐ μόνον
ἐπαινετὸν ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖον. Ἐξ ἀπό τινας πο-
λυκρούνον προχεῖται δαψιλῶς, καὶ πρὸς ἅπαν τὸ
γένος μετοχετεύεται τὸ τῆς θεοσοδίου παιδείας καὶ
μαθήσεως χρῆμα, τὰ τε ἦθη ρυθμίζον τὸν νοῦν τε-
λειοῦν, καὶ πρὸς εὐσέβειαν τὰ μέγιστα συμβαλλό-
μενον, καὶ τὸν ἄνθρωπον, εἰ δυνατὸν, ὁμοιον Θεῷ
ἀποφαῖνον διὸ καὶ ἔργον τῇ ἐκκλησίᾳ ἴδιον ἐπαγρυ-
πνεῖν ὑπὲρ τῆς εὐσταθείας αὐτῶν καὶ πᾶν ὅτι συμ-
φέρων αὐτοῖς εὐμενῶς λύειν καὶ φιλοστόργως ἐνεργεῖν
καὶ ἐπικυροῦν, ὃν τρόπον καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος.

Καὶ γὰρ οἱ ἐνταῦθα ἐνδιατρίβοντες εὐλογημένοι

χριστιανοί, οἱ ἐκ τοῦ χωρίου Νεφσεχερίου τῆς ἐπαρχίας Καισαρείας Καππαδοκίας ὀρμώμενοι κατιδόντες τὸ πρὸ καιροῦ ἐν τῇ πατριδί αὐτῶν συσταθὲν ἑλληνικὸν φροντιστήριον ἀστιάτως ἔχον καὶ ὑπορρέον καὶ μονοноῦ ἐκλελοιπός, καὶ μηδὲως ἡγούμενοι ἀνεκτὴν τὴν ἐκ τῆς ἐλλείψεως αὐτοῦ καὶ καταστροφῆς ἀποτελουμένην βλάβην τοῖς τέκνοις αὐτῶν τε καὶ τῶν λοιπῶν αὐτοῖς συμπατριωτῶν, ζῆλον ἐπεδείξαντο ἀξιόχρεων καὶ ἐξ ἰδίας αὐτῶν συνεισφορᾶς καὶ καταβολῆς καὶ ἄλλων ἐκεῖθεν φιλογενῶν καὶ φιλομούσων βοηθείας, συγκροτήσαντες μίαν ποσότητα ἐπὶ χιλιάδων πεντακοσίων γροσίων, κατέθεντο ἐν τῷ εὐλογημένῳ ἐνταῦθα ἐσναφίῳ τῶν συμπατριωτῶν αὐτοῖς μπακάληδων, ἐπὶ συμφωνίᾳ τοῦ μένειν ἀείποτε ἀμετακίνητα καὶ ἀνεκτόπιστα, ἀπ' αὐτοῦ, καὶ δουλενόμενα ἐπὶ τόκῳ πρὸς 75 γρόσια τῷ πουργεῖῳ τὸν χρόνον συνεστήσαντο δὲ καὶ κουτεῖον ἐπ' ὀνόματι τῆς εἰρημένης Σχολῆς αὐτῶν, ἵνα περιφέρηται εἰς τὰ εὐλογημένα ρουφῆτια τῶν πατριωτῶν αὐτῶν, τὰ ἐνταῦθα ἐν Βασιλευούσῃ, καὶ ἐκλέγηται ἐπίτροπος ἐπὶ τῇ περιφορᾷ τοῦ Κουτείου, ὃς ἂν ἐγκριθῇ κατὰ καιρὸν ἄξιος ἐκ τοῦ εἰρημένου εὐλογημένου ρουφετίου τῶν Πακάληδων· ἐτάξαντο δὲ καὶ τρεῖς ἐπιτρόπους τῇ Σχολῇ ἐκ τῶν προκριωτέρων τοῦ ἐνταῦθα τῶν συμπατριωτῶν αὐτῶν ρουφετίου, ἔχοντας ἐκλέγειν καὶ διορίζειν καὶ ἄλλους δύο ἐκεῖ κατὰ τόπον, προσδιορισάμενοι ἵνα καὶ ὁ λογαριασμός τῆς Σχολῆς θεωρῆται

ἐτησίως ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ κατὰ καιρὸν κανονικοῦ Ἀρχιερέως αὐτῶν, ἢ τοῦ παρ' αὐτοῦ διορισμένου ἐπιτρόπου· καὶ ἐφόρους δὲ προείλοντο τῆς Σχολῆς τόν τε κατὰ καιροῦς, ὡς εἰκός, Ἀρχιερέα, καὶ ἓνα ἐκ τῶν κατὰ καιροῦς ἐπιτρόπων τοῦ κοινοῦ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας. Τέτακται δὲ παρ' αὐτῶν καὶ δίσκος ἐν ταῖς ἱεραῖς ἐκκλησίαις τῆς χώρας αὐτῶν ἵνα περιφέρηται κατὰ πάσας τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς λοιπὰς ἑορτασίμους ἡμέρας τοῦ ἐνιαυτοῦ χάριν βοηθείας τῆς Σχολῆς, καὶ ἐκ μὲν τῶν ἐτησίως προσποριζομένων διαφορῶν ἐκ τῆς ρηθείσης τῶν ἐπὶ χιλιάδων πεντακοσίων γροσίων ποσότητος καὶ τοῦ ἐπ' ὀνόματι τῆς Σχολῆς περιφερομένου κουτείου καὶ δίσκου, καὶ ἄλλων τυχηρῶν δικαιωμάτων, συναπεφήναντο τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ὀρισμένου διδασκαλικοῦ μισθοῦ, καὶ τὰς δαπάνας τῶν λοιπῶν τῇ Σχολῇ χρεωδῶν. Τὴν δὲ ἐκλογὴν τοῦ διδασκάλου ἐνεπιστεύσαντο τῇ τε Ἐφορείᾳ καὶ τῇ ἐνταῦθα Ἐπιτροπείᾳ.

Ταῦτα διαπραξάμενοι ἐπ' ἀνορθώσει τοῦ καταπεπιωκότος ἐκείνου Σχολείου καὶ διαμονῇ οἱ ρηθέντες φιλόκαλοι καὶ φιλοπάτριδες ὁμογενεῖς συνεφαπτομένης αὐτοῖς καὶ συνεργούσης ἐπὶ τε τὰ ἄριστα καὶ ὄντως ἐπωφελῆ, χειραγωγούσης τε καὶ προαγούσης καὶ τῆς ἐξαιρέτου προνοίας καὶ φιλομούσου κηδεμονίας καὶ προστασίας τοῦ γνησίου καὶ κανονικοῦ Κυριάρχου αὐτῶν Ἱεροτάτου Μητροπολίτου Καισαρείας Καππαδοκίας, ὑπερίμου τῶν ὑπερίμων καὶ ἐ-

ξάρχου πάσης Ἀνατολῆς, ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοῦ καὶ περιποθήτου ἡμῶν ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ κυρίου Ἰωαννικίου, προσέδραμον ἀκολούθως καὶ τῇ προνοίᾳ καὶ προστασίᾳ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ δι' ἀξιώσεως τῆς φίλης ἡμῶν αὐτοῦ ἱερότητος, ἐδεήθησαν θερμοῶς ἐπικυρωθῆναι τὰς θεοφιλεῖς πράξεις αὐτῶν καὶ δι' ἡμετέρου Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Σιγίλλιδος ἐν μεμβράναις Γράμματος.

Καὶ δὴ τὴν αἴτησιν αὐτῶν εὐμενῶς λίαν ἀποδεξάμενοι, ἐπαίνοις τε συνοδικαῖς καὶ ἐγκαρδίαις εὐλογίαις μετὰ τοῦ νομίμου αὐτῶν Πνευματικοῦ προστάτου καταστέφαντες αὐτούς, γράφομεν συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἱερωτάτων Ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν ἀποφαινόμενοι, ἵνα τὰ παρὰ τῶν διαληφθέντων χριστιανῶν τῶν ἐκ τοῦ χωρίου Νεφ-σεχέρι τῆς ἐπαρχίας Καισαρείας Καππαδοκίας ὑπὲρ τῆς ἀνορθώσεως καὶ ἀρίστης ἀρμονίας καὶ διοικήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ αὐτῶν Σχολείου, ἐπινοηθέντα καὶ κριθέντα, ὡς τὸ εὐλογον μετὰ τοῦ δικαίου ἔχοντα, θεοφιλή τε καὶ ἐπαινετὰ καὶ πρὸς τὸ κοινῇ τείνοντα συμφέρον, καὶ τῇ προνοίᾳ καὶ συγκαταθέσει τοῦ Κυριάρχου αὐτῶν ἐξεργασμένα, ἔχωσι τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν ἐνέργειαν ἐν παντὶ καιρῷ ἀπαράτρεπτον καὶ ἀμεταποίητον, καὶ ἢ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σχολείου συγκροτηθεῖσα ἐκ συνεισφορᾶς τῶν φιλοκάλων ποσότης τῶν

ἐπιτὰ χιλιάδων πεντακοσίων γροσίων, μένη διὰ παντὸς κατατεθειμένη ἀμετακινήτως ἐν τῷ εὐλογημένῳ ρουφείῳ τῶν Νεφσεχερίδων πακάληδων δουλενομένη ἐπὶ τόκῳ πρὸς ἑβδομήκοντα πέντε γροσία τῷ πονγγεῖῳ τὸν καθέκαστον χρόνον, ὑπάρχη δὲ καὶ κουτίον ἐπ' ὀνόματι τῆς ἰδίας Σχολῆς περιφερόμενον εἰς τὰ ἐνταῦθα εὐλογημένα τῶν συμπατριωτῶν αὐτῶν ρουφέτια, διοριζομένον ἀείποτε παρὰ τοῦ ἐσναφίου τῶν Πακάληδων ἐνὸς ἐπιτρόπου ἐπὶ τῇ τοῦ κουτείου περιφορᾷ, τοῦ μᾶλλον μέντοι ἀξιοτέρου καὶ τιμιωτέρου ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν ταῖς ἱεραῖς ἐκκλησίαις τῆς χώρας ἐκείνης ὀφείλει ἀπαραιτήτως περιφέρεσθαι δίσκος ἐπ' ὀνόματι τῆς Σχολῆς ἐν πάσαις ταῖς Κυρίακαῖς, καὶ ταῖς ἐορτασίμοις τοῦ χρόνου ἡμέραις, ἐπὶ τὸ συνάγειν τὸ προαιρετικὸν ἔλεος τῶν φιλελημόνων καὶ φιλομούσων χάριν παραμυθίας τῶν ἀφεύκτων αὐτῆς ἀναγκῶν.

Ἔστωσαν δὲ καὶ ἐπίτροποι τρεῖς μὲν ἐνταῦθα ἐν Βασιλευσούσῃ, οἱ τῶν ἐκ τοῦ χωρίου ἐκείνου ἐσναφίων προκριτώτεροι, δύο δὲ κατὰ τόπον ἐκεῖ ἐκλεγόμενοι παρὰ τῶν ἐνταῦθα, οἵτινες ἔχουσι παραλαμβάνειν τὰ τε δουλενόμενα ἐτησίως διάφορα, καὶ τὰ ἀπὸ τῶν δίσκων εισοδήματα, καὶ ἵνα ἄλλα παρεμπέσωσι τυχηρὰ δικαιώματα, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀπολογεῖσθαι τὸν ὠρισμένον ἐτήσιον τοῦ διδασκάλου μισθὸν καὶ τὰ λοιπὰ ἀφενκα τοῦ Σχολείου δαπανήματα καὶ καταγράφειν ἐν τῷ Κώδικι αὐτοῦ, καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ χρόνου διδόναι καθαρὸν καὶ ἀκριβῆ τὸν λογαριασμὸν

ἐν παρουσίᾳ τοῦ Κυριάρχου αὐτῶν καὶ τοῦ συνεφόρου αὐτοῦ, καὶ τῶν λοιπῶν ἐνταῦθα προκρίτων ἐγγχωρίων αὐτῶν.

Ἔστωσαν δὲ καὶ ἔφοροι ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἄγρουπνοι προστάται, ὃ τε ἤδη γνήσιος καὶ νόμιμος κυριάρχης αὐτῶν, περιπόδητος ἡμῶν συνάδελφος κύριος Ἰωαννίκιος καὶ οἱ μετὰ ταῦτα κανονικοὶ διάδοχοι αὐτοῦ, καὶ εἷς ἐκ τῆς ὀλομελείας τῶν ἐπιτρόπων τοῦ κοινοῦ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, οἷτινες ὀφείλουσι τῇ συναινέσει καὶ τῶν ἐνταῦθα τριῶν ἐπιτρόπων ποιῆσθαι τὴν ἐκλογὴν καὶ ἀποκατάστασιν τοῦ κατὰ καιρὸν διδασκάλου τῆς Σχολῆς, προσέχοντες, ἵνα καὶ λόγων δυνάμει, καὶ βίου σεμνότητικαὶ φρονημάτων ὀρθότητι συγκεκριημένος ὑπάρχη ὁ ἐκλεγόμενος καὶ ἀποστελλόμενος· τοιοῦτος γὰρ ὢν καὶ ὀφελεῖν δυνήσεται, τὴν ὑπὸ τὴν διδασκαλικὴν αὐτοῦ προστασίαν φιλομαθῆ νεολαίαν εὐτάκτως καὶ εὐμεθόδως, προάγων αὐτὴν εἰς εὐμάθειαν καὶ χρησιτὰ ἦθη καὶ κατὰ φυτοτρογὸν ἐπιστήμονα καλλιεργῶν τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ λογικὴν φυτεῖαν, ἵνα καὶ καρπὸν ἐξενέγκῃ ἐν καιρῷ ὠραῖόν τε καὶ θεῶν εὐάρεστον. Ταῦτα ἀπεφάνθη καὶ κεκύρωται συνοδικῶς.

Καὶ δὴ τοῖς μὲν ὅπως ποτὲ συνδραμοῦσι καὶ συναγωνισαμένοις ἐπὶ τῇ συστάσει τῆς εἰρημένης Σχολῆς, καὶ δὴ καὶ τοῖς εἰσέπειτα τοιαύτην ἀγαθὴν προαίρεσιν ἐνδειξαμένοις καὶ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα ἀπαρβάρως διατηρήσουσιν, εὐχόμεθα ἐκ βαθέων ψυχῆς τὰ

σωτήρια δῶν αὐτοῖς Κύριος ὁ Θεὸς ἀντάξιον τὸν μισθὸν τῆς ἀγαθοεργίας, κὰν τῷ νῦν κὰν τῷ μέλλοντι αἰῶνι, καὶ καταπέμψας αὐτοῖς ἄνωθεν τὴν εὐλογίαν Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα, κληρονόμους ἀπεργαζόμενος αὐτοὺς καὶ τῆς σϋρανίου αὐτοῦ βασιλείας, ἀνθ' ὧν τὸ κοινῇ συμφέρον καὶ τὴν κοινὴν τῶν ὁμογενῶν πατριωτῶν αὐτῶν ὠφέλειαν φιλογενῶς καὶ φιλοκάλως προείλοντο ἐπαίνων κοινῶν ἄξιοι φανέντες, καὶ τῶν ἡμετέρων ἐκκλησιαστικῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν δαφυλῶς ἀπολαύσαντες καὶ ἀπολαμβάνοντες· ἂν δέ τις ἀδοκῆτω μοχθηρίᾳ γνώμης εἰς τοσοῦτον ἐλάση κακεντρεχείας καὶ σκαυίτητος, ὥστε ἐχθρὰ βουλευσασθαι κατ' αὐτῆς καὶ κρυφίως ἢ φανερῶς, ἐμμέσως ἢ ἀμέσως κινήθῃ κατ' αὐτῆς καὶ κατὰ τῆς καλῆς αὐτῆς ἁρμονίας, καὶ ἐπήρειαν αὐτῇ προξενῆσαι τινα καὶ ζημίαν μέχρι καὶ τοῦ ἐλαχίστου καὶ ἀνατρέψαι μέχρι κεραίας βουληθῆ τὰ ἐν τῷ παρόντι συνοδικῶς ἐκπεφρασμένα, ὁ τοιοῦτος ὡς πολέμιος τῶν καλῶν καὶ θεαρέστων ἔργων, καὶ ἀλαζῶν καὶ ιδιόρρουθμος, καὶ βάρβαρος, καὶ κακεντρεχῆς, ὁποίας ἂν ἦ τάξεως, δότω λόγον τῷ ἀδεκάστῳ Κριτῇ καὶ Θεῷ ἐν τῇ φοβερᾷ ἐκείνῃ ἡμέρᾳ τῆς τῶν ἔργων ἀνταποδόσεως. Ἔστω δὲ καὶ παρὰ πάντα τὸν βίον ἠτιμωμένος καὶ ἄδοξος καὶ πάσης ἐκκλησιαστικῆς ποινῆς καὶ παιδείας ἔνοχος καὶ ὑπεύθυνος.

Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον Πατριαρχικὸν καὶ

Συνοδικὸν Σιγίλλιωδες ἐν μεμβράναις Γράμμα κατα-
στρωθὲν κὰν τῷ ἱερῷ Κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χρι-
στοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐπεδόθη τῇ ρηθείᾳ Σχο-
λῇ τῇ ἐν τῷ διαληφθέντι χωρίῳ Νεφσεχέρ τῆς ἐπαρ-
χίας Καισαρείας κειμένη.

αωκ' κατὰ μῆνα Ἰούνιον Ἐπιμεμήσεως Ηῆς

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ἐλέφ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κων)πόλεως

Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

- † Καισαρείας ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ
- † Ἐφέσου ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
- † Κυζίκου ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
- † Νικομηδείας ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
- † Θεσσαλονίκης ΙΩΣΗΦ
- † Ἀδριανουπόλεως ΔΩΡΟΘΕΟΣ
- † Βιζύης ΖΑΧΑΡΙΑΣ
- † Πισιδείας ΕΥΓΕΝΙΟΣ
- † Κρήτης ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ
- † Σίφνου ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

ΕΞΕΧΟΝΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Ἡ κοινότης Νεαπόλεως ἀνέδειξεν :

Ἀρχιερεῖς: Τὸν Χαλεπίου Θεόκτιστον¹ τὸν
Ναζιανζοῦ Νεκτάριον² καὶ τὸν νῦν τοποτηρητὴν τῆς
μητροπόλεως Βελλᾶς καὶ Κορίθης ἁγ. Νύσσης κ.
Παΐσιον.

Θεολόγους: Τοὺς ἀοιδίμους Φιλ. Ἀριστόβου-
λον καὶ Βασίλ. Κρασιάδην³ τὸν νῦν ἱερατικῶς προΐ-
στάμενον Πριγκήπου ἀρχιμ κ. Κωνστ. Ἀλατόπου-
λον καὶ τοὺς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ὑπηρετοῦντας
ἱερολ. Τριτεύοντα κ. Θωμᾶν Σαββόπουλον καὶ κω-
δικογράφον κ. Ἰάκωβον Παΐσιου*

* Καίτοι μακρὰν τῆς πατρίδος των εὑρισκόμενοι οὐκ ὀλί-
γας προσέφερον ὑπηρεσίας πρὸς τὴν κοινότητα καὶ οἱ ὡς
μοναχοὶ διαπρέψαντες Πατὴρ Σάββας, παρασκευοφύλαξ τοῦ
Παναγ. Τάφου καὶ ὁ Πατὴρ Ἀνδρέας τῆς ἐν Ἐπιφ. ἱερᾶ
μονῆς τοῦ Ἁγ. Παντελεήμονος.

Ίατρούς: Τοὺς ἀοιδ. Ίωάννην Εὐμολπίδην⁴, Γεώρ. Ἀδοσίδην, Σταῦρον Ἡρωΐδην ἐπὶ ἔτη χρηματίσαντα δημαρχιακὸν ἱατρὸν Ἀγκύρας καὶ ἐκδώσαντα κατὰ τὸ Μικρασιατικὸν ἰδίωμα σύγγραμμα ὑγιεινῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «Χήφζη Σηγάτη Ἀβάμ» (Λαϊκὴ Ὑγιεινὴ), Ἀρχάγγελον Γαβριήλ⁵, τὸν Γεωργάκη βέην Κολλητίδην, χρηματίσαντα ἐπὶ ἔτη ἀρχίατρον τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἀστυνομίας καὶ τοῦ Νοσοκομείου τῶν κεντρικῶν Φυλακῶν τὸν ἤδη εὐδοκίμως ἐξασκοῦντα ἐν τῇ πόλει μας τὸ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐπάγγελμα κ. Ίωάν. Κουκκίδην καὶ τὸν ἐν Παρισίοις ἱατρὸν κ. Φιλιππίδην.

Νομομαθεῖς: Τοὺς ἀοιδ. Κωνστ. Βαϊάνην, Ίωάν. Πολύβιον καὶ Γεώρ. Ἐγγονόπουλον, διδάκτορας τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου τῶν Ἀθηνῶν. Ἄνδρας δὲ χρηματίσαντας εἰς ἀνωτέρας κυβερνητικὰς θέσεις, πλὴν τοῦ Κωνστ. Βαϊάνη, τοὺς ἀειμν. Ἐλευθ. Κοντόπουλον⁶ Βασ. Κοντόπουλον⁷, Ίωάν. Γ. Βαϊάνην, τοὺς ἐπιζῶντας κκ. Ίωάν. Λ. Ὁραιόπουλον, Ἄναν. Καλίνογλου καὶ Πρόδρ. Δαῖτογλου. Πλεῖστοι δὲ ἄλλοι νομομαθεῖς καταγόμενοι ἐκ Νέβσεχιρ τιμῶσι τὸ δικηγορικὸν σῶμα τῆς πόλεώς μας.

Δημοσιογράφους: Τὸν μακαρίτην Γεώρ. Ἀβρααμίδην, ἐπὶ ἔτη εὐδοκίμωτα δημοσιογραφήσαντα καὶ μετέπειτα εἰς τὸν κερδῶον Ἐρμῆν ἐπιδοθέντα. Ἡ τουρκόφωνος «Ἀνατολὴ» τοῦ ἀειμνήστου Εὐαγγ. Μισαηλίδου ἀπὸ εἰκοσαετίας ἐκδίδεται ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου συμπολίτου κ. Ἰορδ. Λημνίδου ὡς καὶ ἡ ἐκλι-

ποῦσα «Ἀσία» ἐξεδίδετο ἐπίσης παρὰ τοῦ ἐκ Νέβσεχιρ κ. Δημ.Καρασάββα. Εἰς τὴν «Ἀνατολὴν» τοῦ Ε. Μισαηλίδου εἰργάσθησαν ἐπὶ ἔτη ὡς ἀρχισυντάκται καὶ οἱ κκ. Ίωάν. Λ. Ὁραιόπουλος, Ίωάν. Ι. Ίωαννίδης καὶ Σάββ. Ἀλαγκιόζογλου. Ὁ δὲ ἀείμν. Φίλ. Ἀριστόβουλος ἐπὶ ἔτη ἔπεμπε τακτικὰς ἀναποκρίσεις περὶ τῶν κοινοτικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν ἰδίως πραγμάτων τῆς Καππαδοκίας εἰς τὸν «Νεολόγον» καὶ τὴν «Ἐκκλησ. Ἀλήθειαν».

Καλλιτέχναι: Ὁ ἐν Ἀθήναις διαπρεπὴς ζωγράφος κ.Νικ. Φερεκῦδης ἐνΓερμανίᾳ τελειοποιηθεὶς εἰς τὴν τέχνην τυγχάνει ἡμέτερος συμπολίτης. Ἐνεδείχθησαν ἐπίσης καὶ δοκιμώτατοι ἀγιογράφοι ἐκ Νέβσεχιρ, ἐξ ὧν ἀναφέρομεν τοὺς μακαρ. Λάζαρον Ζωγραφίδην καὶ Πρόδρ. Μαυρόπουλον καὶ τοὺς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μονάζοντας υἱοὺς τοῦ τελευταίου Ἰωάννην καὶ Λεωνίδα Μαυροπούλους.

Ἐμπόριον, Τέχναι: Ἡ ἑλλην. κοινότης Νέβσεχιρ κατέχει ἐπιτοπίως ἐν τῇ κωμοπόλει ἐκ μὲν τῶν τεχνῶν τὴν σιδηρουργικὴν, τὴν ραπτικὴν, τὴν ὑποδηματοποιίαν, τὴν βαφικὴν, τὴν οἰκοδομικὴν καὶ τὴν ξυλουργικὴν, ἐκ δὲ τῶν μικρῶν βιομηχανιῶν τὴν βυρσοδεψικὴν, τὴν ποτοποιίαν, τὴν ὑφαντικὴν καὶ ταπητουργίαν, τῶν τριῶν τελευταίων ἐξασκουμένων κατ' οἴκους. Μέχρι τῆς τελευταίας δεκαετηρίδος τοῦ λήξαντος αἰῶνος καὶ ἅπαν τὸ εἰσαγωγικὸν καὶ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον τῆς κωμοπόλεως διεξήγετο ἀπο-

κλειστικῶς ὑπὸ τῶν ἐλλήνων συναλλασσομένων μετὰ τοῦ Χαλεπίου, Ἀϊντάπ, Μερσίνης, Ἀδάνων, Ταρσοῦ, Καισαρείας καὶ Κων)πόλεως, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης τῇ εἰσηγήσει τοῦ ἀπαισίας μνήμης νομάρχου τότε Ἰκονίου καὶ μετέπειτα Μ. Βεζύρου Φερὶδ πασᾶ περιῆλθε σχεδὸν διὰ βίας εἰς τὰς χεῖρας τοῦ τουρκικοῦ στοιχείου.

Οἱ Νεαπολίται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεταναστεύοντες ἐμπορεύονται ἐν Κων)πόλει, ὅπου κατέχουσι σχεδὸν ἀποκλειστικῶς εἰς χεῖράς των δύο τῶν σπουδαιότερων συντεχνιῶν, τὴν τῶν τυρεμπόρων καὶ τῶν ὠποπλῶν, αἱ ὁποῖαι εἶνε τοῦτ' αὐτὸ δημιούργημα αὐτῶν. Εἰς τὸ ἐμπόριον ἰδίως τῶν τυρῶν ἔδωκαν μεγάλην ὄθησιν συστηματοποίησαντες καὶ τὴν βιομηχανίαν αὐτῶν διὰ τῆς ἰδρύσεως πρὸ πλείστων ἐτῶν σπουδαίων βιομηχανικῶν κέντρων ἐν Βουλγαρία, Ρουμανία, Βεσσαραβία, Σερβία, Μακεδονία καὶ τελευταίως ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ (Ἰωαννώφ, Μαῖνώφ, Χαϊαλίδαι, Καραευθύμογλου, Θεοφανίδης, Παπάζογλου, Κασάπογλου, Ἰωσηφίδης κλπ.) Τὴν διατήρησιν τῶν νωπῶν τυρῶν διὰ τῶν παραποθηκῶν πολλὴ πρὸ τῆς ἰδρύσεως τῶν ψυγείων ἐπενόησε Νεαπολίτης (Πρ. Φιλιππίδης). Καὶ ἐπιχειρηματῆαι οὐκ ὀλίγοι ἀνεδείχθησαν μεταξὺ τῶν Νεαπολιτῶν. Πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀναφέρομεν τὰ ὀνόματα τῶν ἀειμν. Κωνστ. Ἀνθομελίδου, ἰδρυτοῦ γεωργικῶν ἐγκαταστάσεων καὶ μεταλλείων ἐν Ἰκονίῳ, καὶ Νικ. Κυριακίδου,

ἰδρυτοῦ τῶν ἐν Πέραν γνωστοτάτων Καταστημάτων «Ἐρμῆς» τοῦ τόσο προῶρος ὅσον καὶ τραγικῶς τερματίσαντος τὸν βίον ἐν τῷ μέσῳ ἀκριβῶς τῆς δριά-

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

ἰδρυτῆς τοῦ Κυριακιδείου Γυμναστηρίου ἐν Νεαπόλει

σεως καὶ τῆς ἀκμῆς του, καὶ τοὺς ἐν Θεσσαλονίκη Ἀδελφοὺς Γεωργιάδου, ἰδρυτὰς τῶν μεγάλων ἐργοστασιῶν ζυθοποιίας, ἀλκοὸλ καὶ ψυγείων.

Πλὴν τῶν δύο προαναφερθεισῶν συντεχνιῶν

οί Νεαπολίται μετέχουσι σπουδαίως καὶ ἄλλων, τῆς τῶν βουτυράδων, τῶν λαδεμπόρων κλπ.

Ἐν γένει ἢ ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων ἀγορῶν τῆς πόλεως, ἢ ἀπὸ Μπαλουκ-βαζάρ μέχρις Οὐνκαπαν ἀποτελεῖ ἰσχυροτάτην παροικίαν τῶν Νεαπολιτῶν. Οἱ Νεαπολίται διατηροῦντες πλὴν τούτων ἐμπορικοὺς οἴκους καὶ ἐν Σμύρῃ, Ἀμισῶ, Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Ἀμερικῇ διακρίνονται ἐν γένει διὰ τὴν φιλεργίαν, τὴν δραστηριότητα καὶ τὴν τιμιότητα ἐν ταῖς συναλλαγαῖς.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ

1 Περὶ ΘΕΟΚΤΙΣΤΟΥ ἴδε Σημ. σελ. 40.

2 Ὁ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ τοῦ ὁποίου τὸ κοσμικὸν ὄνομα ἦτο Νικόλαος ἐγεννήθη τὸ 1782. Τὰ ὀνόματα τῶν γονέων αὐτοῦ καθὼς καὶ τὰ τῆς πρώτης ἡλικίας εἶνε δυστυχῶς ἄγνωστα. Ὑπῆρξεν ἐκ τῶν πρώτων μαθητῶν τοῦ Γερμανοῦ. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν του μικρὸν τινα χρόνον διαμείνας ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ ἐπανῆλθεν εἰς Καισάρειαν καὶ ἀνελθὼν εἰς τὴν μονὴν τῶν Φλαβιανῶν πρὸς τὸν ἡγούμενον τότε τὸν πολὺν Παῖσιον παρεκάλεσεν αὐτὸν ὅπως γίνῃ δεκτὸς εἰς τὸ μοναστήριον. Διδάξας ἐπὶ τινα χρόνον αὐτόθι ἀπεστάλη τῷ 1804 ὑπὸ τοῦ Παΐσιου, λείποντος τοῦ Μητροπολίτου Καισαρείας, εἰς Ἰκόνιον τῷ διασήμεν Κυρίλλῳ ὑπὸ τοῦ ὁποίου χειροτονηθεὶς ἱεροδιάκονος ἐπανῆλθε καὶ ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐν τῇ μονῇ ἀνασυσταθείσης ὑπὸ τοῦ Παΐσιου σχολῆς. Μετὰ διετη εὐδόκιμον διδασκαλίαν (1805-1807), τοῦ Παΐσιου ἀναχωρήσαντος εἰς Κων(πολιν) ἀνέλαβε προσωρινῶς τὴν ἡγουμενίαν διδασκάλου τῆς σχολῆς διορισθέντος τοῦ συμπολίτου ἡμῶν Θεοκτίστου. Ὅτε ὁ Παῖσιος ἐγένετο Μητροπολίτης Καισαρείας, τῇ 15 Μαρτίου 1832, τὸν Νεκτᾶριον διώρισεν ὀριστικῶς ἡγούμενον τῆς μο-

νή. Ὡς τε ἡγούμενος ἐν τῇ διευθύνσει τῆς μονῆς καὶ τῆς ἐπισυνημμένης σχολῆς καὶ ὡς βοηθὸς τοῦ Παΐσιου ἐν τῇ διοικήσει τῶν ἐπαρχιακῶν πραγμάτων καὶ ὡς ἀντιπρόσωπος

† Ο ΝΑΖΙΑΝΖΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ

1834 ἐν μέσῳ πρωτοφανοῦς συρροῆς πλήθους. Ὁ Νεκτάριος ἦτο μειλίχιος, ἐνάρετος καὶ σοφὸς καὶ ἀποκτήσας τὴν κοινὴν πάντων τῶν ἐπαρχιωτῶν ἐκτίμησιν ἦτο ὁ δεξιὸς βραχίον

τοῦ Μητροπολίτου κατὰ τὰς μακρὰς ἀπουσίας αὐτοῦ ἐν Κων)πόλει ἐπεδείξατο ἑκτατον δραστηριότητα καὶ ἀξίαν ὥστε ὁ Παΐσιος τῷ 1833 εὕρισκόμενος ἐν τῇ Πόλει ἐζήτησε παρὰ τῆς ἱεραῆς Συνόδου καὶ ἔλαβε σιγίλλιον ὅπως τινὰ τῶν μοναχῶν, τὸν ἱκανώτερον χειροτονήσῃ βοηθὸν ἐπίσκοπον μὲ τὸν τίτλον Ναζιανζοῦ, ἐκλεξάμενος δὲ τοιοῦτον τὸν Νεκτάριον προσεκαλέσατο διὰ τῶν Πατριαρχείων τοῦ μητροπολίτας Ἰκονίου καὶ Νεοκαισαρείας εἰς τὴν ἔδραν τῆς ἐπαρχίας του, μεθ' ὧν ἐχειροτόνησεν αὐτὸν τῇ 25 Μαρτίου τοῦ

τοῦ Παΐσιου. Ἐπὶ 41 ἔτη ὑπηρετήσας τὴν ἐπαρχίαν ἀπέθανε τῇ 23 Νοεμβρίου 1847. Σώζεται εἰκὼν αὐτοῦ ἐν ἐλαιογραφίᾳ ἐν τῇ παρεκκλησίᾳ τῆς μονῆς.

3 ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΡΑΝΙΑΔΗΣ. Γιὸς πτωχῶν μὲν ἀλλ' εὐσεβῶν γονέων ἐγεννήθη τῷ 1867. Ἀποφοιτήσας τῆς σχολῆς τῆς πατρίδος του, διὰ τὴν ἄκραν ἐπιμέλειαν αὐτοῦ ἀπεστάλη ἵνα συμπληρώσῃ τὰς σπουδὰς του πρῶτον μὲν ἐν τῇ Ἱερατικῇ Σχολῇ τῆς Καισαρείας, εἶτα δὲ ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ. Πεπροικισμένος δὲ δι' ἐκτάκτου εὐφυίας καὶ σπανίας σεμνότητος ὑπισχεῖτο λαμπρότατον μέλλον, ἀλλὰ δυστυχῶς διὰ τὸ ἐπισφαλὲς τῆς υγείας ἀναγκασθεὶς νὰ ἀνακόψῃ τὰς μελέτας αὐτοῦ ἀνηρέπῃ ὑπὸ τοῦ θανάτου τῷ 1888.

4 ΙΩΑΝΝΗΣ ΕΥΜΟΛΠΙΔΗΣ. Ὁ νεώτερος υἱὸς τοῦ ἐκ τῶν ἱερέων τῆς κοινότητος Παπᾶ Ἰωάννου καὶ ἀδελφὸς τῶν Παντελεήμονος καὶ Παπᾶ Ἰωάννου Εὐμολπίδων, γεννηθεὶς τῷ 1852. Ἀποφοιτήσας τῶν κοινοτικῶν ἐκπαιδευτηρίων ἐξηκολούθησε τὰς σπουδὰς του ἐν τῇ Μεγ. τοῦ Γένους Σχολῇ, ὅπου ἐξεταζόμενος κατὰ τὴν ἐγγραφὴν τοσοῦτον ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν καὶ τὸν θαυμασμόν τῶν καθηγητῶν ὥστε ὁ Σχολάρχης αἰδέμιμος Φιλόθεος Βρυέννιος ἔγραψε λίαν ἐπαινετικῶς πρὸς τὸν Ἀριστόβουλον περὶ τῆς συντελουμένης ὑπ' αὐτοῦ ἐργασίας ἐν τῇ ἀποκέντρῳ ἐκεῖ γωνίᾳ τῆς Ἀνατολῆς.

Δαπάναις τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Παντελεήμονος μετέβη τῷ 1873 εἰς Ἀθήνας πρὸς σπουδὴν τῆς Ἱατρικῆς. Φοιτητῆς ὢν ἔδωκεν ἑαυτῷ τὸ ἐπώνυμον Εὐμολπίδης διὰ τὸν λόγον ὅτι ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ ἤρθημι πολλοὺς ἱερωμένους, ἐπώνυμον, ὅπερ ἐδέχθησαν καὶ οἱ ἀδελφοὶ του καὶ καθιέρωσαν ἕκτοτε ὡς οἰκογενειακόν. Λαθὼν μετὰ λαμπρὰς σπουδὰς τὸ διδακτορικὸν αὐτοῦ δίπλωμα μετὰ βραχεῖάν τινα διαμονὴν ἐν τῇ πατρίδι μετέβη πρὸς τελειοποίησιν εἰς τὸ

Montpellier τῆς Γαλλίας ἔνθα ἐν τῷ μέσῳ τῶν μελετῶν
του προσβληθεὶς δυστυχῶς ἐξ ἀνιάτου νόσου ἀπέθανε τῷ
1879.

Ἐκ τινος τελευταίας ἐπιστολῆς ἐπεχούσης τόπον αἰο-

ΙΩΑΝΝΗΣ ΕΥΜΟΛΠΙΔΗΣ

νει πολιτικῆς διαθέκης καὶ τὴν ὅποιαν ἀπηύθυνεν ἐπὶ
τῆς ἐπιθανατίου κλίνης πρὸς τὸν αἰοίδιμον Κ. Βαϊάνην,
ἀποσπῶμεν τὰ κατωτέρω καταδεικνύοντα τοὺς πόθους καὶ
τὰς προθέσεις τοῦ ἀτυχοῦς ἱατροῦ μεθ' ὧν ἠτοιμάζετο κα-
τερχόμενος νὰ ἐργασθῆ κοινωφελῶς ὑπὲρ τῆς γενετείρας του.
«... Ὅποιοι δὲ τινες ἦσαν οἱ ἐμοὶ πόθοι ματαιωθέντες σή-

» μερον; Ἡ ἀποκατάστασις μου ὡς ἱατροῦ ἐν Νέβσεχιρ· ἡ
» τό γ' ἐπ' ἐμοὶ καταπολέμησις τῆς ἐν τῇ τέχνῃ ἀγυρτίας
» πολλῶν περιβαλλομένων ἐσθητα ἱατροῦ καὶ περιφερομένων
» πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα· ἡ σύμπραξις μετ' ἀνδρῶν φιλομού-
» σων καὶ φιλοπατρίδων, ἐν οἷς προεξέχει ὁ ἡμέτερος σεβα-
» στὸς πατήρ, καὶ μετὰ τῶν παρ' ἡμῖν λογίων πρὸς διάδο-
» σιν τῶν ἑλλην. γραμμάτων καὶ τῆς γνησίας ἑλληνικῆς
» ἀνατροφῆς διὰ νηπιαγωγείων, παρθεναγωγείων καὶ κα-
» λῶς κατηρτισμένου ἑλληνικοῦ σχολείου, ἐξ οὗ ἔδει κατὰ
» τὴν γνώμην μου νὰ διαγραφῶσι Θουκυδίδαι, Ὅμηροι, Ἡρό-
» δοτοι, Ἀλγεβραι, Λογικαὶ κτλ. Δυστυχεῖς μαθηταί! κατα-
» δικάζονται νὰ κάμουν ἐν τοιοῦτον ἡρωϊκὸν πῆδημα, οἷον
» ἀμφιβάλλω, μὰ τὸν Δία, ἔὰν θὰ κατώρθου καὶ αὐτὸς ὁ
» Ἡρακλῆς, νὰ φθάσουν δι' ἐνὸς ἄλματος ἀπὸ τοῦ σημείου
» ὁ Θεὸς = ἀλλάχ, ἔκτισε = γιαρατδή, τὸν κόσμον — δουν-
» γιαι, μέχρι τοῦ σημείου ἔνθα αἱ δημηγορίαι τοῦ Θουκυδί-
» δου καὶ τὸ « Ἡ καὶ κυανέησιν ἐπ' ὄφρῦσι νεῦσε Κρονίων
» κτλ. » Τί γελαιότερον τοῦ ἐνδύειν παιῖδα τριῶν ἢ τεσσάρων
» ἐτῶν μὲ ἔνδυμα τελείου ἀνδρός; οὐ μόνον προκαλεῖ τὸν
» γέλωτα τοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ ὁ δυστυχῆς παῖς οὐδὲ βῆ-
» μα πρὸς τὰ πρόσω δύναται νὰ κάμη ἐμποδιζόμενος κυρι-
» ολεκτικῶς ὑπὸ τοῦ ἐνδύματος. Δυστυχῶς παρ' ἡμῖν ἐπι-
» κρατεῖ τοιοῦτον σύστημα εἰς ὅλα. Ἄλλ' ἐπανερχομαι ἐπὶ
» τὸ προκείμενον. Ἦθελον ἐνεργεῖ ἔργοις τε καὶ λόγοις ὅ-
» πως τῷ ἐπαιτοῦντι ἢ τῇ ἐπαιτούσῃ μὴ δίδεται σίτος ἀλλ'
» ἐργασία· διότι ὁ μὲν λίαν προσκαίρως τοὺς τρέφει, ἡ δὲ
» διὰ βίου. Κάτω λοιπὸν αἱ φιλόπτωχοι εἰταιρίαι καὶ ζήτη-
» σαν αἱ φιλεργοί! Ἡ δόξα, ἡ ἀθάνατη ἐκεῖνη δόξα τοῦ
» Ἀρσάκη, τοῦ Βαρβάκη, τοῦ Ριζάρη καὶ ἄλλων τοιοῦτων
» ἀθανάτων καταστάντων τῇ ἰδρύσει ἐκπαιδευτικῶν κατα-
» στημάτων ἀνδρῶν οὐκ εἶα με καθεύδειν. Ἐπεθύμουν ἂν ὁ
» τὸν Τίμωνα, καίπερ ὄντα μισάνθρωπον, ἀναμνησθεὶς πα-

» τῆρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε καὶ ἅμα τῆ πρὸς αὐτὸν δεήσει ἐ-
 » κείνου ἢ μετὰ τὰς μεμφιμοιρίας αὐτοῦ ἐξαποστείλας μετὰ
 » τοῦ Ἑρμοῦ τὸν Πλούτον, ἤθελε μνησθῆ καὶ ἐμοῦ, ἐπεθύ-
 » μουν, λέγω, τότε νὰ συστήσω ἐν « Εὐμόλπιδειον » Παρ-
 » θεναγωγεῖον. Ἐν τῇ καταστάματι τούτῳ τῇ συντηρου-
 » μένῳ ὡς τὸ Ἀρσάκειον ἤθελον εἶναι δεκταὶ μόνον αἱ
 » τελειόφοιτοι τοῦ Νηπιαγωγείου τῆς κοινότητος καὶ αὐται
 » ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκ τοῦ Νηπιαγωγείου ἀποφοίτησιν χω-
 » ρίς νὰ μεσολαβήσῃ χρόνος. Τὸν λόγον ἐννοεῖτε. Ἡ διευ-
 » θύντρια τοῦ καταστήματος θὰ ἦτο πτυχιούχος Ἀρσακείου
 » γνωρίζουσα καλῶς τὴν εὐρωπαϊκὴν ραπτικὴν, κεντήματα
 » καὶ παραπλήσια τεχνικά. Ἡ δὲ ὑπερθεοῦτο δὲ νὰ διδάσκη
 » ἀποκλειστικῶς τὴν νέαν καθαρῆς καὶ ἐλληνικῆς γλῶσ-
 » σαν ἐκ τῶν τῆ διδασκαλίᾳ αὐτῆς καταλλήλων ἠθικῶν
 » συγγραμμάτων καὶ τὴν ραπτικὴν κατὰ τακτὰς ὥρας.
 » Πρὸς τούτοις ἐν τῇ ἰδρύματι τούτῳ θὰ ἐδιδάσκοντο αἱ μα-
 » θήτριαι ἐκ τῆς ἐντοπίου βιομηχανίας τὸ ὑφαίνειν διὰ τῶν
 » συνήθων μηχανῶν, τελειοποιησμένων διὰ διαγωνισμῶν
 » καὶ βραβεύσεων, τὰ χονδρὰ ἐκεῖνα ὑφάσματα· εἶχον δὲ δι'
 » ἐλπίδος μεγάλης ὅτι ἐντὸς ὀλίγου τὸ κατάστημα ἤθελε
 » συνηθῆ νὰ ἐκθέτῃ τοιαῦτα ὑφάσματα πολλῶν τῶν μέχρι
 » τότε ὑφαινομένων λεπτότερα, τὰ δὲ χρωματιστὰ ἐξ αὐτῶν
 » θὰ ἦσαν πολλῶν ζωηρότερον, κανονικώτερον καὶ αἰσθη-
 » τικώτερον εἰς τὰς γραμμὰς κεχρωματισμένα. Ἡ δὲ διδά-
 » σκοντο προσέτι τὸ ὑφαίνειν καὶ ἐξεργάζεσθαι τάπητας,
 » χαλιὰ δηλ. καὶ σετζατέδες καὶ τυπῶναιν γιαζμάδες, τὰ
 » κοινὰ δηλ. γεμενιά δι' ὧν καλύπτουσι παρ' ἡμῖν τὴν κε-
 » φαλὴν αἱ γυναῖκες. Ἡθελον ἐκτὸς τούτων διδάσκεισθαι
 » καλῶς καὶ τὴν ἐπιτόπιον ραπτικὴν καὶ τὴν μαγειρικὴν
 » ὡδε πως. Τὸ κατάστημα τοῦτο ἤθελε καταρτισθῆ κατὰ
 » τὰ ἐν Εὐρώπῃ pensions, ἅπασαι δηλ. αἱ μαθήτριαι ἄνευ
 » οὐδεμιᾶς ἐξαιρέσεως ἤθελον εἶσθαι ἐσωτερικαί, προσλαμ-

» θανομένης μόνον κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη εἰδικῆς μαγείρου ἢ-
 » θελον διδάσκεσθαι συγχρόνως καὶ ἐξασκεῖσθαι αἱ τὸ πρῶ-
 » τον προσερχόμεναι μαθήτριαι τὴν μαγειρικὴν, κατόπιν δὲ
 » ἀναλαμβάνουσαι αὐταὶ διὰ περιοδικῆς ἐκ περιτροπῆς ὑπη-
 » ρεσίας ἤθελον ἐξασκήσει καὶ τὰς λοιπὰς μαθητρίδας κα-
 » θεξῆς. Περιττὸν δὲ θεωρῶ νὰ προσθέσω ἐνταῦθα καὶ τὸ ὅτι
 » ἐκάστη μαθήτρια ἤθελε πληρώνει εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ κατα-
 » στήματος χρηματικόν τι ποσὸν ὀρισθησόμενον ὑπὸ τῆς
 » ἐπιτροπῆς αὐτοῦ κτλ, ἀφοῦ προλαβὼν ἐσημείωσα ὅτι θὰ
 » συνετηρεῖτο ὅπως τὸ Ἀρσάκειον. Τοιοῦτό τι πρότυπον καὶ
 » πρωτοφανὲς κατάστημα νυχθημερὸν ηὐχόμεν τῇ Δοτῆρι
 » πάντων τῶν ἀγαθῶν νὰ μὲ ἀξιῶσῃ ποτὲ νὰ ἰδρῶσω ἐν τῇ
 » τόπῳ τῆς γεννήσεώς μου, διότι ἐνόμιζον ὅτι οὕτω ἤθελον
 » δώσει ἂν μηδὲν ἄλλο, τοῦλάχιστον μικρὸν παράδειγμα
 » τοῖς μεταγενεστέροις συμπολίταις μου πῶς δύνανται καὶ
 » καλὰ καὶ ἄξια τέκνα, μητέρας καὶ συζύγου ν' ἀποκτώσι
 » καὶ τὴν ἐντόπιον αὐτῶν βιομηχανίαν νὰ ἐμψυχώσωσι καὶ
 » προάγωσι. Διὰ τοιούτων δὲ συγχρόνως μέσων ἐφρόνουν ὅτι
 » οὐ μόνον θὰ κατωρθοῦτο ἡ ἀναστολὴ τῶν ἀπὸ πολλοῦ
 » κακῆ μοίρας ἀρξαμένων καὶ ἐξακολουθουσῶν μεταναστεύ-
 » σεων τῶν ἡμετέρων εἰς Κων/πολιν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπάνοδος
 » εἰς τὰ ἴδια τῶν τε μεταναστευσασῶν οἰκογενειῶν καὶ ὄλων
 » τῶν νέων τῶν ἐν μικρᾷ ἡλικίᾳ μεταδάντων εἰς τὴν με-
 » γάλῃν ταύτην πόλιν καὶ ἐπιθυμούντων νὰ ἀποκαταστα-
 » θῶσιν ἐν αὐτῇ. Πρὸς τούτοις χερσὶ τε ποσὶ τε καὶ ὄλαις
 » δυνάμεσι, ἵνα τὴν φράσιν τοῦ πατρὸς τῆς νέας ἑλλην.
 » γλώσσης μεταχειρισθῶ, ἤθελον ἀγωνίζεσθαι μετ' ἄλλων
 » φίλων τῆς προόδου τῆς κοινότητος πρὸς μὲρρωσιν πεπαι-
 » δευμένου καὶ θεοσεβοῦς κλήρου ἀντὶ τοῦ νῦν ἀμαθοῦς καὶ
 » μηδεμίαν ἐν τῇ πλειονότητι γνῶσιν τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ
 » ἀποστολῆς ἔχοντος. Ἐπεθύμουν τέλος ἐν τῇ πατρίδι μου
 » νὰ ζῶ ὠφελῶν αὐτὴν μέχρι τοῦ τελευταίου σημείου τοῦ
 » βίου μου κατὰ δύναμιν καὶ ἄλλους εἰς τοῦτο προτρέπων...»

5 ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ ΓΑΒΡΙΗΛ. Πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ διδασκάλου τῆς κοινότητος Γαβριήλ Πα'' Ἀρχαγγέλου ἐγεννήθη τὸ 1856. Κατὰ τὸν μαθητικὸν του βίον ἐν ταῖς σχολαῖς τῆς κοινότητος ἐπεδείξατο ἔκτακτον εὐφυΐαν καὶ ἐπι-

ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ ΓΑΒΡΙΗΛ

μέλειαν τσαούτην, ὥστε ἡ Ἐφορία δὲν ἔστερξε νὰ καταργήσῃ προσωρινῶς τὴν ἀνωτάτην τάξιν τῆς ἐλληνικῆς σχολῆς καίτοι εἶχεν ἀπομείνει κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο μόνος αὐτῆς μαθητής. Ἀποφοιτήσας τῷ 1871 μετέβη ἵνα συμπληρώσῃ τὰς σπουδὰς αὐτοῦ εἰς Κων)πολιν ὅπου ἐγγράφει εἰς τὸ ἀρτισύστατον Ζωγράφειον Γυμνάσιον διὰ τῆς ἐπιμελείας αὐ-

τοῦ ἀπέκτησε τὴν εὐνοίαν τοῦ αἰοῦδ. Μεγ. Εὐεργέτου τοῦ Γένους Χρηστ. Ζωγράφου τοῦ ὁποῦ καὶ ἐγένετο ὑπότροφος. Ἐπὶ δύο ἔτη ὑπηρετήσας ὡς διδάσκαλος τοῦ ἐν Κεστορατίῳ τῆς Ἠπείρου ὑπὸ τοῦ αἰμν. ἐκεῖνου ἀνδρὸς ἰδρυθέντος διδασκαλείου, κατήλθεν εἰς Ἀθήνας πρὸς σπουδὴν τῆς ἰατρικῆς ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ. Λαβὼν τὸ πτυχίον του ἐπανήλθε καὶ ἐγκατέστη ἐν τῇ γενετείρᾳ ὅπου ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐξήσκησε λίαν φιλανθρώπως τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ τιμώμενος καὶ ἀγαπώμενος ὑπὸ πάντων. Συγχρόνως δὲ ὑπηρετῶν καὶ εἰς τὰ κοινοτικά πράγματα ὑπῆρξεν εἰς τὼν συντελεσάντων πρὸς εἰσαγωγὴν τοῦ νεωτέρου συστήματος τῶν Ἀστικῶν Σχολῶν ἐν Νεαπόλει. Ἀναγκασθεὶς τῷ 1892 νὰ ἀπομακρυνθῆ τῆς πατρίδος του εἰσηλθεν ὡς ἱατρός εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς διευθύνσεως τῶν Σιδηροδρόμων τῆς Ἀνατολῆς, εἰς ἣν καὶ ἔμεινεν ἐπὶ 17 ἔτη. Πρωτοστατῶν εἰς τὰς ὀργανώσεις τῶν διαφόρων σωματείων τῶν σιδηροδρομικῶν ὑπαλλήλων προσεῖλκυσε τὴν δυσμένειαν τῆς διευθύνσεως καὶ ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῆ. Διὰ τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ «Τὰ ἀπόκρυφα τῶν Σιδηροδρόμων τῆς Ἀνατολῆς», [ἔπερ ἐξέδωκε γαλλιστὶ καὶ τουρκιστὶ ἐκαυτηρίασε τὰς καταχρήσεις τῆς ἐταιρείας.

Ἐπανελθὼν εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον ἐν Χαλκηδόνι δὲν ἔπαυσε νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς διάφορα κοινοτικά ἔργα προσφέρων ἀκούραστος τὰς ὑπηρεσίας του διατελέσας μέλος τῆς Ἐφορίας τῆς κοινότητος ἐκεῖνης καὶ πρόεδρος τῆς ἐν Κων)πόλει Ἐφορίας τῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς πατρίδος του. Τῷ 1910 ἔδρυσεν ἐν Κων)πόλει τὸν Σύνδεσμον τῶν Ἑλλήνων Μικρασιατῶν.

Τῷ 1911 ἐπανελθὼν μετὰ εἰκοσαετῆ ἀπουσίαν εἰς τὴν γενετείραν ἀφιέρωσε πάσας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις εἰς τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῶν ἐκπαιδευτηρίων καὶ τῶν κοινοτικῶν καὶ κοινωνικῶν ἐν γένει πραγμάτων αὐτῆς ἔχων συνεργὸν τὸν

ρέκτην και ένθουσιώδη γεν. διευθυντήν τών εκπαιδευτηρίων κ. Γεώρ. Κ. Ἀσκητόπουλον. Τῷ 1915 διατελὼν πρόεδρος τῆς Ἐφορίας ὑπὸ τὴν ιδιότητα αὐτοῦ ταύτην μετείχε τῆς τύχης τῶν δύο διδασκάλων Ἀναστ. Ἰωαννίδου καὶ Χαρ. Τσιμπογιάννη τῶν συκοφαντηθέντων ὑπὸ οὐνίτου ἱερέως ἐπὶ διδασκαλίᾳ πατριωτικοῦ ἄσματος καὶ ἠκολούθησεν αὐτοὺς εἰς Ἰκόνιον, ἔπου γενόμενος ὁ κυριώτερος στόχος τῆς θηριώδους καταδιώξεως τοῦ διαβοήτου νομάρχου Ἀξιμῆ καταδικάσθη μετ' αὐτῶν εἰς διετὴ εἰρκτὴν ἐν ἣ τὰ πάνδεινα ὑπέστη σοβαρῶς κλονισθείσης τῆς υἰγείας αὐτοῦ. Ἀποφυλακισθεὶς τῷ 1917 ἐπανήλθε καὶ αὐθις εἰς Νεάπολιν ἔπου κατὰ τὴν ἐπιδημίαν τοῦ ἐξανθηματικοῦ τύφου ἀπέθανε πεσὼν θῦμα τῆς φιλανθρώπου αὐτοῦ ἐπιστήμης.

Ὁ Ἄρχ. Γαβριήλ διακρινόμενος διὰ τὴν σπανίαν αὐτοῦ εὐφράδειαν καὶ τὸν γλαφυρὸν κάλαμον ἐδημοσίευσεν κατὰ καιροὺς πλεῖστα ἄρθρα ἐν διαφόροις ἐφημερίσι εκπαιδευτικὰ καὶ κοινωνιολογικὰ μετ' ἐμβριθείας πάντοτε πραγματευόμενος τὸ θέμα αὐτοῦ. Γαμβρός ἐπ' ἀδελφῆ τοῦ ἀεμν. Κωνστ. Βαϊάνη ἀπέκτησε δύο τέκνα κατέχοντα ἀμφότερα καλὴν κοινωνικὴν θέσιν. Ὁ υἱὸς τοῦ ἰδίως Γαβριήλ εκπαιδευθεὶς ἐν τῇ ἐν Ἐλβετίᾳ ἐμπορικῇ σχολῇ τῆς Saint Gallin ὑπόσχεται νὰ ἀποβῆ κάλλιστος κοινωνικὸς παράγων.

Ὁ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Ἐγεννήθη τῷ 1828 τυχῶν τῆς στοιχειώδους ἐκπαίδευσως ἐν τῇ πατρίδι του, δεκαπενταετῆς μετέβη εἰς Κων(πολιν καὶ συνεπλήρωσε τὰς σπουδὰς του ἐν τῇ ἐν Σηροκρήνῃ Μεγάλῃ τοῦ Γ. Σχολῇ. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς φοιτήσεως αὐτοῦ εὕρισκετο ὑπὸ τὴν προστασίαν καὶ κηδεμονίαν τοῦ συμπολίτου του Χαλεπίου Θεοκτίστου ἀρχιερατικῶς τότε προϊσταμένου ἐν Κοντοσκαλίῳ ἔπου καὶ διὰ στενωτάτης συνεδέθη φιλίας μετὰ τοῦ Φιλ. Ἀριστοβούλου. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν του ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα ἐπεδόθη ἐπὶ τινὰ χρό-

νον εἰς τὸ ἐμπόριον μετὰ τοῦ πενθεροῦ του Χα" Θεοφίλου Μουμπαγιαδζῆ, ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων τῆς κοινότητος, ἐγκύπτων συγχρόνως καὶ εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς τουρκικῆς τῆς ὁποίας κατέστη ἐγκρατέστατος. Διὰ τῆς προφανοῦς

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

κατὰ πάντα καὶ σπανίας αὐτοῦ ἱκανότητος προσελκύσας τάχιστα τὴν ἐκτίμησιν τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως διωρίσθη ἀρχιγραμματεὺς τοῦ ἐφετείου Ἰκονίου καὶ κατόπιν ταμίας τῆς ὑποδιοικήσεως καὶ τῆς ἔδρας τοῦ νομοῦ. Μετατεθεὶς βραδύτερον ὑπὸ τὸ αὐτὸ ἀξίωμα ἐν Ἀτταλείᾳ διὰ τὸ ἀκέραιον τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ εὐρέθη εἰς διάστασιν πρὸς τὸν

διοικητὴν Ἀτὲς Ἀλῆ πασάν τοῦ ὁποίου δὲν ἔσπερξε νὰ ἀνέ-
 χεται τὰς καταχρήσεις, δι' ὃ καὶ αὐθαιρέτως ἐφυλακίσθη
 ὑπ' αὐτοῦ. Ἐχων ὅμως ἀποκτήσει τὴν κοινὴν ἀγάπην καὶ
 τὴν ἐκτίμησιν τῶν προκρίτων μουσουλμάνων, νύκτωρ ἐφυ-
 γαδεύθη ὑπ' αὐτῶν καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ἀθήνας. Διαμείνας
 αὐτόθι δύο ἔτη ὡς καθηγητὴς τῆς τουρκικῆς γλώσσης, τῷ
 1878 διορίσθη ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως διερμηνεὺς
 τοῦ ἐν Χίῳ προξενείου ὅπου ὑπηρέτησεν ἐπὶ 9 ἔτη ἐπισπα-
 σάμενος τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν ἐκτίμησιν ὅλων τῶν ἐκεῖθεν
 διελθόντων προξένων. Τῷ 1887 ὑποβαλὼν παραίτησιν μετὰ
 ἑνὸς ἔτους ὑπηρεσίαν ὡς ἀνακριτοῦ τῆς νομαρχίας Ἀδάνων
 ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του ἐπ' ἀδείᾳ ἵνα τελέσῃ τοὺς
 γάμους τῆς θυγατρὸς του, προσβληθεὶς ὅμως ἐκ δυσεντερίας
 ἀπέθανε τῷ 1888 ἄγων τὸ 60ον ἔτος τῆς ἡλικίας.

7 ΒΑΣΙΛ. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Υἱὸς τοῦ προηγουμένου
 γεννηθεὶς ἐν Νεαπόλει τῷ 1861. Ἀποφοιτήσας τῶν κοινοτι-
 κῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς πατρίδος του ὁ Βασ. Κοντόπουλος
 δὲν ἔτυχεν ἀνωτέρων σπουδῶν, οὐχ' ἤττον δι' ἰδίας μελέτης
 καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιστάσιαν τοῦ πατρὸς εὐρύνας πολυμερῶς τὰς
 γνώσεις αὐτοῦ, δεκαοκταετῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν
 τῆς κυβερνήσεως, πεπρωκισμένος δὲ δι' ἐκτάκτων προσόν-
 των ταχέως προήχθη διατελέσας πρῶτος γραμματεὺς τοῦ
 Δημ. Χρέους ἐν Νεαπόλει καὶ διακριθεὶς ἰδίως ὡς ταμίας
 τῆς διοικήσεως Ὑποτάκτου καὶ τῆς νομαρχίας Ἀγκύρας.
 Τῆς ἰκανότητος αὐτοῦ ἐγκαίρως ἐκτιμηθείσης ὑπὸ τοῦ ὑπουρ-
 γείου τῶν ἐσωτερικῶν διορίσθη βοηθὸς διοικητῆς τῆς νήσου
 Λέσβου. Ὑπηρετήσας αὐτόθι 4 ἔτη κατέκτησε τὴν ἀγάπην
 τῶν κατοίκων τῆς νήσου διὰ τῆς προσηνείας, τῆς περὶ τὴν
 διοίκησιν ἀκρας περισκέψεως καὶ τῆς προθύμου καὶ πατρι-
 κῆς ὑποστηρίξεως τῶν συμφερόντων αὐτῶν. Τὴν ἀγάπην
 ταύτην καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν Μιτυληναίων ὑποβλέπουσα
 ἡ κυβέρνησις ὡς ἀντιβαίνουσαν πρὸς τὰς πολιτικὰς τῆς ἀρ-

χὰς μετέθεσε τὸν Κοντόπουλον εἰς Χίον, ἔνθα τὴν αὐτὴν
 ἐπεδείξατο περίνοιαν καὶ ἰκανότητα. Παραιτηθεὶς τῷ 1906
 καὶ ἐγκαταστάς ἐν Κων)πόλει, καίτοι πολλάκις τῷ ἐπροτά-

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

θη θέσις μευτεσαρίφου, ἀπεποιήθη τῆς ὑγιεινῆς αὐτοῦ κατα-
 στάσεως μὴ ἐπιτρεπούσης τὴν ἀλλαγὴν διαμονῆν.

Διατελὼν δὲ ἐνταῦθα διαρκῶς μέλος τοῦ Νομαρχιακοῦ
 συμβουλίου καὶ δημαρχιακὸς πάρεδρος, ἀπέθανεν ἐξ ἀπο-
 πληξίας τὴν 1 Ὀκτωβρίου 1914 μόλις ἄγων τὸ 53ον ἔτος
 τῆς ἡλικίας αὐτοῦ.

ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ (*)

Ἡ μονογραφία αὕτη, ἵνα ἦ κατὰ ἐνὸν πλήρη, ἔπρεπε νὰ ἀφιερωθῆ καὶ ἰδιαίτερον κεφάλαιον περὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τοῦ τόπου, ἀλλὰ τὸ μὲν ἢ ἐσπευσμένη ἐκτύπωσις τοῦ ἔργου, τὸ δὲ ἢ ἔλλειψις πάσης ἐπὶ τοῦ παρόντος συγκοινωνίας ἀναγκάζει ἡμᾶς ἀντὶ σελίδων ὀλοκλήρων γραμμὰς μόνον ν' ἀφιερῶσμεν εἰς τὸ σπουδαῖον τοῦτο θέμα.

Γλῶσσα. Ἡ Νεάπολις, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐλέχθη, καίτοι συνφκίσθη ἀπὸ κατοίκους παντοδαποῦς προελεύσεως, πολλαὶ δὲ τῶν ἐν αὐτῇ ἐγκαταθεθεισῶν οἰκογενειῶν κατήγοντο ἀπὸ ἑλληνόφωνα μέρη, δυστυχῶς ὁμιλεῖται ἐν αὐτῇ ἢ τουρκικῆ. Μία μόνον οἰκογένεια, ἢ τοῦ ἀοιδίου διδασκάλου Φιλ. Ἀριστοβούλου, συνδέσαντος τὸν βίον αὐτοῦ

(*) Περίληψις ἀνεκδότου μελέτης Ἰορδ. Γ. Λημνίδου διευθυντοῦ τῆς «Ἀνατολῆς».

μετὰ συμβίας ἐκ τῆς ἑλληνοφώνου Σινασοῦ καταγομένης, διεφύλαξε καὶ μετέδωκε τὴν ἑλληνικὴν ὡς γλῶσσαν μητρικὴν καὶ εἰς τὰ τέκνα αὐτῆς, οὐδεμία δὲ ἄλλη οἰκογένεια δυστυχῶς ἐμιμήθη αὐτὴν ἐν τῷ ἐθνικωτάτῳ τούτῳ ἔργῳ. Οὐχ' ἦττον ὅμως χάρις εἰς τὰ σχολεῖα ἢ ἑλληνικὴ γλῶσσα κατέστη σχεδὸν κοινὸν κτῆμα, μέλλον ἐν προσεχεῖ μέλλοντι νὰ καθέξη τὴν ἐν τῷ οἴκῳ, ἂν ὄχι καὶ τῇ ἀγορᾷ, ἀρμόζουσαν αὐτῇ θέσιν. Καίτοι δὲ ἢ ὁμιλουμένη ἐν τῷ τόπῳ γλῶσσα εἶνε ἢ τουρκικῆ, οὐχ' ἦττον ὅμως ἅπασαι αἱ θρησκευτικαὶ καὶ ἐκκλησιαστικαὶ λέξεις διετηρήθησαν ἑλληνικαί, πολλαὶ δὲ ἄλλαι ἑλληνικαὶ λέξεις¹,

1 Πλὴν τῶν καθαρῶς θρησκευτικῶν αἱ λέξεις: *εὐχή*, *προσευχή*, *κατάρτα*, *κανίσκι* (*κανίσκιον*), *τόξα*, (τὸ οὐράνιον τόξον), *ἀποκρηὰ*, *τυρινὴ χαρτασὴ* (= ἑβδομάς τῆς τυρινῆς) καὶ πλείστα ἄλλαι.

2 Οἰκογενειακαί: πατέρα, μητέρα, ἐξάδελφος, νοῦνα *συντέκνιστα* (προφέρεται σεντίξα). Μέρη οἰκίας: *αὐλή*, *κελέρ* (*κελλάριον*), *σεκί* (*σηκός*, διαχώρισμα ὀλίγον ὑψωμένον τοῦ ἐδάφους ἐν τῇ αὐλῇ ἢ ἐντὸς τῶν σταύλων), *θολός* (*θόλος*) *κεμέρ* (*καμάρα*), *πολήμι* (*ὑπολήνιον*), *καρηκ* καὶ *κελί* (*χαράκι* καὶ *κελλί*, διαχωρίσματα κήπων καὶ ἀμπελώνων.) *Κελεμέν* (*καλαμών*, συνήθως ἢ λέξις σημαίνει τὴν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου εἰς πλείστα μέρη συνειθιζομένην ἑορτὴν τοῦ πυρός). *Θάκα* (*θήκη*, κώλωμα μικρὸν σκαπτὸν ἐντὸς τῶν τοίχων). Ἐπιπλα: *δισκοποτηρί* *περόν*, *χελκί* (*χαλκῆ*, ἀγγεῖον χάλκινον μὲ λαθὴν ἐλευθέραν χρησιμεῖον πρὸς μεταφορὰν γάλακτος καὶ ἐν γένει: ὑγρῶν), *τσινεδῆρ* (*κινητήρ*), *κόσκινον ἀραιόν*). Τροφαί: καὶ

καίτοι παρεφθαρμένως, σώζονται εισέτι εἰς τὰ στόματα τοῦ λαοῦ, ἐκτὸς ἐκείνων, ὅσαι κοινῶς εἰσαχθεῖσαι εἰς τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν, χρησιμοποιοῦνται καὶ ὑπὸ τοῦ συνοίκου τουρκικοῦ λαοῦ.

Ἄμφισις. Ἡ ἀμφίσις τῶν τε ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν βαθμηδὸν ἐξευρωπαΐζεται. Σήμερον οὔτε γυναικας με τὴν ἐν σελ. 39 ἀμφίσειν, οὔτε ἀνδρας με σαλβάρια καὶ ζώνας πλατείας καὶ ποτούρια, εἴτε με ἀντεριά καὶ τσαχσήρια, ἢ δζουμπέδες καὶ φέσια με γεμενιά ἐν εἴδει κασπαστῆς, τὴν ὁποίαν ἔφερεν ἄλλοτε ὁ κληρὸς, δύναται τις νὰ συναντήσῃ. Ταῦτα πάντα σχεδὸν ἀνήκουσιν εἰς τὸ παρελθόν, μόνον δὲ ἡ θαλπωρή γοῦνα, ὡς ἐκ τοῦ ἐπικρατοῦντος κατὰ τὸν χειμῶνα ψύχους, ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται.

Ἡθῆ καὶ ἔθιμα. Περὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων ἠδύνατο καὶ ἔπρεπε νὰ λεχθῶσι πολλά, διότι πλεῖστα ἐξ αὐτῶν φέρουσιν ἀρχαῖκὸν χαρακτῆρα, ἄλλα δὲ ὁμοιάζουσι πρὸς τὰ ἠθῆ καὶ ἔθιμα ἄλλων ἐλληνοφώνων χωρῶν, καταδεικνύοντα ἐναργέστατα τὴν τε καταγωγὴν καὶ τὴν φυλετικὴν ἐνότητα. Ἄλλ' ὡς εἴπομεν προλαβόντως, ἡ ἔλλειψις καὶ χρόνου καὶ

ἐδώδιμα: *λελέγκ* (λαλάγγι λαλαγγίτης), *χαλφετῆρ* (ἀλφιτηρός), *κοφτῆρ* (μουσταλευριά) *ταρήκ* (ταριχευτὸν ψάρι), *λιφοτόν* (ἡμίεφθον ὠόν), *κιρέπολι* (καρπὸς τις εἰς ρώγας ὡς ἡ σταφυλὴ παρασκευαζόμενος εἰς τουρσί) Σημιωτέον καὶ τὰς λέξεις, *φαρισῆ* (φασκί, τὰ γνωστὰ πανιά τῶν βρεφῶν). *Θηλὺκ* (θηλή, ἐξ οὗ καὶ τὸ ρῆμα τιλικλεμέκ, θηλυκόνω).

μέσων ἀναγκάζει ἡμᾶς μετὰ πολλῆς τῆς λύπης νὰ περιορισθῶμεν εἰς ὀλίγα τινά.

Αἱ τελεταὶ ἀρραβόνων καὶ γάμων, ἡ ὕψωσις φανοῦ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ πρὸ 3-4 ἡμερῶν τοῦ γάμου διὰ νὰ εἶναι ὁρατὴ πανταχόθεν καὶ αἱ ἐπακολουθοῦσαι αὐτὴν διασκεδάσεις μέχρι τῆς ἐσπέρας τῆς Κυριακῆς, ἢ μεταφορὰ τῆς προικὸς, προπορευομένου φανοφόρου παιδός, ἢ πρόσκλησις διὰ διανομῆς κηρίων εἶνε πράγματι ἄξια μνείας.

Ἡ προπομπὴ τῶν εἰς Κων)πολιν καὶ ἀλλαχοῦ ἐπεντευομένων, ἢ προὑπάντησις τῶν ἐκ τῆς ξένης ἐπανακαμπτόντων, ἢ ἐκκοπὴ τοῦ σταφιδοκάρπου, ὁ τυργητὸς τῶν ἀμπέλων καὶ ἡ ἐπακολουθοῦσα αὐτὸν καὶ ὀλόκληρα ἡμερονύκτια διαρκοῦσα παρασκευὴ τῶν πετμεζίων καὶ ρετσελίων, τὸ σφάξιμον τῆς ἀγελάδος, ἐξ ἧς παρασκευάζονται οἱ παστουρμάδες καὶ τὰ σουτζούκια καὶ ἄλλαι τινὲς παρεμφερεῖς συνήθειαι, ἀπὸ τίνος τείνουσαι πρὸς ὀλοσχερῆ ἔκλειψιν, ἀποτελοῦσι θέματα ἰδιαιτέρας μελέτης καὶ περιγραφῆς χρῆζοντα.

Ἡ διανομὴ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τινὸς 33 γροσίων ὡς φόρος τελωνείου (γκιμοροῦκ παρασῆ) ὑπενθυμίζει ἡμῖν τὸν ὀβολὸν τοῦ Χάρωνος, ἐνῶ ὁ ἀριθμὸς 33 συμβολίζει τὰ ἔτη τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ.

Ἀξιοσημείωτον ἐπίσης ὅτι κατὰ τὰ μνημόσυνα ἀντὶ κολλύβων διανέμεται ζεστὸν πιλάφιον, κατὰ προτίμησιν ἐξ ὀρούζης μετὰ τεμαχίου πῆτας.

Κατὰ τὰς Ἀπόκρεω δὲ σχηματίζονται διάφο-

ροι ὄμιλοι, οἵτινες χορεύοντες συρτὸν διατρέχουσιν ἀπὸ συνοικίας εἰς συνοικίαν.

Μία ἐτέρα συνήθεια καθ' ἣν τὴν Παραμονὴν*) τῶν Θεοφανείων τὴν νύκτα διάφοροι οἰκογένειαι γειτονικαὶ ἐπισκέπτονται καθ' ὁμάδας τὰς οἰκίας των, εἰς ἐκάστην τῶν ὁποίων ἐτοιμὴ τράπεζα ἐκ νηστησίμων φαγητῶν ἀναμένει τοὺς ἐπισκέπτας. Εἰς τὰς τραπέζας ταύτας ἀπαραίτητον εἶνε τὰ μὲ ἰδιαιτέραν ἐπιμέλειαν ἀπὸ πολλῶν ἡμερῶν παρασκευαζόμενα ξεμυτισμένα **κουκιά** (τσιλλὴ μπακλά) ἐνθυμίζοντα τὰ **Πυανέψια** τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἐπίσης καὶ εἰς τὴν τράπεζαν τῶν Χριστουγέννων εἶνε ἀπαραίτητον τὸ λεγόμενον **χερσέ**, διότι κατὰ τινὰ παράδοσιν εἰς τὴν Παναγίαν ἀμέσως μετὰ τὸν τοκετὸν προσεφέρθη ἐκ τοῦ ἐν λόγῳ φαγητοῦ.

Ἔχει δέ τι τὸ ποιητικὸν καὶ τὸ ἔθιμον καθ' ὃ ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον τῆς λεχοῦς θέτουσι διάφορα ζαχαρωτὰ καὶ ἄλλα γλυκίσματα τὰ ὁποῖα διαμοιράζουσι πρὸς τὰ μικρὰ μέλη τῆς οἰκογενείας διὰ νὰ προσελκύσωσι τὴν ἀγάπην αὐτῶν πρὸς τὸ νεογέννητον ἀδελφάκι, λέγοντες ὅτι τὰ ἔφερε δι' αὐτοὺς μαζὶ τοῦ ἀπὸ τὸ . . . ἀμπέλι.

Ὅμοίως πρὸς ἐκφοβισμόν τῶν μικρῶν τὴν παραμονὴν τῶν νηστειῶν ἀπὸ νυκτὸς εἰκονίζουσι δι' ἄ-

*) Ἡ ἑορτὴ αὕτη ἐν Νεαπόλει ὀνομάζεται **σάγια**, ἄγνωστος ἢ προέλευσις καὶ ἡ ἀληθῆς σημασία τῆς λέξεως.

λεύρου εἰς τὸ ὁρατώτερον μέρος τῆς οἰκίας τὸν **ἐπιστάτην φύλακα** δι' ἀκριβῆ τήρησιν τῆς νηστείας (συνήθως τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ), συνοδεύοντες πολλάκις διὰ κωδωνισμῶν καὶ ἄλλων ὑποκόφων ἤχων.

Ἄλλοτε τὴν 6 Αὐγούστου ἐτελεῖτο κοσμικὴ πανήγυρις εἰς μέρος «Δζουμποῦζ» καλούμενον, περιόρυτον καὶ δενδρόφυτον, ἀλλ' αὕτη συνεπεῖα ἐπεισοδίων, προκληθέντων ὑπὸ τῶν συνοίκων Μουσουλμάνων, ἀπὸ τινῶν ἐτῶν ἔπαυσε νὰ τελῆται.

βιοπαλαιστοῦ. Πρὸς μαρτυρίαν ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρω-
μεν ὅτι μόναι αἱ εἰσπράξεις ἐξ εἰσιτηρίων θεατρι-
κῶν παραστάσεων τῶν δύο τελευταίων ἐτῶν ἀπέ-

ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ

Θὰ ἦτο οὐ μόνον λίαν μακρὸς ἀλλὰ καὶ ἑλλι-
πής ὁ κατάλογος, ἐὰν ἐπεχειροῦμεν ἐν πρὸς ἐν νὰ
παρατάξωμεν τὰ ὀνόματα τῶν κατὰ τὴν συμπληρω-
θεῖσαν ἑκατονταετίαν ὑλικῶς ὑποστηριζάντων τὰ
ἐκπαιδευτικὰ καὶ λοιπὰ εὐαγῆ τῆς κοινότητος καθι-
δρύματα. Ἡ ἀνθηρὰ καὶ εὐρωστος οἰκονομικὴ κατά-
στασις τῶν ἐκπαιδευτηρίων, τῶν ὁποίων ἡ εἰς ἀκί-
νητα μόνον περιουσία κατὰ τὸν ἀπολογισμὸν τοῦ
τελευταίου ἔτους ἀποφέρει πλέον τῶν 7500 λιρῶν
πάγιον ἐτήσιον εἰσόδημα, ὀφείλεται εἰς τὴν ἀνε-
πτυγμένην φιλομουσίαν πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν
Νεαπολιτῶν καὶ ἐξαιρέτως τῶν ἐν Κωνσταντινου-
πόλει ἐγκατεστημένων. Ἐν τῇ στήλῃ τῶν εὐεργε-
σιῶν καὶ δωρεῶν τῆς εὐγνωμονούσης κοινότητος
παρὰ τῇ λάμπει τοῦ ταλάντου τοῦ πλουσίου στίλβει
ὁ μὲ τὴν αὐτὴν ἀγνήν πρόθεσιν καὶ τὸν αὐτὸν ἱε-
ρὸν ἐνθουσιασμὸν δοθεὶς ὀβολὸς τοῦ μικροτέρου

ΙΟΡΔΑΝΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΔΗΣ

φερον τὸ ποσὸν 4.000 καὶ 2900 λιρῶν ὑπὸ τὸν ὄρον
πάντα ἐν γένει τὰ εἰσιτήρια νὰ διατεθῶσιν **ἀπο-
κλειστικῶς** μεταξὺ τῶν Νεαπολιτῶν. Πλὴν τού-
του ἡ Ἐφορῖα τῶν ἐκπαιδευτηρίων Νέβσεχιε εἰσ-
πράττει συμφώνως πρὸς τὴν στατιστικὴν τῶν τελευ-

ταίων μηνῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα *ἔρανος ἐπὶ ἔμπορευμάτων* ἐτήσιον ποσὸν ἀπὸ μὲν τὴν συντεχνίαν τῶν τυρεμπόρων 1400 περίπου λιρῶν ἀπὸ δὲ τὴν τῶν ὠοπωλῶν 600 λιρῶν.

Τὸ αἶσθημα, ἢ μᾶλλον, τὸ σύστημα τοῦ κατάλειπεν διὰ διαθήκης ποσὸν τι μικρὸν ἢ μέγα ὑπὲρ

ΔΕΣΠ. ΚΑ·Ι·ΚΑΖΟΓΛΟΥ ΑΝΑΣΤ. ΠΑΠΑΣΑΜΠΟΥΛΟΓΛΟΥ

τῶν εὐαγῶν κοινοτικῶν καθιδρυμάτων οὐδαμοῦ ἀλλοῦ εἶνε τοσοῦτον ἀνεπτυγμένον καὶ γενικώτερον διαδεδομένον ὅσον ἐν Νέβσεχιρ. Καὶ αὐταὶ αἱ μὴ εὐποροῦσαι τάξεις κατὰ τὰς ὑστάτας τῆς ζωῆς στιγμὰς στοιχοῦσαι εἰς τὸ γενικὸν οὕτως εἰπεῖν κοινοτικὸν τοῦτο συναίσθημα φιλοτιμοῦνται νὰ ὀρίσωσι διὰ τῆς διαθήκης των γραπτῆς ἢ καὶ προφορικῆς μέρος τῆς περιουσίας των ὑπὲρ τῶν καθι-

δρυμάτων τῆς κοινότητος, τῶν σχολείων, τῶν ἐκκλησιῶν, τῶν ὑδραγωγείων, τοῦ ταμείου τῶν πτωχῶν.

Θὰ ἦτο ἔλλειψις νὰ μὴ ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα πρὸς παραδειγματισμὸν τὰ ὀνόματα καὶ κυριῶν αἵτινες διέθεσαν προσοδοφόρα αὐτῶν κτήματα ὑπὲρ τῶν ἐκπαιδευτηρίων μεταβιβάσασαι ταῦτα ζῶσαι εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἐφορίας, ὅπως ἡ μακαρίτις Ἄννα Δοζμετζόγλου (ὀλόκληρον κατάστημα ἐν Λαδοσκάλα) καὶ αἱ ἐπιζῶσαι κ.κ. Δέσποινα Καϊκτζόγλου (100 μερίδια καταστήματος ἐν Γεμὶς ἰσκελεσί) καὶ Ἀναστασία Ι. Παπασαμπούλογλου (τὸ ἡμισυ μερίδιον δύο οἰκιῶν ἐν Κοντοσκαλίφ). Ἐκ τῶν τελευταίων Μεγάλων Εὐεργετῶν ἀναφέρομεν τὰ ὀνόματα τῶν ἀειμνήστων Θεοδ. Κοσμίδου καταλιπόντος διάφορα ποσὰ ὑπὲρ τῶν κοινοτικῶν καθιδρυμάτων ἀνερχόμενα εἰς 600 λίρας, Ἴορδ. Χριστοφορίδου προικίσαντος τὴν κοινότητα μὲ 250 λίρας εἰς μετρητὰ καὶ μίαν οἰκίαν ἐν Γεδίκουλε ἀξίας 2500 λιρῶν καὶ Γεωργίου Καβακλῆ μὲ σπουδαῖον ἐπίσης προσοδοφόρον κτῆμα ἐν Γιουσουφ Πασᾶ Ἀκ-σεράϊ.

Ἐπίσης ἀναφέρομεν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπιζῶντος Εὐδοκίου ΧΨ Συμεωνίδου ἐκ τῶν ἐπιλέκτων τέκνων τῆς πατρίδος, ἀναλαβόντος ἐφ' ὄρου ζωῆς τὴν μισθοδότησιν μιᾶς Νηπιαγωγοῦ καὶ ἐξασφαλίσαντος διὰ δωρεᾶς ἐνὸς ἀκινήτου τὴν συντήρησιν τοῦ μαθητικοῦ Συσσιτίου. Διὰ τοῦτο ἡ μὲν κοινότης ἀνη-

γόρευσεν αὐτὸν Μέγαν Εὐεργέτην ἢ δὲ Μ. τοῦ Χ.
Ἐκκλησία ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκειαν αὐτῆς.

ΓΕΩΡΓ. ΚΑΛΛΙΝΟΓΛΟΥΣ ΕΥΔ Χ' ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ

Ἄλλοτερον ἐπίλεκτον τέκνον τῆς πατρίδος, ἐκ τῶν ἐπιζώντων καὶ οὗτος, ὁ Γεώργιος Ι. Καλλίνογλου, διατρανῶν τὴν πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπην αὐτοῦ, ἐπροικοδόμησεν ἐσχάτως τὰς σχολὰς αὐτῆς διὰ προσοδοφόρου κτήματος, κειμένου ἐν Ταχμὺς σοκάκ καὶ ἀξίας 2000 λιρῶν, ἀνακηρυχθεὶς Μέγας Εὐεργέτης.

Διαρκούσης τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ παρόντος τεύχους ἀπεβίωσεν ὁ ἐκ τῶν μελῶν τῆς τε Ἐφο-

ρείας καὶ τῆς Διοργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς Γεώργιος Π. Ἐλμαλόγλους, ὅστις ζῶν πολλὰς καὶ ποικίλας

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΒΑΚΛΗΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ ΙΩΣΗΦΙΔΗΣ

παρέσχεν ὑπηρεσίας πρὸς τὴν πατρίδα, ἀποθνήσκων δὲ διὰ διαθήκης ἐκληροδότησεν εἰς τὰς σχολὰς τὸ ποσὸν 200 λιρῶν.

Οὐχ ἦττον ιδρύθησαν κατὰ καιροὺς καὶ τινα
σωματεῖα μὲ ἰδιαιτέρως ὠρισμένους σκοποὺς καὶ
ὄντα κατ' οὐσίαν βοηθητικὰ τῆς Ἐφορίας.

Τῷ 1872 ιδρύθη ἡ « Φιλόπτωχος Ἀδελφότης
τῶν Ἐφήβων Νεαπόλεως », ἣτις σκοπὸν ἰδιαιτερον

ΣΩΜΑΤΕΙΑ

Οἱ ἐν Κων)πόλει Νεαπολίται συγκεντρωμένοι
ὄντες ἔκπαλαι ἐν τῇ αὐτῇ περιφερείᾳ καὶ διδομένης
ἀνάγκης εὐκόλως κατὰ συνέπειαν δυνάμενοι νὰ συ-
νέρχωνται πρὸς συζήτησιν τῶν σπουδαίων αὐτῶν
κοινοτικῶν πραγμάτων, δὲν ἠσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην
τῆς συστάσεως ἰδιαιτέρων σωματείων. Ἄλλως
τε ἡ διαρκὴς ἀπὸ ἐνὸς αἰῶνος ὕπαρξις καὶ λειτουργία
τῆς Ἐφορίας, ἣτις, πλὴν τοῦ εἰδικοῦ αὐτῆς φιλεκ-
παιδευτικοῦ σκοποῦ συγκεντροῖ καὶ καθήκοντα δη-
μογεροντίας διὰ τὰ ἐνταῦθα μέλη τῆς παροικίας οὐ
μόνον διοικητικῆς φύσεως ἀλλὰ καὶ φιλανθρωπικῆς
καὶ ἀγαθοεργοῦ, ἀποτελεῖ οὕτως εἰπεῖν γενικὸν σω-
ματεῖον μὲ ποικίλους σκοπούς. Πάντα τὰ μέλη τῆς
παροικίας ἔχοντα συμπληρωμένον τὸ 21ον ἔτος
τῆς ἡλικίας θεωροῦνται αὐτοδικαίως μέλη τῆς Γενι-
κῆς Συνελεύσεως ἔχοντα δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν καὶ
ἐκλέγεσθαι.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΚΟΣΜΙΔΗΣ

ἔχουσα τὴν ὑποστήριξιν τῶν ἐν Κων)πόλει ἀπόρων
συμπολιτῶν ἐσημείωσε λίαν γόνιμον δρᾶσιν κατὰ
τὸν δεκαετῆ αὐτῆς βίον δι' ἀποστολῆς σπουδαίων
χρηματικῶν ποσῶν ἀνακουφίσασα καὶ τοὺς ἐν τῇ
γενετείᾳ διαρκοῦντος τοῦ μεγάλου λιμοῦ τοῦ 1874.
Κατὰ τὴν διάλυσιν δὲ αὐτῆς συμφώνως τῷ κανονι-
σμῷ κατέλιπε τῇ Ἐφορίᾳ οὐχὶ εὐκαταφρόνητον πε-
ριουσίαν (ἴδε σελ. 68).

Τῷ 1887 7)βρίου 18 ιδρύθη ἡ Φιλοπρόοδος Ἀδελφότης, μεταξὺ ἄλλων ἔργων ἐκδώσασα ἐπὶ ἕν ἔτος τὸ περιοδικὸν « Τερακκή » ὅπερ ἀρίστης ὑποδοχῆς ἔτυχε μεταξὺ τῶν τουρκοφώνων Μικρασιατῶν. Δυστυχῶς ἡ παῦσις τοῦ περιοδικοῦ ὑπὸ τῶν ἀρχῶν ἐπήνεγκε καὶ τὴν διάλυσιν τοῦ σωματείου τούτου.

ΣΑΒΒΑΣ ΙΩΑΝΝΩΦ

ΛΟΥΚΑΣ ΩΡΑΙΟΠΟΥΛΟΣ

Μικρὰ ἐπίσης ἀδελφότης ἀριθμοῦσα ὀλιγάριθμα μέλη, ἐν οἷς προεξείχον οἱ ἀοίδ. Σάβ. Ἰωαννώφ καὶ Κυρ. Καϊκδζόγλους, ιδρύθη τῷ 1872 μὲ σκοπὸν τὴν συντήρησιν τοῦ νεοσυστάτου Παρθεναγωγείου.

Τῷ 1911 Ἀπριλ. 23 ιδρύθη ὁ Ἀνορθωτικὸς Σύνδεσμος τῶν Νεαπολιτῶν « ὁ Παπᾶ Γεώργιος », ὅστις κατὰ τὸν τριετῆ αὐτοῦ βίον ἐπεδείξατο πολλὴν δρᾶσιν ιδρύσας ἀναγνωστήριον καὶ ἐκδοὺς ἐπὶ δύο ἔτη τὸ Μικρασιατ. Ἡμερολόγιον « Ἀστὴρ » καὶ τοπογραφικὸν χάρτην τῶν ἐπαρχιῶν Καισαρείας καὶ Ἰκονίου. Διευνοεῖτο δὲ νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν δρᾶσιν αὐτοῦ ἐπὶ εὐρύτερου προγράμματος διὰ τῆς συμπήξεως συνδέσμου τῶν Καππαδοκικῶν σωματείων, ἀλλ' ἐπελθὼν ὁ Βαλκανικὸς πόλεμος καὶ ἡ ἐπακολουθήσασα Νεοτουρκικὴ μανία τῆς καταδιώξεως διέλυσεν αὐτόν.

Ἐσχάτως δὲ πρὸ ἑνὸς ἔτους περίπου ιδρύθη ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς ἡ Φιλόπτωχος ἀδελφότης τῶν ἐν Κων)πόλει Κυριῶν Νεαπόλεως « ἡ Ἀνάστασις » ἣτις καὶ ὡς ἐκ τοῦ Κανονισμοῦ αὐτῆς καταφαίνεται καὶ ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε δράσεως αὐτῆς ὑπόσχεται ἐπιτυχῆ σταδιοδρομίαν.

— 121 —

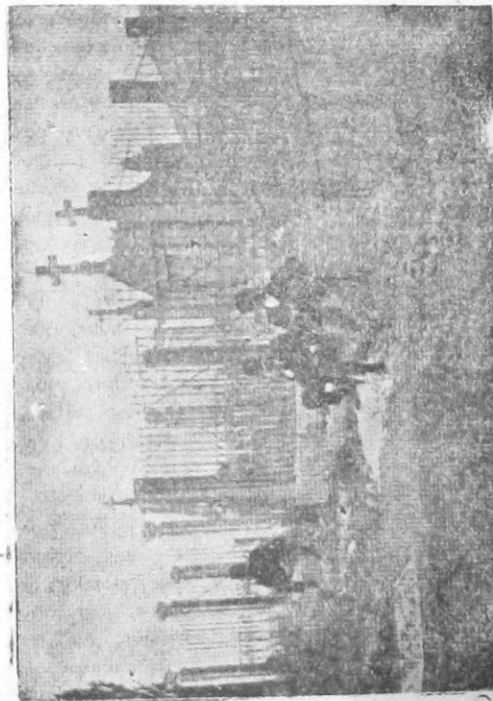
δρος), Ἐϊνεπέκ, Ζουμπούλ (= Ἰάκινθος), Καπλάν (Τίγρις), Καλανδάρ (= Ἀνάργυρος), Καραγκιόζ

ΑΡΧΑΙΑ ΤΙΝΑ

ΤΟΥΡΚΟΣΗΜΑ ΟΝΟΜΑΤΑ

Διὰ νὰ δεῖξωμεν πόσον τὸ ζοφερὸν περιβάλλον τῆς τουρκοκρατίας κατὰ τοὺς μακροὺς τῆς δουλείας τοῦ ἔθνους αἰῶνας ἐπέδρασε ληληθότως καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἀθωότερας ἐκφάνσεις τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς του καὶ ἐπέθηκε τὴν ἀπαισίαν δουρικὴν σφραγίδα, σημειοῦμεν ἐνταῦθα μερικὰ ἐκ τῶν ἐν χρήσει παρὰ χριστιανοῖς τουρκοσήμων ὀνομάτων ἀποσπῶντες αὐτὰ ἐκ τῶν πρὸ 150ετίας συντεταγμένων βιβλίων παρουσίας (ψυχομεριδίων). Τὰ πλεῖστα τούτων, ἐν χρήσει μέχρι σήμερον καὶ εἰς τὰς ἑλληνοφώνους πέριξ κοινότητας τῆς Καππαδοκίας, ἐξέλιπον εὐτυχῶς πρὸ πολλοῦ ἐν Νεαπόλει.

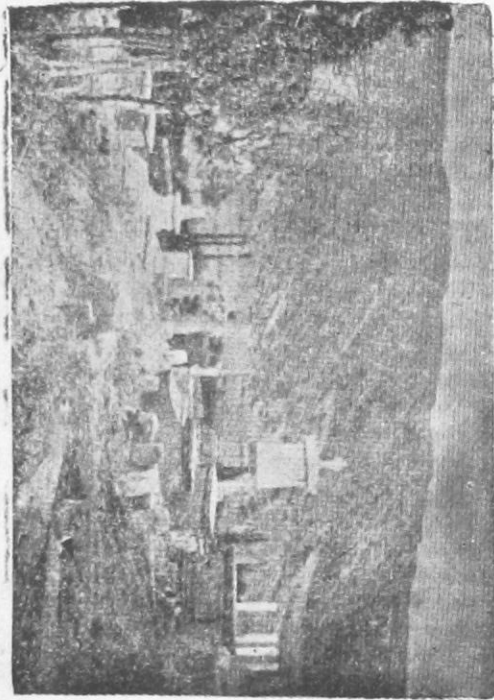
Ἄνδρική. Ἄγιάν, Αἰβιάζ, Ἄρζουμάν (= Ποθεινός) Ἄρσλάν (= Λέων, Λεόντιος), Γαρῖπ (= Ξενίας), Γιαγμουρ (= Ὑετίων), Γκιροπέ (= Πρώϊμος), Δοβλέτ (= Βασίλειος), Ἐβρέν, Ἐϊλεντζέ (= Τέραν-

Ἄποψις Νεκροταφείου

(= Μαυρομάτης), Μιννέτ (= Χαρίσιος), Μουτεπέρ (= Τίμιος), Μπαϊράμ (= Πασχάλης), Μπινιάτ ἢ Μπινιάς (= Πολυχρόνιος), Μουράδ (= Εὐδόκιος), Σαλμάν, Σαχίν (= Ἰέραξ), Σεφέρ, Τοζάκ, Τουρμούς

(=Εὐστάθιος) Τεπερικ (Μνησίας) Τουρφανδὰ
(=Πρωτογένης).

Ἐκ τῆς Νεκροταφείου

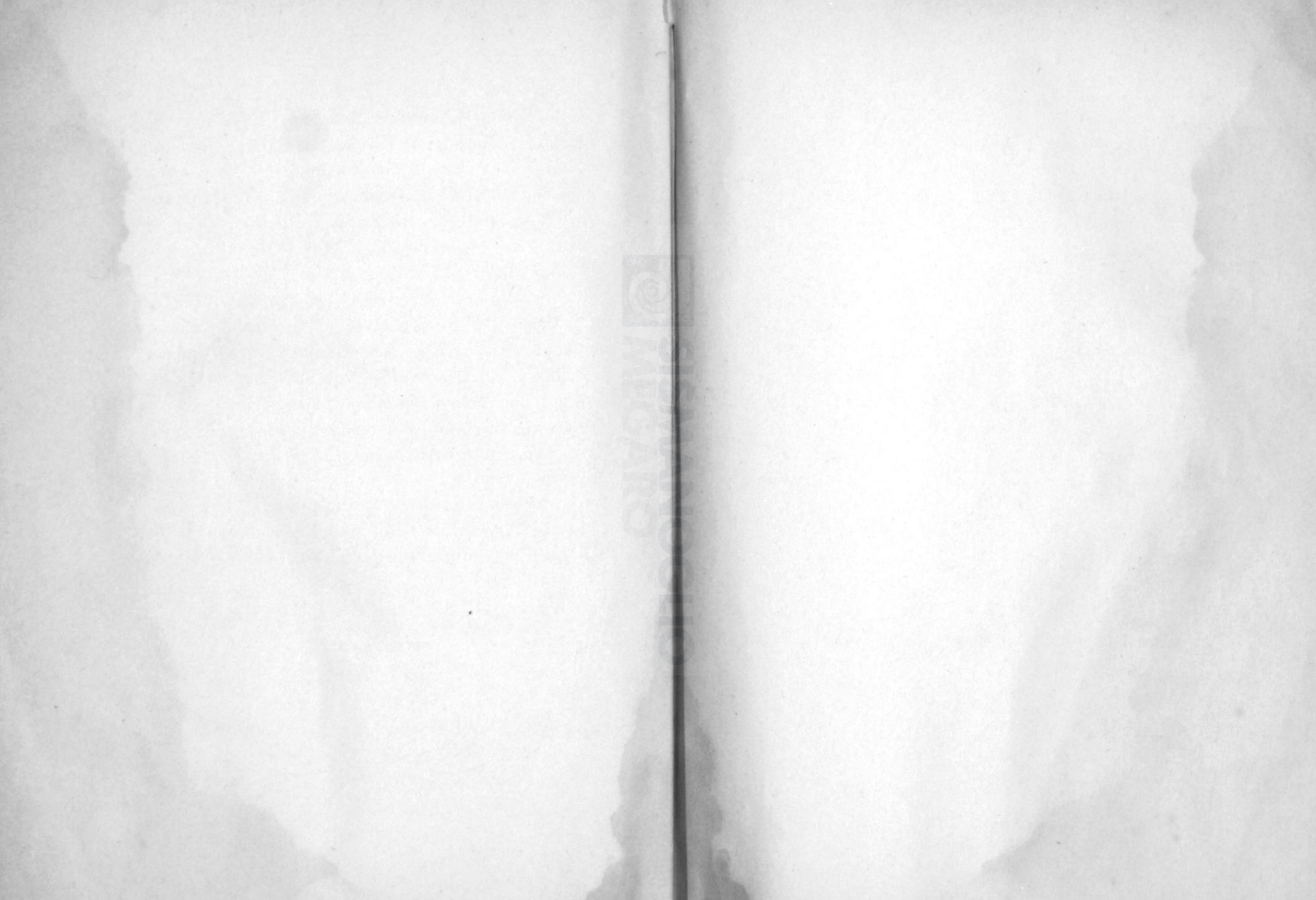
Γυναικεῖα. Ἄζιζα (=Ἁγία, Ἁγνή), Ἄλτουνα
(=Χρυσῆ), Ἄϊδογδοῦ (=Φεγγάρα), Ἄγαλλῆ (Ἄ-
γαλλίαςις;) Γκιουλλού (=Τριανταφύλλα), Γκιουλι-
στάν (=Ροδῆ), Γκιουλάνα (=Ροδοθέα), Γιάζγκιου-

λου (Ρόδον καλοκαιριῶ), Γιουμοῦς (=Ἄργυ-
ρῶ), Διονδοῦ, Δοβλέτα (=Βασιλική), Ἐγνέ (Ἁγνή;
Ἐλμάς (=Διαμάντω), Ζεϊτίνα (=Ἐλῆ), Ζαμπέτα,
Ζουμροῦδ (=Σμαράγδα) Ζουμπούλα (=Ἐκκίνθη)
Θαμάμα (;) Κεκλίκα (Πέροδικα), Κηϊμέτ (=Πολυτί-
μη), Κιμιὰ (ὁμοίως) Κηζλάρμπεϊ (κατὰ λέξιν=ἡγε-
μονίς τῶν κορασίων) Κιρεϊλή (;) Μαῖς γκιουλοῦ
(Ρόδον Μαῖου), Μελέκ (=Ἄγγέλω, Ἄγγελική), Με-
ριέμα (Μαρία), Μουσκιοῦ, (Μοσχούλα), Μπαλῆ
(=Μελιτώ), Μπενλῆ (Στικτή κόρη με ἔλθαϊς), Μπου-
λουδοῦ (=Νεφέλη), Μπουλμπούλα (=Φιλομήλα,
Ἄηδών), Ναζλῆ (=Χαΐδω, Χαδευτῆ) Σεκέρα (=Ζα-
χάρω), Σουλτάνα (=Βασιλική), Τσιτσέκα (=Ἄνθη),
Φραγγοῦ, Φραγγοῦλα, Φράνσα, Χατούνα (=Δέσποι-
να), Χάσπουλα (Ἄσπροῦλα;) Περίεργα δὲ εἶνε καὶ
τὰ ἑξῆς ὀνόματα:

Συνόδα, Σαματιανῆ (Σαββατιανῆ); Γοργονία
Χοντῆ (Ἄρχοντισσα); Γραμματική, Καθαρή, Κου-
μιανῆ, Κληματιανῆ, Ποτήρα, Σιμευτή, Χρυσόμαλλος.

ΤΕΛΟΣ

MESAKO
SISMANOCILIA

SI

NOGLIO